

مذاکرات مجلس شورای ملی

صورت مشروح مذاکرات مجلس شورای ملی روز پنجشنبه (۱۲) اسفندماه ۲۵۳۵ شاهنشاهی

فهرست مطالب :

- ۱- قرائت اساسی غائبین جلسه قبل .
 ۲- معرفی آقای قاسم معتمدی به سمت وزیر علوم و آموزش عالی و آقای پرویز حکمت بسمت وزیر نیرو .
 ۳- طرح گزارش یک شوری کمیسیون بودجه راجع به بودجه سال ۲۵۳۶ کل کشور .
 ۴- تعیین موقع و دستور جلسه آینده - ختم جلسه .

مجلس ساعت ۹ صبح بریاست آقای عبدالله ریاضی تشکیل شد

- ۱- قرائت اساسی غائبین جلسه قبل .
 رئیس - اساسی غائبین جلسه قبل قرائت میشود .
 (بشرح زیر خوانده شد)
 آقایان : آشوریان - جعفریای - اجاق - اردلان - اسحق کاهکش - اسفندیاری - الداغی - اهری - دکتر برومند - بزرگزاده - بهبهانی - پردلی - پیشوائی - تدین - جاف - چلاجور - حاتمی - دکتر خطیبی - رامبد - ساری اصلانی - ساگینیان - کریم بخش سعیدی - سیدکللال - شادلو - صبوری - صدیقزاده - دکتر ضیائی - عطائی - عباسمیرزائی - حسین غضنفری - غلامرضا غضنفری - دکتر امیری - دکتر فیروزآبادی - قدمی - قراچورلو - قربانی نسب - کمیلیزاده - مافی - یاسینی .
 بانوان : سلیلی - ضرابی - مشائی - داودی .
- ۲- معرفی آقای قاسم معتمدی به سمت وزیر علوم و آموزش عالی و آقای پرویز حکمت بسمت وزیر نیرو، بوسیله آقای امیرعباس هویدا (نخست وزیر) .
 رئیس - وارد دستور میشود جناب آقای نخست وزیر فرمایشی دارید بفرمائید .
 امیرعباس هویدا (نخست وزیر) - جناب آقای رئیس، نمایندگان محترم، افتخار دارم دو همکار جدید خود را به مجلس شورای ملی معرفی کنم، آقای قاسم معتمدی بسمت وزیر علوم و آموزش عالی و آقای پرویز حکمت بسمت وزیر نیرو (نمایندگان - مبارک است) .
- ۳- طرح گزارش یک شوری کمیسیون بودجه راجع به بودجه سال ۲۵۳۶ کل کشور
 رئیس - گزارش کمیسیون بودجه راجع به بودجه سال ۲۵۳۶ کل کشور مطرح است قرائت میشود .

(بشرح زیر خوانده شد)

گزارش از کمیسیون بودجه بمجلس شورای ملی

قسمت اول کلیات

۱- مقدمه

لایحه بودجه ۲۵۳۶ کل کشور که بارعایت کلیه موازین قانونی تنظیم شده است روزیکشنبه اول اسفند ماه ۲۵۳۵ از طرف جناب آقای نخست وزیر به ساحت مقدس مجلس شورای ملی تقدیم گردید.

این لایحه ۴ پیوست تحت عناوین: گزارش نخست وزیر درباره وضع اقتصادی کشور در سال های ۳۶-۲۵۳۴، برنامه اجرائی دولت در سال ۲۵۳۶، عملکرد و بودجه شرکتهای دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته بدولت و اعتبار طرحهای عمرانی (سرمایه گذاری ثابت) در سال ۲۵۳۶ را نیز بهمراه دارد.

همانطور که نمایندگان محترم مستحضرنند جناب آقای نخست وزیر هنگام تقدیم بودجه تصویر جامعی از وضع اقتصادی و سیاسی مملکت و تحولات و پیشرفت های چشم گیری که برهبری شاهنشاه آریامهر در مملکت صورت گرفته ارائه فرمودند و یادآور شدند که بودجه سال ۲۵۳۶ برپایه استحکام باز هم بیشتر زیر بنای اقتصادی ایران استوار گردیده است.

بودجه سال ۲۵۳۶ به میمنت پنجاهمین سال سلطنت پرشکوه دودمان پهلوی و درحالیکه ملت حق شناس ایران باشکوه فراوان این جشن ملی را برگزاری میکنند به مجلس شورای ملی تقدیم شده و مجلس رستخیز بهنگامی بودجه سال ۲۵۳۶ را بررسی میکند که حزب رستخیز ملت ایران در راه تحقق رسالت تاریخی و اجرای اصول مقدس سه گانه در سراسر این سرزمین با پیروزی شگرفی روبرو شده و طی مدت کوتاه عمر خود ملت ایران را در زیر لوای مقدس شاهنشاهی متحد و یکپارچه ساخته است.

برکت این اتحاد و یکپارچگی است که انقلاب ایران موفق و سربلند در راه بوجود آوردن ایرانی مستقل و مقتدر با اقتصادی شکوفا و نیرومند به پیش میرود و مقام و منزلتی را که شایسته ملتی کهنسال بارهبری هوشمند و دلسوز میباشد تحصیل نموده است.

یکی از نتایج انقلاب شاه و ملت پیروزیهای است که در زمینه رشد اقتصادی نصیب ما گردیده و پیش بینی میشود که در سال جاری تولید خالص ملی به قیمت ثابت در حدود ۱۳ درصد افزایش یابد این رقم که جزو بالاترین نرخ رشد در سطح بین المللی است تولید سرانه

را به حدود ۲۰۰۰ دلار خواهد رساند و نتیجه آن خواهد شد که تولید ملی ایران در میان کشورهای متکی بر اقتصاد آزاد در مقام پانزدهم قرار گیرد.

بررسی بودجه سال ۲۵۳۶ نشان دهنده آن است که نتایج نهائی اجرای آن جلوگیری از ریخت و پاشهای بی رویه در هزینه های جاری و تقویت هرچه بیشتر تأسیسات زیر بنائی جامعه خواهد بود. اقلام عمده ای که از جمله به آموزش و پرورش راهسازی و تولید و انتقال نیروی برق اختصاص داده شده گواهی است بر آنکه دولت در طریق اجرای آرمانیائی که خطوط اساسی آنرا رهبر عالی قدر ملت ایران ترسیم فرموده اند تا چه اندازه اهتمام نموده است.

علیرغم کاهش کاهشی که در درآمد های نفتی، حاصل شده دولت موفق گردید همانطور که شاهنشاه آریامهر همیشه بر آن تأکید میفرمایند درآمدهای غیر نفتی را افزایش داده به نحوی که رقم درآمدهای غیر نفتی از ۲۴ درصد کل درآمدهای دولت در سال ۲۵۳۴ به ۳۰ درصد در سال ۲۵۳۶ بالغ گردیده است.

همچنین با وجود کاهش درآمدهای نفتی پرداختهای بودجه کل کشور و بودجه عمومی دولت نسبت به سال ۲۵۳۵ از رشدی معادل ۹/۹ درصد و ۱۲ درصد برخوردار است مضافاً اینکه هزینه های سرمایه ای و بنیادی تا ۳۹/۶ درصد افزایش یافته است و این خود تأکیدی است بر ژرف نگری در تنظیم و تهیه بودجه که تا چه اندازه بنیاد های زیر بنائی جامعه مورد امان نظر قرار گرفته است.

بخلاف کاهش که در هزینه های جاری بمنظور صرفه جویی در هزینه ها و جلوگیری از ضایعات مشاهده میشود بودجه سال ۲۵۳۶ از هدف های رفاهی و تأمین حداکثر امکانات و تسهیلات لازم برای اکثریت افراد جامعه دور نشده و کوششهای زیادی در جهت بهبود شرایط زندگی مادی و معنوی جامعه بکار برده شده که بالا بردن سطح درآمد کارمندان از طریق تغییر ضریب حقوق یکی از مظاهر آنست.

بنابراین برداشتی که از بودجه سال آینده میتوان داشت این است که این بودجه انعکاسی است از سرآغاز یک تلاش و کوشش جدید در طریق رسیدن به رشد اقتصادی مطلوب که بی شک راه را برای اجرای برنامه ششم عمرانی کشور و به آنگاه رسیدن به دروازه های تمدن بزرگ خواهد گشود. طلیعه تحقق اندیشه های بلند پایه فرمانده انقلاب

که از هم اکنون بروشنی آشکار است همان است که در گریو دار بحران ها و نارسائیهای اقتصادی که بیشتر کشورهای صنعتی در حال رشد با آن مواجهند کشور ما به برکت رهبری های داهیان شاهنشاه با برخورداری از رشد سریع اقتصادی نه تنها از همه منابع انسانی خود حداکثر استفاده را مینماید بلکه بسیاری از کارشناسان و تکنیسین های خارجی را بکار گرفته است و نه تنها در تأمین منابع مالی خود مضیقه و محدودیتی ندارد بلکه همانطوریکه از اقلام بودجه برمیآید رقمی حدود ۸۰ میلیارد ریال برای رفع تنگناهای مالی کشورهای دیگر اختصاص داده شده است که خود بازتابی است از رونق توفنده اقتصاد ما.

۲- روش و چگونگی رسیدگی در کمیسیون بودجه

مجلس شورای ملی

لایحه تقدیم شده و ضمائم آن از تاریخ سوم اسفند لغایت روز دوشنبه نهم اسفند ماه طی ۲۷ جلسه بمدت ۱۰۸ ساعت با حضور وزراء و معاونان پارلمانی وزارتخانه ها و معاون سازمان برنامه و بودجه، مدیران سازمانها و شرکتهای دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته بدولت و سایر مؤسسات و مسئولین و کارشناسان سازمان برنامه و بودجه و سایر دستگاهها با دقت لازم مورد بررسی قرار گرفت، در این بررسی که علاوه بر اعضای کمیسیون بودجه اکثر نمایندگان محترم مجلس شورای ملی نیز حضور داشتند کمیسیون بودجه تنها به مطالعه ارقام و اعداد اکتفا ننمود بلکه با دقت و امعان نظر به هدفها و عملیاتی که برای نیل به آنها در نظر گرفته شده و همچنین چگونگی ارتباط آنها با اعتبارات مورد درخواست نیز توجه لازم و کافی مبذول گردید.

نسبت به حجم و کیفیت عملیات و ارتباط آنها با وظایف قانونی دستگاههای دولتی بحث های جامعی بعمل آمد و در موارد مختلف پیشنهادهایی در جهت بهبود انجام کارها از طرف اعضای کمیسیون بودجه و سایر نمایندگان محترم مجلس شورای ملی به مسئولان ارائه گردید و براین اساس تغییرات ضروری در تبصره های اجرائی و ارقام اعتبارات داده شد. بنابراین در امر رسیدگی به لایحه بودجه صرفاً رشد ارقام در مقایسه با سالهای گذشته ملاک عمل قرار نگرفت بلکه تحلیلی از عملیات دستگاهها و برنامه های مختلف بر اساس اولویتها و با در نظر گرفتن اصل «الاهم فالاهم» چنانکه شایسته عصر رستخیز است صورت گرفت. برنامه کار رسیدگی کمیسیون بودجه بمنظور راهنمایی مسئولین دستگاههای دولتی قبلاً تهیه و توزیع شد و بررسیهای لازم در مورد اجزاء هر یک

از قسمت ها بعمل آمد. بطور کلی در این رسیدگی ها علاوه بر اطلاعات منعکس شده در لایحه بودجه و پیوستهای مربوط، از دیگر اطلاعات و گزارش های ارائه شده توسط مسئولین دستگاههای مختلف دولتی نیز استفاده بعمل آمد.

لایحه بودجه از ده قسمت بشرح زیر تشکیل یافته است:

۱- ماده واحده و تبصره ها

۲- جداول خلاصه

۳- درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار

۴- اعتبارات برحسب دستگاهها و ردیفها

۵- اعتبارات دستگاهها و ردیفها برحسب برنامه و اعتبارات جاری دستگاهها برحسب مواد هزینه

۶- اعتبارات برحسب امور، فصل و برنامه

۷- توزیع اعتبارات جاری برخی از وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی در استانها برحسب برنامه و مواد هزینه

و توزیع اعتبارات جاری وزارت آموزش و پرورش در مناطق

۸- اعتبارات طرحهای خاص ناحیه ای استانها

۹- عملکرد بودجه شرکتهای دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته بدولت

۱۰- بودجه سایر مؤسسات

در بررسیهای کمیسیون بودجه کلیه موارد فوق با جزئیات کامل و با دقت مطمح نظر قرار گرفت و اینک خلاصه خصوصیات بودجه سال ۲۵۳۶ کل کشور را با تغییرات و اصلاحاتی که در کمیسیون بودجه از نظر متن تبصره ها و عناوین و ارقام بعمل آمده و مورد تصویب قرار گرفته است با انضمام توصیه های کمیسیون باستحضار نمایندگان محترم مجلس شورای ملی میرساند.

۳- ویژگیهای بودجه سال ۲۵۳۶ کل کشور

بودجه سال ۲۵۳۶ کل کشور چهاردهمین بودجه برنامه ای و آخرین بودجه برنامه پنجم عمرانی کشور بشمار میرود. همانطوریکه نمایندگان محترم استحضار دارند.

در بودجه برنامه ای علاوه بر تعیین مبالغ خرید کالا و خدمات بصورت مواد هزینه، وظایف دولت به طبقات و درجات مختلف تعیین میشود و اعتبارات و هزینه های دولت میان آنها برحسب اولویت و به تناسب قدرت جذب توزیع میشود. به این ترتیب سهم و اولویت برنامه های مختلف دولت روشن و معین و قابل بررسی میگردد. در بودجه سال ۲۵۳۶ نیز مانند سایر بودجه های که در طول برنامه پنجم عمرانی تقدیم گردیده است کلیه وظایف دولت به چهار امور، عمومی، دفاع ملی، اجتماعی و اقتصادی تقسیم شده است هر یک از این امور نیز به

نوبه خود به چند «فصل» و هر فصل به چند «برنامه» تقسیم شده است و دستگاه‌های اجرائی این برنامه‌ها و اعتبارات مورد نیاز برای اجرای برنامه‌ها، چه بصورت جاری و چه بصورت سرمایه گذاری ثابت مشخص شده است. هرگاه به پیوست شماره ۲ این لایحه تحت عنوان «برنامه اجرائی دولت در سال ۲۰۳۶» توجه کنیم ملاحظه خواهیم کرد که بودجه تقدیمی مورد بحث از مرحله بودجه برنامه‌ای فراتر رفته و در آن علاوه بر اهداف خرج هر کجا که مقدور بوده ابعاد عملیات نیز در ارتباط با اعتبارات درخواست شده ارائه گردیده است. به این ترتیب خصوصیت آینده‌نگری که در این بودجه بخوبی مشهود می‌باشد آنرا بصورت نظام توأم و هماهنگ برنامه ریزی و بودجه ریزی در آورده است. هر بودجه ای که با چنین خصوصیات تی تهیه و تنظیم شود کسب اطلاعات گوناگون و بررسی اولویت برنامه‌ها برای نمایندگان محترم و علاقمندان را امکان پذیر و آسان میسازد.

۱-۳ تحول در ارقام بودجه

بموجب بودجه تقدیمی پرداختهای بودجه کل کشور در سال ۲۰۳۶ در مقایسه با سال جاری ۹/۹ درصد افزایش یافته و رشد پرداختهای بودجه عمومی دولت به ۱۲ درصد بالغ میگردد. این افزایش در مورد بودجه شرکتهای دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت معادل ۳/۷ درصد و در مورد بودجه سایر مؤسسات ۳/۴ درصد میباشد.

نکته با اهمیت آنکه رشد اعتبارات سرمایه‌گذاری ثابت ۳۹/۶ درصد و رشد اعتبارات جاری فقط ۵/۱ درصد است که این امر نشانه ادامه سیاست صحیح دولت در توزیع اعتبارات میان فعالیتهای جاری و عملیات عمرانی است. سایر تحولات مهم بودجه سال ۲۰۳۶ کل کشور در صفحات بعدی به استحضار خواهد رسید.

۲-۳-۲ عدم تمرکز

اگرچه سیاست عدم تمرکز را دولت از ابتدای برنامه پنجم عمرانی آغاز نموده است لیکن اقداماتی که در این زمینه در سال ۲۰۳۶ توسط دولت انجام خواهد شد در واقع ویژگی خاصی به بودجه این سال می‌بخشد. در این سال با تدابیری که اتخاذ شده تفویض اختیارات و نیز مشارکت مقامات محلی در تصمیم‌گیریها و اجرای برنامه‌ها در استانهای مختلف کشور افزایش خواهد یافت.

۱-۲-۳ استانی کردن بودجه

در بودجه سال ۲۰۳۶ با استانی کردن بودجه ۸ دستگاه اجرائی جدید کار استانی کردن بودجه که بموجب قانون از ابتدای برنامه پنجم عمرانی آغاز شده بود با موفقیت دنبال گشته و جمع تعداد وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی که بودجه جاری آنها بصورت استانی در لایحه بودجه کل کشور منعکس میگردد به ۲۷ بالغ میشود.

۲-۲-۳ طرحهای عمرانی منطقه‌ای و طرحهای خاص ناحیه‌ای

اعتبارات طرحهای عمرانی منطقه‌ای که برای نخستین بار در سال جاری عنوان شد برای سال ۲۰۳۶ به ۸/۸ میلیارد ریال و اعتبارات قابل تعهد طرحهای خاص ناحیه‌ای برای همان سال به ۳/۱ میلیارد ریال افزایش یافته است که مالا نشانه‌ای از پیشرفت بیشتر در زمینه عدم تمرکز محسوب میشود.

۳-۳ اتکاء بیشتر به درآمدهای غیر نفتی

با افزایش سهم درآمدهای غیر نفتی نسبت به کل درآمدهای دولت، از ۲۴ درصد در سال ۲۰۳۵ به ۳۰ درصد در سال ۲۰۳۶ دولت در جهت یک سیاست صحیح دیگر گام برداشته است که جای خوشوقتی بسیار دارد. و امید می‌رود در بودجه هائی که دولت تقدیم میکند سال به سال از وابستگی به درآمد حاصل از فروش نفت کاسته گردد.

۴-۳ صرفه‌جویی

در اجرای فرامین مبارک همایونی در تهیه و تنظیم بودجه سال ۲۰۳۶ کل کشور سیاست صرفه‌جویی با دقت هر چه بیشتر اعمال شده است. در واقع تدابیری که در جهت تجدید نظر در تشکیلات سازمانی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و همچنین حذف پست‌های سازمانی غیر ضروری بکار برده شد و از طرف دیگر با سیاست کنترل هزینه‌های تمام شده طرحهای عمرانی کوشش دولت بر آن است که از هر ریال خرج بازده مناسبی را بدست آورد.

۵-۳ کسری بودجه

اختلاف دریافتها و پرداختهای بودجه عمومی دولت در بودجه تقدیمی در مقایسه با بودجه سال جاری کاهش یافته و از ۱۴۵ میلیارد ریال به ۱۲۲/۶ میلیارد ریال رسیده است. با پیش‌بینی هائی که بعمل آمده است این مبلغ از محل افزایش درآمدها و صرفه‌جویی در

مصرف اعتبارات قابل جبران خواهد بود.

قسمت دوم

شناخت بودجه رسیدگی شده

۱- هدفها

بودجه تقدیمی با توجه به هدفهای زیر تنظیم شده است:

- تداوم رشد و توسعه اقتصادی کشور و تأکید بر بخش‌های تولیدی اعم از صنعت و کشاورزی و توسعه ظرفیت‌های صادراتی
- تسریع بیشتر در رفع تنگناها و کمبودهای زیربنائی
- توجه خاص به بخش‌های اجتماعی و افزایش رفاه
- توسعه سریع و بهبود کیفیت آموزش و پرورش در تمام سطوح و تربیت نیروی انسانی ماهر و افزایش سطح بهره‌وری

- تأکید در تقویت بنیه دفاعی

- اهتمام بر استقرار قیمت‌های عادلانه بمنظور حفظ قدرت خرید مردم

- حفظ موازنه ارزی و قدرت ریال

- تأکید بر فرهنگ ملی و زمینه‌های معنوی و اخلاقی

و کوشش در راه تحکیم هر چه بیشتر آنها

- تقویت اصل مشارکت مردم و ادامه کوشش در جهت عدم تمرکز

- افزایش سهم و نقش بخش خصوصی در جریان توسعه ملی

۲- بودجه عمومی دولت

۱-۲ دریافتهای بودجه عمومی

دولت دریافتهای خود را در سال ۲۰۳۶ به مبلغ ۲/۱۸۸/۶ میلیارد ریال پیش‌بینی نموده است. از این مبلغ ۲۵۰ میلیارد ریال آن بصورت وام و ۶۶/۸ میلیارد ریال آن بصورت درآمدهای اختصاصی خواهد بود. اقلام عمده دریافتهای بودجه عمومی بشرح زیر میباشد:

۱-۱-۲ نفت و گاز

درآمد حاصل از فروش نفت و گاز حدود ۷۰ درصد درآمدهای دولت را تشکیل میدهد. درآمد حاصل از فروش نفت خام به شرکتهای بازرگانی ۱۰۹۹/۹ میلیارد ریال و درآمد حاصل از فروش مستقیم نفت توسط شرکت ملی نفت ایران به ۲۶۷/۶ میلیارد ریال بالغ میشود رقم مربوط به فروش گاز ۵/۲ میلیارد ریال میباشد. به این ترتیب درآمد حاصل از فروش نفت و گاز جمعاً

۱/۳۷۲/۷ میلیارد ریال پیش‌بینی میشود.

۲-۱-۲ درآمدهای مالیاتی

درآمدهای مالیاتی در بودجه سال ۲۰۳۶ با ۳۴ درصد افزایش به مبلغ ۴۲۰/۸ میلیارد ریال بالغ میشود. از این مبلغ ۳۸/۸ میلیارد ریال آن مربوط به مالیات بر شرکتهای غیر دولتی است که در مقایسه با رقم مشابه سال ۲۰۳۵ حدود ۶۰ درصد افزایش دارد. افزایش مالیات بر درآمد حدود ۵ درصد و مبلغ آن ۵۳/۰ میلیارد ریال میباشد. سایر اقلام عمده درآمدهای مالیاتی عبارتند از مالیات حقوق ۲۶/۵ میلیارد ریال، مالیات بر مشاغل ۱۶/۳ میلیارد ریال، مالیات بر ثروت با ۷۰ درصد افزایش معادل ۱۵/۳ میلیارد ریال، مالیات بر واردات با رشدی حدود ۵۰ درصد معادل ۱۷۷/۷ میلیارد ریال و مالیات بر مصرف و فروش با ۳۷ درصد رشد برابر ۴۵/۲ میلیارد ریال.

۳-۱-۲ سایر درآمدها

منظور درآمدهای حاصل از انحصارات و مالکیت دولت، درآمد حاصل از خدمات و فروش کالا، درآمدهای انتقالی و متفرقه و نیز بهره وامهای اعطائی به خارج است. رقم مربوط به این درآمدها جمعاً معادل ۱۴۵/۱ میلیارد ریال بالغ میشود و اقلام عمده آن مربوط به سود سهام شرکتهای دولتی، درآمد حاصل از خدمات ثبتی و قضائی، حق بیمه و حق تمبر میباشد.

۴-۱-۲ سایر منابع تأمین اعتبار

دولت در نظر دارد برای تأمین مخارج سال ۲۰۳۶ خود علاوه بر درآمدهای فوق از فروش ۱۰۰ میلیارد ریال اوراق قرضه و ۱۰۰ میلیارد ریال وامهای خارجی استفاده کند. لازم به تذکر است که متقابلاً ۸۰ میلیارد ریال برای کمک و وام بخارج از طرف دولت در نظر گرفته شده است.

۲-۲ پرداختهای بودجه عمومی دولت

پرداختهای بودجه عمومی دولت در سال ۲۰۳۶ جمعاً به ۲/۳۱۱/۳ میلیارد ریال بالغ خواهد شد. پرداختهای مذکور بر حسب امور بشرح زیر پیش‌بینی شده است:

۱-۲-۲ امور عمومی

اعتبارات منظور شده برای امور عمومی در سال ۲۰۳۶ با در نظر گرفتن نیاز جامعه به گسترش خدمات دولت در این زمینه معادل ۲۰۰/۸ میلیارد ریال برآورد شده است که این رقم ۸ درصد اعتبارات بودجه عمومی دولت را تشکیل میدهد. امور عمومی گروه وسیعی از اقدامات و وظایف اصلی دولت را در برمیگیرد پرداختهائی که در این زمینه انجام

میشود برای تأمین هزینه‌های وظایفی مانند اداره روابط خارجی، امور عمومی کشور، امور قضائی، ثبتی و موقوفات امور مالی، امور نیروی کار و نیز وضع قوانین و حفظ نظم و امنیت داخل کشور، اجرای سیاست داخلی، اطلاعات و ارتباطات جمعی و ساختمانها و تأسیسات دولتی میباشد.

۲-۲-۲ امور دفاع ملی

در بودجه تقدیمی برای نخستین بار در سالهای اخیر هزینه‌های دفاعی کاهش یافته است. درصد کاهش اعتبارات امور دفاع ملی در سال ۲۵۳۶ نسبت به اعتبارات مصوب سال ۲۵۳۵ در حدود ۲ درصد میباشد. کاهش هزینه‌های دفاعی خود به معنی دادن اولویت به سایر هزینه‌ها مانند آموزش و پرورش و بهداشت میباشد. لیکن کاهش این هزینه‌ها نباید بمنزله کم شدن ضرورت و اهمیت دفاع از مرزهای ایران و منابع ملی تلقی شود همانطوریکه رهبر عالیقدر ما اعلام فرموده‌اند دفاع از ایران مافوق اصول انقلاب ایران است و بنابراین آنچه جانشین کاهش اعتبارات خواهد شد کار و کوشش بیشتر است. مضافاً اینکه در صورت افزایش درآمدها به تقویت بیشتر نیروهای دفاعی مبادرت خواهد شد.

۳-۲-۳ امور اجتماعی

ضرورت هماهنگی و همگامی رفاه اجتماعی با توسعه اقتصادی موجب شده است که دولت از طریق اختصاص مبلغ ۴۴۰ میلیارد ریال به این امور که از رشدی معادل ۳۶ درصد برخوردار است اقدامات گسترده‌ای در جهت نیل به هدف‌های اصلی برنامه پنجم عمرانی انجام دهد.

در زمینه آموزش و پرورش دولت همچنان کوشش وسیع خود را با توجه به فرامین تعلیمات اجباری و آموزش و تغذیه رایگان و تصمیمات کنفرانسهای انقلاب آموزشی راسر تعقیب خواهد کرد.

در برنامه آموزش و پرورش کودکان کستانی حدود ۴۳ هزار نفر، در برنامه آموزش ابتدائی ۳/۵ میلیون نفر، در دوره راهنمایی تحصیلی ۱/۶ میلیون نفر، در برنامه آموزش فنی و تربیت حرفه‌ای بیش از ۳۰۰ هزار نفر در مراکز مختلف آموزشی تحت تعلیم خواهند بود.

باتوجه باین امر در بودجه تقدیمی بالاترین سهم از اعتبارات امور اجتماعی یعنی معادل ۴۲/۵ درصد به فصل آموزش و پرورش اختصاص داده شده است، خصوصاً اینکه برنامه آموزش ابتدائی با افزایشی معادل ۳۰ درصد حدود ۲۲/۸ میلیارد ریال برآورد گردیده است.

در آموزش عالی نیز که حدود ۱۷۰ هزار نفر آموزش

خواهند دید سطح اعتبارات ۱۷ درصد افزایش یافته و رقم آن به ۳۹/۱ میلیارد ریال بالغ شده است.

در برنامه‌های آموزش راهنمایی تحصیلی و آموزش متوسطه عمومی و جامع نیز افزایش قابل توجه بوده و به ترتیب معادل ۱۲/۵ و ۹ درصد می‌باشد.

در زمینه تأمین رفاه اجتماعی دولت همچنان در سال ۲۵۳۶ برنامه‌های گسترده‌ای خواهد داشت، این اقدامات شامل گسترش بیمه‌های درمانی، از کارافتادگی، بازنشستگی و فوت و حمایت خانواده‌های بی‌سرپرست و فراهم آوردن تسهیلات رفاهی جهت کودکان بی‌سرپرست، معلولین جسمی نظیر نابینایان و ناشنوایان و معلولین روانی خواهد بود.

برای رفاه کودکان فعالیت مراکز نگهداری روزانه کودکان مادران شاغل و کودکان بی‌سرپرست توسعه خواهد یافت و تعداد زیادی مهد کودک، شیرخوارگاه شبانه روزی و اردوگاههای تفریحی و مراکز رفاه برای خانواده‌ها و کارگران ایجاد خواهد شد.

باتوجه به مسئولیتی که دولت در تعمیم خدمات درمانی و بهداشتی برعهده گرفته و باتوجه به برنامه دولت در بسط و گسترش کیفی و کمی این دسته از خدمات و اشاعه آنها، در بودجه سال آینده اعتباری معادل ۷۷/۴ میلیارد ریال جهت بهداشت، درمان و تغذیه منظور شده است که این اعتبار حدود ۱۴ درصد از کل اعتبارات امور اجتماعی را تشکیل میدهد.

همچنین برای پوشش هرچه بیشتر بیمه‌های و ارائه دیگر خدمات تأمینی و رفاهی در سال آینده اعتباری معادل ۸۴/۷ میلیارد ریال برای تأمین رفاه اجتماعی منظور شده است که در مقایسه با اعتبار سال ۲۵۳۵ از افزایشی معادل ۴۲ درصد برخوردار بوده و حدود ۱۵/۵ درصد از اعتبارات امور اجتماعی را بخود اختصاص داده است.

در زمینه تأمین مسکن باتوجه به نیاز روزافزون مردم بویژه در نواحی شهری، دولت کماکان برنامه‌هایی در مورد احداث خانه‌های سازمانی کارگران و کارمندان و خانه‌های ارزان قیمت در دست دارد. همچنین کمک‌های اعتباری برای تأمین مسکن افزایش خواهد یافت.

در بودجه سال آینده اعتباری معادل ۸۹/۴ میلیارد ریال که بیش از ۱۶ درصد از اعتبارات امور اجتماعی را تشکیل میدهد جهت تأمین مسکن منظور شده است این

اعتبار از افزایشی متجاوز از ۵۶ درصد برخوردار است. افزایش روز افزون جمعیت شهری و رشد شهر گرائی که حاصل توسعه اقتصادی کشور است ایجاب نموده است که به مسائلی مانند تأمین آب آشامیدنی، جلوگیری از آلودگی هوا، بهبود عبور و مرور، ایجاد و توسعه آب آشامیدنی و فاضلاب شهرها، تأسیسات حفاظتی و سایر تسهیلات شهری توجه بیشتری بشود.

در بودجه تقدیمی اعتبارات مربوط به عمران شهرها و عمران و نوسازی روستاها در سال آینده معادل ۳۵/۹ میلیارد ریال در نظر گرفته شده است که نسبت به سال جاری حدود ۷ درصد افزایش خواهد داشت.

۴-۲-۴ امور اقتصادی

در بودجه سال ۲۵۳۶ اعتبارات امور اقتصادی با ۵۱ درصد افزایش نسبت به اعتبارات مصوب سال ۲۵۳۵ با اعتباری معادل ۸۷/۴ میلیارد ریال بالاترین سهم را که عبارت از ۳۶ درصد اعتبارات بودجه عمومی است بخود اختصاص داده است. اعتبارات امور اقتصادی بنحو مطلوبی میان فصول مختلف از قبیل کشاورزی و منابع طبیعی، صنایع، منابع آب، برق، گاز، نفت، بازرگانی، حمل و نقل ارتباطات، معادن، جهانگردی و پست و مخابرات توزیع شده است تا ضمن تأمین نیازهای فعلی کشور امکانات پاسخگوئی به نیازهای آینده نیز از طریق سرمایه گذاری‌های زیر بنائی پایه گذاری شود.

در سال ۲۵۳۶ دولت در نظر دارد ضمن گسترش و تحکیم بنیان‌های صنعتی کشور از طریق تأکید بر سرمایه گذاری در صنایع سنگین و اساسی اقدامات خود را در جهت توسعه تکنولوژی خود کفا و پویای ملی با قاطعیت ادامه دهد. تا بطور روز افزون صادرات کالاهای صنعتی و فرآورده‌های دیگر و خدمات، از نظر تأمین درآمد و ارزش جایگزین درآمد نفت شود.

در سال ۲۵۳۶ توسعه صنایع فولاد و مس، صنایع مهم و اساسی پتروشیمی، صنایع الکتریکی و الکترونیکی، پالایشگاهها، صنایع میکائیکی، ماشین‌سازی، چوب و کاغذ، مصالح ساختمانی و مانند آن در برنامه دولت قرار گرفته است.

اعتباری که به فصل صنایع اختصاص داده شده معادل ۱۱۵/۷ میلیارد ریال است که نسبت به سال ۲۵۳۵ بیش از ۲۹ درصد افزایش دارد و ۱۳ درصد اعتبارات امور اقتصادی را تشکیل میدهد.

برای توسعه معادن و برنامه‌های مربوط بان در سال آینده حدود ۱۸ میلیارد ریال اختصاص یافته است که از رشدی معادل ۶ درصد برخوردار است.

در زمینه نفت برنامه‌های دولت بطور عمده مربوط به برنامه‌های اکتشاف و استخراج و مخصوصاً تزریق چاهها از طریق گاز برای حفظ و افزایش بهره دهی میدانهای نفتی، احداث پالایشگاههای تبریز و اصفهان و شروع طراحی پالایشگاههای آینده و ادامه عملیات خطوط لوله بمنظور انتقال و پخش نفت و فرآورده‌های آن است. در مورد گاز علاوه بر ادامه عملیات تکمیلی شاه لوله گاز ایران، گازرسانی قشم به بندر عباس و سرچشمه و گازرسانی سرخس به نکا و شروع عملیات اجرای شاه لوله دوم گاز در برنامه سال قرار دارد.

در سال ۲۵۳۶ برای اکتشاف و استخراج، پالایش و انتقال و پخش نفت علاوه بر سرمایه گذاریهای که از محل درآمدهای شرکت ملی نفت ایران بعمل خواهد آمد معادل ۱۱۵ میلیارد ریال نیز از بودجه عمومی دولت باین منظور اختصاص داده شده که بالاترین سهم آن مربوط به اکتشاف و استخراج خواهد بود. اعتبار برنامه‌های مربوط به نفت در سال آینده بیش از سه برابر خواهد شد و اعتبار مربوط به برنامه‌های گاز نیز با ۲۸/۴ میلیارد ریال نسبت به سال جاری از ۴۲ درصد افزایش برخوردار خواهد شد.

در بودجه تقدیمی سال ۲۵۳۶ بخش کشاورزی نیز مورد تأکید خاص قرار گرفته است. اقدامات تقویتی دولت برای تشویق سرمایه گذاری بیشتر در کشاورزی از قبیل وامهای کم بهره، کمک‌های بلاعوض، تضمین حداقل قیمت خرید پاره‌ای از محصولات کشاورزی ادامه خواهد یافت تا مقدمات حرکت در جهت یک برنامه دراز مدت خود کفائی نسبی در محصولات عمده و حیاتی کشاورزی فراهم شود. ضمناً ایجاد تعادل بیشتر در رابطه مبادله بین بخش کشاورزی و سایر بخشهای تولیدی و رابطه قیمتهای داخلی این محصولات و قیمت‌های وارداتی آن مورد توجه خاص دولت خواهد بود. اعتبارات منظور شده برای فصل کشاورزی و منابع طبیعی معادل ۷۵/۷ میلیارد ریال است که ۶ درصد اعتبارات امور اقتصادی را بخود اختصاص داده است. برنامه تنظیم بازار محصولات کشاورزی با اعتباراتی معادل ۱۷/۴ میلیارد ریال بیش از ۲۳ درصد از اعتبارات کشاورزی و منابع طبیعی را بخود

اختصاص داده است همچنین در این فصل معادل ۱۰ میلیارد ریال منظور شده است تا از طریق برنامه اعتبارات کشاورزی و دامپروری منابع مالی لازم در اختیار کشاورزان قرار گیرد. برنامه توسعه شرکتهای تعاونی و سهامی زراعی نیز همچنان مورد توجه خاص دولت بوده و با تخصیص اعتباری معادل ۷ میلیارد ریال موجبات گسترش فعالیتهای شرکتهای مزبور فراهم خواهد شد.

در بودجه تقدیمی منابع آب توجه خاصی بعمل آمده است. علاوه بر تکمیل یا ادامه عملیات ساختمانی سدهائی چون رضاشاه کبیر، میناب، طالقان، قشلاق سدهای مخزنی پیشین و باهوکلالت، چیرفت سدلاز و تعداد دیگری از طرحهای تأمین آب، ایجاد شبکههای آبیاری و آب رسانی و تولید برق آبی و برنامههای نظارت بر امور آب نیز منظور شده و مطالعاتی در جریان است که حداکثر استفاده از آب موجود صورت گیرد و از طریق احیاء و استفاده مجدد از آبهای مصرف شده زیر بنای لازم برای توسعه برنامههای کشاورزی، صنعتی و مصارف شهری و روستائی بوجود آید.

در بودجه سال ۲۰۳۶ برای تأمین آب کشاورزی، صنعتی و آشامیدنی اعتباری معادل ۵۰/۱ میلیارد ریال برای فصل منابع آب و توسعه آن در نظر گرفته شده است که بیش از ۳ درصد افزایش داشته و حدود ۶ درصد اعتبارات امور اقتصادی را بخود اختصاص داده است. اعتبارات مربوط به ایجاد شبکههای آبیاری با ۳۶ درصد افزایش نسبت بسال جاری معادل ۴ درصد از اعتبارات فصل منابع آب را تشکیل خواهد داد.

در بودجه سال ۲۰۳۶ با توجه با اهمیت روز افزون برق در صنایع و کشاورزی و نیز افزایش مصارف خانگی و تجاری نیروی مبلغ ۴/۳ میلیارد ریال به فصل برق که نیروی اتمی را هم در برمیگیرد اختصاص داده شده است که بیش از ۲ درصد اعتبارات امور اقتصادی را تشکیل داده و در مقایسه بسال جاری حدود ۶۷ درصد افزایش خواهد داشت. همچنین در بودجه تقدیمی برای توسعه شاهراهها، راههای اصلی و فرعی، توسعه بنادر و ساختمان و توسعه راه آهن و فرودگاههای کشور سهم قابل ملاحظه ای از اعتبارات در نظر گرفته شده است به فصل حمل و نقل و ارتباطات مبلغ ۱/۱۲۹ میلیارد ریال اختصاص داده شده که ۱۰ درصد از اعتبارات امور اقتصادی را تشکیل میدهد. رقم مذکور نسبت با اعتبارات

سال جاری بیش از ۶۰ درصد افزایش دارد.

اعتبار منظور شده برای فصل پست و مخابرات برای سال ۲۰۳۶ معادل ۳۹/۷ میلیارد ریال است که از ۲۴ درصد رشد برخوردار است و ۵/۴ درصد از اعتبارات امور اقتصادی را تشکیل میدهد. همچنین معادل ۸۰/۴ میلیارد ریال برای فصل بازرگانی و خصوصاً برای کمک به مابهالتفاوت قیمت مواد غذایی و کالاهای اساسی در نظر گرفته شده است. برای احداث هلتها و سایر تأسیسات جهانگردی و نیز اعطای وام به بخش خصوصی در این زمینه و سایر اقدامات مشابه اعتباری معادل ۳/۴ میلیارد ریال اختصاص یافته است.

۵-۲-۲-۲ سایر پرداخت ها

در بودجه سال ۲۰۳۶ اعتباری معادل ۲۴/۶ میلیارد ریال برای بازپرداخت وامهای داخلی و خارجی، هزینههای متفرقه، پرداخت بهره و کارمزد وامها و پرداخت دیون دولت و همچنین سرمایه گذاری در خارج و پرداخت وام و کمک به کشورها و مؤسسات خارجی تخصیص داده شده است.

۳- بودجه شرکتهای دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته بدولت

این شرکتهای و مؤسسات برای حفظ و حمایت گروههای مختلف تولیدکننده و مصرف کننده، اداره امور مؤسسات اعتباری و تخصصی، ارشاد بخش خصوصی و ایجاد آن تعداد از واحدهای تولیدی بزرگ تأسیس شده اند که بخش خصوصی توانائی یا انگیزه کافی برای سرمایه گذاری در آنها را ندارد. حجم عملیات و تعداد این شرکتهای و مؤسسات دولتی با توجه به گسترش عملیات دولت و سرمایه گذاریهای عمده ای که در رشتههای مختلف صورت گرفته است رو با افزایش میباشد.

تعدادی از این شرکتهای و مؤسسات بدلیل وظایفی که در جهت تأمین هدفهای فوق و رفاه عمومی و اجرای طرحهای سرمایه گذاری بعهده دارند مبالغ عمده ای از بودجه عمومی دولت دریافت میکنند.

بودجه شرکتهای دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته بدولت در سال ۲۰۳۶ با ۳/۷ درصد رشد به ۲۳۸۷۵/۴ میلیارد ریال بالغ خواهد شد.

جمع درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبارات شرکتهای دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته بدولت در سال آینده ۲۲۸۰/۰ میلیارد ریال پیش بینی شده است. در سال ۲۰۳۶ مبلغ ۹/۰ میلیارد ریال جهت اجرای طرحهای

قسمت سوم - اصلاحات کمیسیون بودجه

۱- شماره تبصره های اصلاح شده الحاقی
شماره تبصره های اصلاح شده الحاقی در کمیسیون بودجه بشرح زیر می باشد:

۱- تبصره های اصلاحی: ۸-۱۰-۲۰-۲۳-۲۶-۲۷-۲۸-۲۹-۴۰-۴۱-۴۲-۴۳-۴۴-۴۵-۴۶-۴۷-۴۸-۴۹-۵۰-۵۱-۵۲-۵۳-۵۴-۵۵-۵۶-۵۷-۵۸-۵۹-۶۰-۶۱-۶۲-۶۳-۶۴-۶۵-۶۶-۶۷-۶۸-۶۹-۷۰-۷۱-۷۲-۷۳-۷۴-۷۵-۷۶-۷۷-۷۸-۷۹-۸۰-۸۱-۸۲-۸۳-۸۴-۸۵-۸۶-۸۷

۲- تبصره های الحاقی: ۵۷-۵۸-۵۹-۶۱-۶۲-۶۳-۶۴-۶۵-۶۶-۶۷-۶۸-۶۹-۷۰-۷۱-۷۲-۷۳-۷۴-۷۵-۷۶-۷۷-۷۸-۷۹-۸۰-۸۱-۸۲-۸۳-۸۴-۸۵-۸۶-۸۷

لایحه قانون بودجه سال ۲۵۳۶ کل کشور

ماده واحده - بودجه سال ۲۰۳۶ کل کشور از حیث درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار بالغ بر سه هزار و چهارصد و هفت میلیارد و چهارصد میلیون و یکصد و شصت و چهار هزار (۱۶۴/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و از حیث هزینه ها و سایر پرداخت ها بالغ بر سه هزار و پانصد و سی میلیارد و یکصد و شصت و چهار هزار (۱۶۴/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال میباشد.

بودجه عمومی دولت از لحاظ درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار بالغ بر دو هزار و دویست و پنجاه و یک میلیارد و نهصد و بیست و هشت میلیون و چهارصد و پنجاه و هفت هزار (۴۵۷/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و از حیث هزینه ها و سایر پرداخت ها بالغ بر دو هزار و سیصد و هفتاد و چهار میلیارد و پانصد و بیست و هشت میلیون و چهارصد و پنجاه و هفت هزار (۴۵۷/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و بشرح زیر است:

الف - درآمد عمومی و سایر منابع تأمین اعتبار بالغ بر دو هزار و یکصد و هشتاد و پنج میلیارد و یکصد و سی و دو میلیون و چهل و نه هزار (۴۹۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و هزینه ها و سایر پرداخت ها از آن محل بالغ بر دو هزار و سیصد و هفت میلیارد و هفتصد و سی و دو میلیون و چهل و نه هزار (۴۹۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال.

ب - درآمد اختصاصی وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی بالغ بر شصت و شش میلیارد و هفتصد و نود و شش میلیون و چهارصد و هشت هزار (۴۰۸۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و هزینه ها و سایر پرداخت ها از آن محل بالغ بر شصت و شش میلیارد و هفتصد و نود و شش میلیون و چهارصد و هشت هزار (۴۰۸۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال

درآمد عمومی و سایر منابع تأمین اعتبار منظور در بند الف این ماده تصویب و به دولت اجازه داده میشود که

سرمایه گذاری از محل درآمد عمومی دولت به شرکتهای دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته بدولت پرداخت خواهد شد. همچنین مبلغ ۴/۶ میلیارد ریال برای جبران کمبود درآمدهای عملیاتی و نیز کمک با اجرای برنامه های آموزشی در برخی از این دستگاهها اختصاص خواهد یافت.

۴- بودجه سایر مؤسسات

«سایر مؤسسات» غالباً از مؤسسات عام المنفعه عمومی تشکیل میشوند و شامل مؤسساتی هستند که خدمات آنها بیشتر جنبه آموزشی، درمانی، خیریه و کمک به گروههای مختلف اجتماعی دارد. هزینه این مؤسسات از محل منابع اختصاصی شامل کمکهای مردم، کمکهای مؤسسات خصوصی و درآمد حاصل از خدمات آنها و کمک دولت از درآمدهای عمومی تأمین میگردد. کمک دولت باین مؤسسات برای جبران کمبود هزینه های جاری و نیز سرمایه گذاری بکار گرفته میشود.

در سال ۲۰۳۶ منابع اختصاصی این مؤسسات با ۶۵/۷ درصد افزایش به ۲۲/۷ میلیارد ریال بالغ میگردد. کمک دولت از محل درآمدهای عمومی باین مؤسسات به ۶۶/۱ میلیارد ریال بالغ خواهد شد که حدود ۷۰ درصد بودجه آنها را تشکیل میدهد.

باین ترتیب جمع بودجه سایر مؤسسات چه از نظر درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار و چه از نظر هزینه ها و سایر پرداختها به ۸۸/۸ میلیارد ریال بالغ میشود.

۵- تغییرات بعدی:

تغییرات بعدی که در جهت افزایش ارقام جداول لایحه تقدیمی بودجه سال ۲۰۳۶ کل کشور حاصل آمد بشرح زیر می باشد:

۱- افزایش به درآمد حاصل از فروش نفت و گاز موضوع بند ۱-۱-۲ این قسمت ۳/۳ میلیارد ریال

۱-۲-۲-۲ افزایش اعتبارات امور عمومی موضوع بند ۱-۲-۲ این قسمت مبلغ ۱/۰ میلیارد ریال

۴-۲-۲-۲ افزایش به اعتبارات امور اقتصادی موضوع بند ۴-۲-۲ این قسمت مبلغ ۱۰ میلیارد ریال

۵-۲-۲-۲ افزایش به اعتبارات سایر پرداختها موضوع بند ۵-۲-۲ این قسمت مبلغ ۲/۸ میلیارد ریال

با توجه به این امر اعتبارات سرمایه گذاری ثابت و جاری و همچنین دریافتها و پرداختهای بودجه عمومی دولت و بودجه کل کشور و نسبت های آنها تغییراتی می یابد که جزئیات آن در قسمت سوم خواهد آمد.

درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار منظور در قسمت سوم این قانون را در سال ۲۰۳۶ وصول و هزینه‌های وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و همچنین کمکها و اعانات و سایر اعتباراتی را که در جداول قسمتهای چهارم و پنجم این قانون منظور شده است در حدود وصولی درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار در سال ۲۰۳۶ و براساس تخصیص اعتبار تعهد و بارعایت قوانین و مقررات مربوط و تبصره‌های این قانون پرداخت نماید.

بودجه شرکتهای دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و سایر مؤسسات منظور در قسمت‌های نهم و دهم این قانون طبق قوانین و مقررات و اساسنامه‌های مربوط قابل اجراء خواهد بود. بودجه آندسته از مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت که در سال ۲۰۳۶ بصورت مؤسسات دولتی درآیند برای مدت باقیمانده مصوب در این قانون پس از تصویب کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی قابل اجراء خواهد بود.

تبصره ۱ - میزان تنخواه‌گردان خزانه در سال ۲۰۳۶ هشتاد میلیارد (۸۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال است.

تبصره ۲ - مفاد تبصره‌های ۲ و ۳ قانون بودجه سال ۲۰۳۵ کل کشور تا پایان سال ۲۰۳۶ تمدید و جمع تنخواه‌گردانهای موضوع تبصره‌های مذکور به مبلغ هفتاد میلیارد (۷۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال افزایش می‌یابد.

تبصره ۳ - مفاد تبصره ۳ قانون بودجه سال ۲۰۳۵ کل کشور تا آخر سال ۲۰۳۶ تمدید و در اجراء این تبصره اجازه داده میشود که در سال ۲۰۳۶ تا مبلغ چهار میلیارد ریال در اختیار بانک تعاون کشاورزی ایران گذارده شود و پرداختهای قطعی به‌زین منظور گردد.

تبصره ۴ - به وزارت امور اقتصادی و دارائی اجازه داده میشود مبلغ دو میلیارد و یکصد و سی میلیون (۲۰۱۳۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال موضوع ردیف ۳۱۰۱۰۰ قسمت سوم این قانون از درآمد سازمان بنادر و کشتیرانی را در سال ۲۰۳۶ بدراآمد عمومی کشور منظور نماید.

تبصره ۵ - الف - کاهش یا افزایش اعتبار هر یک از مواد هزینه یا برنامه‌های اجرائی از محل اعتبارات جاری منظور در قسمت پنجم این قانون باستثناء مواد ۱ و ۲ تا میزان ده درصد با تأیید سازمان برنامه و بودجه و موافقت نخست‌وزیر و مازاد بر آن و همچنین هرگونه کاهش یا افزایش اعتبار مواد ۱ و ۲ فقط برای یکبار با تصویب کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی مجاز خواهد بود

مشروط بر اینکه در جمع اعتبارات جاری دستگاه تغییری حاصل نشود.

ب - کاهش یا افزایش اعتبار هر یک از مواد هزینه و یا برنامه‌های وزارت جنگ از محل اعتبار جاری تا میزان ده درصد در اختیار وزیر جنگ و مازاد بر آن برای یکبار با موافقت نخست‌وزیر و تصویب کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی مجاز خواهد بود مشروط بر اینکه در جمع اعتبارات جاری وزارت مزبور تغییری حاصل نشود.

تبصره ۶ - به سازمان برنامه و بودجه اجازه داده میشود تا آخر شهریور ماه ۲۰۳۶ بودجه جاری هر یک از وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و ادارات تابع آنها که بصورت استانی تفکیک شده و در قسمت هفتم این قانون درج گردیده مورد بررسی مجدد قرار داده و هرگونه نقل و انتقال یا افزایش و کاهش در اعتبار مواد هزینه و برنامه‌های مربوط را انجام دهد، مشروط بر اینکه نقل اعتبارات از استانها به ادارات مرکزی پایتخت را شامل نباشد و نیز در جمع کل اعتبارات جاری هر یک از وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی تغییری حاصل نشود.

تبصره ۷ - کاهش یا افزایش اعتبار مواد هزینه در هر یک از برنامه‌های اعتبارات جاری مصوب ادارات تابع وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی در استانها، مندرج در قسمت هفتم این قانون و نیز کاهش یا افزایش اعتبار برنامه‌های مربوط بهر یک از ادارات مزبور با موافقت دفتر برنامه و بودجه محل تا میزان ده درصد مجاز خواهد بود مشروط بر اینکه در جمع اعتبارات جاری تغییری حاصل نشود.

ترتیب استفاده از مفاد این تبصره براساس دستورالعملی خواهد بود که توسط وزارت امور اقتصادی و دارائی و سازمان برنامه و بودجه تهیه و ابلاغ خواهد شد.

تبصره ۸ - الف - تفکیک اعتبار طرحهای عمرانی (سرمایه گذاری ثابت) مندرج در قسمت اول پیوست شماره ۴ این قانون بتصویب کمیسیونهای برنامه مجلسین خواهد رسید. تفکیک اعتبار طرحهایی که در این قسمت بتفکیک نشان داده نشده و تحت عنوان « سایر طرحها » مندرج است و همچنین تفکیک اعتبارات عمرانی منظور در ردیف ۵۰۳۰۱۴ قسمت پنجم این قانون بطرحهای عمرانی مشخص توسط سازمان برنامه و بودجه انجام خواهد شد. افزایش یا کاهش اعتبار طرحهای عمرانی در داخل هر یک از برنامه‌های دستگاه اجرائی تأیید در صورت موافقت سازمان برنامه و بودجه و مازاد بر آن با تصویب شورای اقتصاد مجاز میباشد

مشروط بر اینکه در جمع اعتبارات طرحهای عمرانی هر برنامه در دستگاه تغییری حاصل نشود.

افزایش یا کاهش اعتبارات عمرانی بین برنامه‌های هر دستگاه اجرائی در داخل فصل تا میزان ده درصد با موافقت سازمان برنامه و بودجه و مازاد بر آن با تصویب شورای اقتصاد مجاز خواهد بود مشروط بر اینکه در جمع اعتبارات طرحهای عمرانی هر دستگاه اجرائی تغییری حاصل نشود.

ب - به سازمان برنامه و بودجه اجازه داده میشود با موافقت دستگاههای اجرائی مربوط و با تصویب شورای اقتصاد، دستگاههای اجرائی طرحهای عمرانی را تغییر دهد.

پ - موافقتنامه مربوط به طرحهای عمرانی (سرمایه گذاری ثابت) که دستگاه مسئول بهره برداری از آن غیر از دستگاه اجرائی طرح است بین دستگاه اجرائی و دستگاه مسئول بهره برداری و سازمان برنامه و بودجه منعقد و هر تغییری در این قبیل طرحها نیز با موافقت سه دستگاه مزبور انجام شود. وزارت امور اقتصادی و دارائی اعتبارات طرح مربوط را مستقیماً در اختیار دستگاه اجرائی قرار خواهد داد.

ت - افزایش یا کاهش اعتبارات طرحهای عمرانی بین دو فصل ذیل یکدستگاه اجرائی فقط یکبار تأیید و پنج درصد با تصویب کمیسیونهای برنامه مجلسین امکان پذیر است بشرط آنکه در جمع کل اعتبارات عمرانی دستگاه تغییری حاصل نگردد.

تبصره ۹ - اجازه داده میشود تعهدات پرداخت نشده سالهای ۲۰۳۲، ۲۰۳۳، ۲۰۳۴، ۲۰۳۵ و ۲۰۳۶ طرحهای عمرانی از محل اعتبار سال ۲۰۳۶ همان طرح پرداخت شود.

تبصره ۱۰ - مفاد تبصره ۱۱ قانون بودجه اصلاحی سال ۲۰۳۲ و بودجه سال ۲۰۳۳ کل کشور براساس جداول مندرج در قسمت هشتم این قانون تا پایان سال ۲۰۳۶ معتبر است. مبالغ مندرج در جداول مذکور بمیزان سی میلیارد و یکصد میلیون (۳۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال قابل تعهد و براساس تخصیص اعتبار قابل پرداخت است

استانداران مکلفند دستگاههای اجرائی محلی طرحهای موضوع این تبصره را تعیین و اعتبارات ابلاغ شده را برحسب هر برنامه به آنها ابلاغ نمایند.

تبصره ۱۱ - افزایش یا کاهش اعتبارات خاص ناحیه‌ای بین برنامه‌های هر فصل در هر شهرستان تا میزان ده درصد با موافقت دفتر برنامه و بودجه استان و تصویب انجمن شهرستان مجاز خواهد بود مشروط بر اینکه این اصلاح در هر سال یکبار انجام گرفته و در جمع اعتبار آن شهرستان تغییر بوجود نیارد.

تبصره ۱۲ - مانده اعتبارات مصرف نشده سال ۲۰۳۵ طرحهای مصوب خاص ناحیه‌ای تا آخر شهریور ماه ۲۰۳۶ قابل تعهد و مصرف میباشد.

تبصره ۱۳ - الف - در اجراء سیاست عدم تمرکز و بمنظور تکمیل سرمایه گذاری های طرحهای خاص ناحیه‌ای با برخورداری از ویژگیهای هراستان و هماهنگی بیشتر عملیات عمرانی اجراء طرحهای عمرانی که در پیوست شماره ۴ این قانون تحت عنوان « طرحهای عمرانی منطقه‌ای » مشخص شده به واحد های اجرائی محلی واگذار میشود. اعتبارات مذکور بترتیب ذیل و براساس برنامه، ضوابط و خط مشی اجرائی که توسط سازمان برنامه و بودجه و با جلب نظر وزارتخانه‌ها و مؤسسات ذیربط تعیین و حداکثر تا آخر اردیبهشت ماه سال ۲۰۳۶ ابلاغ میشود بمصرف خواهد رسید.

۱- موافقتنامه طرحهای عمرانی منطقه‌ای بین دفتر برنامه و بودجه و واحد اجرائی محل مبادله خواهد شد.

۲- وزارت امور اقتصادی و دارائی اعتبارات مصوب طرحهای عمرانی منطقه‌ای را براساس موافقتنامه طرح و از طریق ذیحساب عمرانی محلی در اختیار واحد اجرائی محل قرار خواهد داد.

ب - سازمان برنامه و بودجه آن دسته از طرحهای عمرانی را که اجراء آن به صورت منطقه‌ای نسیر باشد با جلب نظر دستگاه اجرائی و با تصویب شورای اقتصاد بصورت طرحهای منطقه‌ای تفکیک خواهد نمود تا با رعایت بند الف این تبصره بمصرف برسد.

تبصره ۱۴ - نقل و انتقال اعتبار مواد هزینه و برنامه‌های مربوط به سپاهیان ترویج و آبادانی بین وزارتخانه‌ها و سازمانها و اداراتی که بودجه آنها استانی شده و از خدمات این سپاهیان استفاده می‌نمایند بنا بر پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌ها و سازمانهای مربوط و تأیید سازمان برنامه و بودجه و موافقت نخست‌وزیر مجاز خواهد بود.

تبصره ۱۵ - تفکیک اعتباراتی که در ردیف ۱۰۲۰۰۶ قسمت پنجم این قانون تحت عنوان «تجهیز و تقویت کادر فنی و اجرائی استانها و اجرای عملیات عمرانی اضطراری» منظور گردیده به عهده وزارت کشور و سازمان برنامه و بودجه و مصرف آنها براساس موافقت نامه هائی خواهد بود که با تأیید استاندارین دفتر برنامه و بودجه و دستگاههای اجرائی طرحهای خاص ناحیه ای منعقد میشود.

تبصره ۱۶ - الف -- ترتیب استفاده از اعتبار ردیف های ۵۰۲۰۱۱ و ۵۰۲۰۱۲ قسمت پنجم این قانون به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه و وزارت امور اقتصادی و دارائی بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید. ب - نقل و انتقال اعتبارات ردیف های ۵۰۲۰۰۷ و ۵۰۲۰۱۰ و ۵۰۲۰۱۱ و ۵۰۲۰۱۲ قسمت پنجم این قانون بنحو مقرر در بند الف این تبصره مجاز است.

تبصره ۱۷ - تعهدات تا آخر سال ۲۵۳۳ مربوط بردیفهای ۵۱۱۰۶۰۰ و ۵۱۱۰۷۰۰ و ۵۱۱۰۸۰۰۰ قانون بودجه اصلاحی سال ۲۵۳۲ و بودجه سال ۲۵۳۳ کل کشور و همچنین تعهدات تا آخر سال ۲۵۳۵ مربوط به ردیف های ۵۰۲۰۰۴ و ۵۰۲۰۰۵ و ۵۰۲۰۰۶ و ۵۰۲۰۰۸ قانون بودجه سال مذکور نیز از محل اعتبار مربوط بودجه سال ۲۵۳۶ دستگاههای ذیربط قابل پرداخت خواهد بود.

تبصره ۱۸ - بوزارت امور اقتصادی و دارائی اجازه داده میشود:

الف - آن قسمت از اعتبارات ردیف های ۵۰۲۰۰۷ و ۵۰۲۰۱۰ قسمت پنجم این قانون را در صورت لزوم بمیزان مورد نیاز سازمانهای منطقه ای بهداری و بهزیستی بعنوان کمک و منحصرأً برای مصارف مقرر در اختیار مناطق و سازمانهای فوق قرار دهد.

ب - آن قسمت از اعتبارات ردیف ۵۰۲۰۰۷ قسمت پنجم این قانون را در مورد کارندانی که در اجرای قانون واگذاری بیمارستانهای وزارت بهداری مصوب خرداد ماه ۲۵۳۰ به جمعیت شیروخورشید سرخ ایران و جمعیت کمک به جذامیان منتقل شده اند به عنوان «اعانه» و به میزانی که از طرف سازمان برنامه و بودجه تشخیص داده میشود در اختیار جمعیت های مزبور بگذارد.

تبصره ۱۹ - الف - اجازه داده میشود اعتباراتی که تحت عنوان «وزارت بهداری و بهزیستی - سازمانهای منطقه ای بهداری و بهزیستی (کمک)» در قسمت پنجم این

قانون بتصویب رسیده و اعتبارات جاری و اختصاصی منظور در ردیف های ۱۲۹۰۰۳ و ۱۲۹۰۰۴ و ۱۲۹۰۰۵ و ۱۲۹۰۰۶ و ۱۲۹۰۱۰ و ۱۲۹۰۰۶ سازمان برنامه و بودجه و وزارت بهداری و بهزیستی تفکیک و بین سازمانهای منطقه ای مذکور تقسیم شود و آن قسمت از اعتبارات ردیف های مذکور که مربوط بحوزه مرکزی است برحسب برنامه و مواد هزینه بردیف ادارات مرکزی علاوه گردد.

ب - سازمان برنامه و بودجه بنا به پیشنهاد وزارت بهداری و بهزیستی اعتبار هر منطقه را به تفکیک برنامه از محل اعتبار موضوع بند الف مشخص و به سازمانهای منطقه ای بهداری و بهزیستی ابلاغ خواهد کرد. سازمانهای منطقه ای بهداری و بهزیستی از محل اعتبارات مذکور با رعایت اعتبارات ابلاغ شده برای برنامه ها و با استفاده از سایر منابع بودجه تفصیلی خود را تنظیم و پس از تصویب شوراها منطقه ای بهداری و بهزیستی بموقع اجرا خواهند گذاشت.

پ - کاهش یا افزایش اعتبار برنامه های مربوط تا میزان ده درصد بموافقت دفتر برنامه و بودجه استان و تصویب شورای منطقه ای بهداری و بهزیستی مجاز است و مازاد بر آن فقط برای یک بار با تأیید سازمان برنامه و بودجه و وزارت بهداری و بهزیستی مجاز خواهد بود.

ت - اجازه داده میشود تا تصویب بودجه سازمانهای منطقه ای با پیشنهاد وزارت بهداری و بهزیستی و تأیید سازمان برنامه و بودجه مبالغ لازم از محل اعتبارات موضوع بند الف در اختیار مناطق قرار داده شود. سازمانهای منطقه ای مجازند در حدود اعتبارات سال ۲۵۳۵ از وجوه مذکور برای مصارف مربوط استفاده و پس از تصویب بودجه سازمان، وجوه دریافتی را واریز نمایند.

تبصره ۲۰ - به وزارت آموزش و پرورش اجازه داده میشود اعتبار مربوط به آموزش رایگان و بهبود تغذیه دانش آموزان موضوع ردیف ۹۹۸ و قسمت هفتم و اعتبار مربوط به تربیت معلم، سپاه دانش و توسعه برنامه های موضوع ردیف ۹۹۹ و قسمت هفتم این قانون را در سال ۲۵۳۶ برحسب نیازمندیهای هر یک از مناطق آموزش و پرورش به تفکیک برنامه ها و فصول بین آنها بصورت کمک توزیع کند. توزیع اعتبارات مذکور براساس نیازمندیهای مناطق در هر صورت در همان سال باید بلاطلاع سازمان برنامه و بودجه و تأیید کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی برسد.

تبصره ۲۱ - الف - تفکیک اعتبارات منظور در این قانون برای اعطای وام و کمک و سرمایه گذاری در کشورهای خارج بنابه پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارائی و تأیید سازمان برنامه و بودجه با شورای اقتصاد است.

ب - به دولت اجازه داده میشود از محل اعتبارات مصوب در بودجه کل کشور به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارائی در کشورهای خارج سرمایه گذاری کند.

تبصره ۲۲ - پرداختهای موضوع اعتبار ردیف ۱۰۲۰۰۸ قسمت پنجم این قانون تحت عنوان «خدمات مربوط به سرمایه گذاری های ایران در خارج» در سال ۲۵۳۶ از محل درآمد اختصاصی موضوع ردیف ۱۰۱۰۰ قسمت سوم این قانون تأمین و پرداخت خواهد شد.

تبصره ۲۳ - در صورتیکه اعتبارات منظور در بودجه سالهای ۲۵۳۵ و ۲۵۳۶ کل کشور برای تأمین تعهدات مربوط به وام بکشورهای خارجی و مؤسسات بین المللی و کمک بخارج و سرمایه گذاری در خارج تکافونکنند دولت مجاز است در صورت تأمین منابع مالی اضافی برای سالهای مذکور بتصویب کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی وجوه لازم را از محل درآمد عمومی پرداخت کند.

تبصره ۲۴ - الف - از اول سال ۲۵۳۶ سازمانهای توسعه استان در استانداریها ادغام میشوند و وظائف و تکالیف آنان برعهده دستگاههای اجرائی ذیربط خواهد بود. ب - به سازمان برنامه و بودجه اجازه داده میشود از محل اعتبارات مربوط به سازمانهای توسعه استان (ردیف ۱۰۲۰۰۳) تا میزان لازم به اعتبارات استانداری مربوط منتقل نماید.

تبصره ۲۵ - مفاد تبصره ۲۸ قانون بودجه سال ۲۵۳۵ کل کشور تا آخر سال ۲۵۳۶ تمدید میشود.

تبصره ۲۶ - وزارت علوم و آموزش عالی میتواند از محل اعتبار ردیف ۱۱۳۵۰۴ تحت عنوان «مؤسسات آموزش عالی غیر دولتی» مصوب در بودجه سال ۲۵۳۵ کل کشور و همچنین اعتباری که در بودجه سال ۲۵۳۶ وزارت مذکور منظور شده است نسبت به بازپرداخت سرمایه قابل استرداد مؤسسات آموزش عالی غیر دولتی که ضوابط تشخیص آن بنا به پیشنهاد وزارت علوم و آموزش عالی بتصویب هیئت وزیران و میزان آن

بتصویب کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی میرسد اقدام نماید.

تبصره ۲۷ - مبلغ دو میلیارد و پانصد میلیون (۲/۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال از اعتبار ردیف ۵۰۲۰۰۴ قانون بودجه سال ۲۵۳۵ کل کشور کسر و مبلغ یک میلیارد و پانصد میلیون (۱/۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال آن باعتبار ردیف ۵۰۲۰۰۸ و مبلغ یک میلیارد (۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال دیگر آن به اعتبار ردیف ۱۰۴۰۰۲ قانون مزبور اضافه میشود.

تبصره ۲۸ - به سازمان برنامه و بودجه اجازه داده میشود مبلغ سی میلیارد و چهار صد و نود و پنج (۳۰/۴۹۵/۰۰۰/۰۰۰) ریال از اعتبارات عمرانی (سرمایه گذاری ثابت) مصوب در قانون بودجه سال ۲۵۳۵ کل کشور کسر و برحسب برنامه و به تفکیک مواد هزینه به اعتبارات مصوب سال ۲۵۳۵ وزارت جنگ اضافه نماید.

تبصره ۲۹ - خریدها و مصارفی که از محل اعتبار ماده ۱۲ بودجه وزارت جنگ برای تقویت بنیه دفاعی کشور صورت سی گیرد مشمول مقررات مذکور در قانون تحصیل وام یا اعتبار برای تقویت نیروهای دفاعی کشور مصوب هفتم آبان ماه ۲۵۳۲ خواهد بود.

تبصره ۳۰ - مانده درآمد سنوات قبل موضوع هشتاد درصد مذکور در ماده ۱۵ آئین نامه اجرائی قانون اجازه معاملات تریاک و کمک بدرمان معتادان (سهم وزارت بهداری و بهزیستی) با رعایت مقررات بند (ج) تبصره ۷۴ قانون بودجه اصلاحی سال ۲۵۳۲ و بودجه سال ۲۵۳۳ کل کشور برای مصارف مقرر در ماده ۱۵ آئین نامه مذکور توسط وزارت بهداری و بهزیستی در سال ۲۵۳۶ قابل استفاده است.

تبصره ۳۱ - به وزارت امور اقتصادی و دارائی اجازه داده میشود هر مبلغ که بیش از اعتبارات ردیف ۲۱۵۰۰۰ تحت عنوان «استرداد مالیات شرکت سهامی باطری سازی نیرو» و ردیف ۲۰۲۰۰۱ تحت عنوان «استرداد مالیات بانک توسعه کشاورزی ایران» منظور در قسمت پنجم قانون بودجه سال ۲۵۳۵ کل کشور بابت مالیات عملکرد شرکتهای مزبور دریافت کند از محل درآمد عمومی مسترد نماید.

تبصره ۳۲ - مفاد تبصره ۷ قانون بودجه سال ۲۵۳۵ کل کشور تا پایان سال ۲۵۳۶ تمدید میشود.

تبصره ۳۳ - مفاد تبصره ۴ قانون بودجه سال ۲۵۳۵ کل کشور تا آخر سال ۲۵۳۶ تمدید میشود و در مورد

سهم دولت مربوط به سال ۲۰۳۶ نیز مجری خواهد بود.
تبصره ۴ — اجازه داده میشود:

الف — تا مبلغ هفت میلیارد (۷۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال که باستناد ماده ۵ قانون محاسبات عمومی برای پرداخت تعهدات وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی از محل تنخواه‌گردان خزانه استفاده شده است از محل درآمد عمومی واریز و در سال ۲۰۳۰ به‌زینه منظور گردد.

ب — اعتبارات مصرف شده در سال ۲۰۳۰ موضوع تبصره ۷. قانون بودجه اصلاحی سال ۲۰۳۳ و بودجه سال ۲۰۳۴ کل کشور با رعایت مقررات بحساب قطعی منظور گردد.

تبصره ۳ — اعتبارات سرمایه‌گذاری ثابت شرکت ملی نفت ایران از محل درآمد عمومی در سال ۲۰۳۰ از مبلغ سی و چهار میلیارد (۳۴/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال تا مبلغ یکصد و بیست و هشت میلیارد و نهصد میلیون (۱۲۸/۹۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال افزایش داده میشود و بر اساس موافقتنامه طرحها که بین شرکت ملی نفت ایران و سازمان برنامه و بودجه مبادله میگردد از محل درآمد عمومی قابل پرداخت است.

تبصره ۳۴ — اجازه داده میشود مبلغ ده میلیون و چهارصد هزار (۱۰۴۰۰۰۰۰) دلار آمریکائی مانده اعتبار وام بانک بین‌المللی توسعه و ترمیم دریافت و به سطح اعتبارات عمرانی سال ۲۰۳۶ وزارت راه و ترابری اضافه شود و بر طبق مقررات مربوط به طرحهای عمرانی بمصرف برسد.

تبصره ۳۷ — بوزارت امور اقتصادی و دارائی اجازه داده میشود تا میزانی که شورای اقتصاد تعیین خواهد نمود از محل اعتبارات مصوب در بودجه سالهای ۲۰۳۳ و ۲۰۳۴ کل کشور برای رد زیان خرید و فروش کالاهای اساسی موضوع تبصره ۶. قانون بودجه اصلاحی سال ۲۰۳۳ و بودجه سال ۲۰۳۴ کل کشور و همچنین مبلغ بیست و هشت میلیارد و سیصد میلیون (۲۸/۳۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال پرداختی به سازمان انرژی اتمی بابت سهم دوم وام دولت ایران بکسیساریای انرژی اتمی فرانسه را از محل دو بیست میلیارد (۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال با حاصل فروش اوراق قرضه که نزد بانک مرکزی ایران بصورت مسدود نگهداری میشود پرداخت و باقیمانده را بحساب درآمد عمومی کل کشور منتقل کند.

تبصره ۳۸ — به بانک مرکزی ایران اجازه داده میشود بنماینده‌گی از طرف دولت با اقدام صندوق بین‌المللی پول در مورد فروش یک ششم از طلاهای سهمیه ایران در صندوق موافقت و در مورد مابه‌التفاوت قیمت فروش و قیمت رسمی طلا طبق تصمیم صندوق مزبور عمل نماید.

تبصره ۳۹ — به دولت اجازه داده میشود مبلغ سه میلیارد و ششصد و پنجاه و چهار میلیون و چهارصد و پنجاه و چهار هزار (۳/۶۰۴/۴۰۴/۰۰۰) ریال هزینه‌های مورد نیاز حزب رستاخیز ملت ایران را از درآمد عمومی کشور تأمین و بصورت کمک پرداخت نماید.

مصارف اعتبارات مزبور برابر اساسنامه حزب و بنابه پیشنهاد دبیر کل و تصویب هیئت اجرائی و طبق ضوابطی که بتصویب هیئت اجرائی میرسد خواهد بود.

تبصره ۴ — وزارت امور اقتصادی و دارائی مجاز است تا مبلغ سیصد و پنجاه میلیون (۳۰۰۰۰۰۰۰) ریال بابت قسمتی از مالیات بردارآمد سنوات گذشته تا پایان سال ۲۰۳۰ سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و شرکتهای وابسته را جمعاً و خرجاً محسوب و واریز نماید.

تبصره ۴ — به وزارت امور اقتصادی و دارائی اجازه داده میشود بدهیهای مربوط به مالیات بردارآمد سالهای گذشته تا پایان سال ۲۰۳۰ شرکتهای وابسته به سازمان تعاون مصرف کادر نیروهای مسلح شاهنشاهی را که تمام سهام آن متعلق به سازمان مذکور باشد جمعاً و خرجاً محسوب و واریز نماید.

تبصره ۴۲ — اجازه داده میشود بهای کارخانجات قندآبکوه و چناران و واهای پرداختی جهت توسعه کارخانجات مذکور و بهره متعلق به آن که به آستان قدس رضوی واگذار شده و همچنین مبلغ یکصد و سی و هفت میلیون و پانصد و هفتاد هزار و هفتصد و بیست و هفت (۱۳۷۰۷۰۷۲۰) ریال وام پرداختی از محل اعتبارات برنامه عمرانی چهارم به کارخانه قند تربت حیدریه با مطالبات آستان قدس رضوی بابت اراضی واگذاری بدولت پاییا و مابه‌التفاوت آن از محل اعتبار ردیف ۰.۳.۲۳. قسمت پنجم این قانون پرداخت گردد. نحوه اجرای این تبصره از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی و سازمان برنامه و بودجه تعیین خواهد شد.

تبصره ۴۳ — اعتبارات منظور در ردیف ۰.۳.۲۰. قسمت پنجم این قانون تحت عنوان «هزینه‌های مربوط به طرحهای مشترک با سازمان ملل متحد و تعهدات» توسط

وزارت امور خارجه و سازمان برنامه و بودجه تفکیک میشود. مصرف وجوه فوق‌الذکر در مورد هر دستگاه اجرائی بنا بموافقت وزارت امور خارجه و دستگاه مربوط از طریق دستگاه اجرائی صورت خواهد گرفت.

تبصره ۴۴ — الف — مفاد تبصره ۴۴ قانون بودجه سال ۲۰۳۰ کل کشور ناظر بر تبصره ۲. قانون بودجه اصلاحی سال ۲۰۳۳ و بودجه سال ۲۰۳۴ کل کشور در مورد مصرف اعتبارات ردیف ۱.۲.۰.۳. قسمت پنجم این قانون تحت عنوان «شرکت جوانان در اجرای برنامه‌های عمرانی» و ردیف ۱.۲.۰.۴. قسمت پنجم این قانون تحت عنوان «هماهنگی و توسعه اجتماعی و اقتصادی خاص استان لرستان» تا پایان سال ۲۰۳۶ تمدید میشود.

ب — آن مبلغ که از محل اعتبار سال ۲۰۳۰ اردوهای ملی عمران جوانان که برای تعمیر مدارس سیل زده تخصیص داده شده و پرداخت گردیده است تا پایان شهریور ماه سال ۲۰۳۶ قابل تعهد و مصرف خواهد بود.

تبصره ۴۵ — اعتبار منظور در ردیف ۰.۳.۱۸. قسمت پنجم این قانون تحت عنوان «هزینه‌های ضروری عمرانی و عملیات اضطراری در مناطق» طبق آئین‌نامه موضوع تبصره ۱۹. قانون بودجه سال ۲۰۳۰ کل کشور قابل مصرف خواهد بود.

مانده اعتبار سال ۲۰۳۰ منظور در ردیف مذکور تا آخر سال ۲۰۳۶ قابل پرداخت است.

مفاد تبصره ۴۸ قانون بودجه سال ۲۰۳۰ کل کشور لازم‌الرعایه نیست.

تبصره ۴۶ — مفاد تبصره ۳۲ قانون بودجه سال ۲۰۳۰ کل کشور ناظر بر تبصره ۱۹. قانون بودجه اصلاحی سال ۲۰۳۳ و بودجه سال ۲۰۳۴ کل کشور تا آخر سال ۲۰۳۶ تمدید میشود.

تبصره ۴۷ — مهلت مذکور در تبصره ۳۶. قانون بودجه سال ۲۰۳۰ کل کشور راجع به تمدید مهلت اجرای ماده ۹۶. قانون محاسبات عمومی در مورد سازمان بنادر و کشتیرانی تا پایان سال ۲۰۳۶ تمدید میگردد.

تبصره ۴۸ — در عنوان اعتبار ردیف ۱.۶.۰.۴. قانون بودجه سال ۲۰۳۰ کل کشور بعد از عبارت «حقوق و عوارض گمرکی» عبارت «وسودبازرگانی» اضافه و عنوان اعتبار ردیف ۳.۰.۱.۱. قانون مزبور به «حقوق و عوارض گمرکی و سود بازرگانی و تعهدات مربوط به گوشت و دام و ارده و سیله شرکت سهامی گوشت کشور» اصلاح میشود.

تبصره ۴۹ — مجموع پرداختهای سالهای ۲۰۳۴ و ۲۰۳۳ اعتبارات مصوب سالهای ۲۰۳۰ و ۲۰۳۶ بمنزله اعتبار

قانونی فصول و برنامه‌ها تلقی میگردد. سازمان برنامه و بودجه جدول اعتبارات تجدید نظر شده برنامه عمرانی پنجم کشور را تا پایان خردادماه ۲۰۳۶ برای تصویب کمیسیونهای برنامه مجلسین پیشنهاد خواهد نمود.

تبصره ۵۰ — چنانچه مبالغ منظور شده در بودجه سال ۲۰۳۰ و ۲۰۳۶ کل کشور برای واریز مانده بدهیهای وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و وابسته بدولت که به تعهد سازمان برنامه و بودجه از اجرای تبصره‌های ۱۰.۱.۰.۱. و ۱۰.۱.۰.۲. و ۱۰.۱.۰.۳. قانون بودجه اصلاحی سال ۲۰۳۳ و بودجه سال ۲۰۳۴ کل کشور ناشی شده کافی نباشد مانده بدهی آنها در بودجه سال ۲۰۳۷ منظور خواهد شد.

تبصره ۵۱ — وزارت امور اقتصادی و دارائی میتواند مهلت مقرر در ماده ۸۳. قانون مالیاتهای مستقیم و تبصره‌های آن در مورد سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران را تا شش ماه تمدید نماید.

تبصره ۵۲ — به وزارت جنگ اجازه داده میشود از محل بودجه جاری سالهای ۲۰۳۴ و ۲۰۳۵ خود مبلغ دو میلیارد و سیصد و شانزده میلیون و سیصد و چهل هزار (۲۳۱۶۳۴۰۰۰۰) ریال بشرح زیر:

الف — از محل اعتبارات ماده ۱۲. بودجه سال ۲۰۳۴ تا مبلغ هم ارزیک میلیارد و شصت و نه میلیون و چهارصد و هشتاد هزار (۱۰۶۹۴۸۰۰۰۰) ریال.

ب — از محل اعتبارات ماده ۱۲. بودجه سال ۲۰۳۰ تا مبلغ هم ارزیک میلیارد و دو بیست و چهل و شش میلیون و هشتصد و شصت هزار (۱۲۴۶۸۶۰۰۰۰) ریال برای تأمین قسمتی از اعتبارات مورد نیاز عملیات ساختمانی کارخانجات و حوضهای خشک بندر عباس طبق مقررات طرحهای عمرانی مربوط به مصرف برساند.

تبصره ۵۳ — به وزارت جنگ اجازه داده میشود:

الف — مبلغ سیصد و چهل و چهار میلیون و یکصد و بیست و یک هزار (۳۴۴۱۲۱۰۰۰) ریال مانده اعتبارات موضوع بند ب تبصره ۲۳. قانون بودجه اصلاحی سال ۲۰۳۳ و بودجه سال ۲۰۳۴ کل کشور را تا پایان سال ۲۰۳۶ برای هزینه‌های ضروری و دفاعی در مواد و برنامه‌های مربوط اختصاص داده و تعهد و پرداخت نماید.

ب — تا مبلغ یک میلیارد و چهارصد و پنجاه میلیون (۱/۴۵۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال مانده اعتبار بودجه سال ۲۰۳۴ خود را جهت تأمین قسمتی از اعتبار سال

۲۵۳۵ ارقام تقویت بنیه دفاعی کشور اختصاص داده و بمصرف برساند.

پ - تا مبلغ هفت میلیارد (۷.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال از مانده اعتبارات بودجه جاری سال ۲۵۳۴ و تا مبلغ شش میلیارد (۶.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال از اعتبارات بودجه جاری سال ۲۵۳۵ خود را برای خرید ویا احداث خانه های سازمانی ارتش شاهنشاهی اختصاص داده و تا پایان سال ۲۵۳۶ مصرف نماید.

تبصره ۴۴ - اجازه داده میشود مبلغ یک هزار و پانصد میلیون (۱.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال از محل اعتبارات بودجه جاری سال ۲۵۳۵ وزارت جنگ برای احداث یا خرید خانه های سازمانی ژاندارمری کشور شاهنشاهی و شهرداری کشور شاهنشاهی بترتیب مبلغ یک میلیارد (۱.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال و مبلغ پانصد میلیون (۵۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال به اعتبارات سازمانهای مذکور انتقال داده شود و مورد استفاده قرار گیرد.

تبصره ۵۵ - اجازه داده میشود مبلغ یکصد و بیست و پنج میلیون و هفتاد و پنج هزار و یکصد و سی و هشت (۱۳۵.۷۵۱۳۸) ریال مانده اعتبارات خدمات درمانی سال ۲۵۳۳ و مبلغ دویست و بیست میلیون و هشتصد و بیست و هفت هزار و هفتصد و پنجاه و یک (۲۲۰.۸۲۷۷۵۱) ریال مانده اعتبارات خدمات درمانی سال ۲۵۳۴ ژاندارمری کشور شاهنشاهی برای افزایش سرمایه سازمان تأمین خدمات درمانی عائله درجه یک افسران و همافران و کارمندان ارتش شاهنشاهی و ژاندارمری کشور شاهنشاهی و شهرداری کشور شاهنشاهی به سازمان مزبور پرداخت شود.

تبصره ۵۶ - اجازه داده میشود مبلغ سیصد و نود و چهار میلیون و پانصد و چهل و شش هزار و پانصد و سی و سه (۳۹۴۵۴۶۵۳۳) ریال مانده اعتبارات خدمات درمانی سال ۲۵۳۴ شهرداری کشور شاهنشاهی بمنظور افزایش سرمایه سازمان تأمین خدمات درمانی عائله درجه یک افسران و همافران و کارمندان ارتش شاهنشاهی و ژاندارمری کشور شاهنشاهی و شهرداری کشور شاهنشاهی پرداخت شود.

تبصره ۵۷ - اجازه داده میشود درآمدهای خاصی که از طریق اجراء قراردادهای پایاپای مربوط بتقویت بنیه دفاعی کشور بدست میآید بحساب مخصوصی در خزانه داریکل واریز گردد و بنا بر درخواست وزارت جنگ بحساب یا

حسابهای جداگانه وزارت مذکور منتقل شود و طبق مقررات حاکم بر اعتبارات تقویت بنیه دفاعی کشور مورد استفاده قرار گیرد.

تبصره ۵۸ - اجازه داده میشود تعهدات مالی ناشی از قراردادهای مربوط به احداث اسکله ها ، حوضچه های خشک، مجموعه کارخانجات تعمیراتی ناو ها و بندرگاه نیروی دریائی شاهنشاهی در بندرعباس و تأسیسات نیروی دریائی شاهنشاهی در چاهبهار از محل اعتبار مصوب در بودجه سالهای مربوط با شرایط و ترتیبات خاصی که بنا به پیشنهاد وزارت جنگ بتصویب هیئت وزیران میرسد واریز و پرداخت گردد.

شرایط و ترتیبات مذکور از شمول مقررات مغایر مستثنی خواهد بود.

تبصره ۵۹ - بوزارت جنگ اجازه داده میشود باقیمانده اعتبارات بودجه جاری سال ۲۵۳۵ آن وزارت را برای تقویت بنیه دفاعی کشور اختصاص داده و تا پایان سال ۲۵۳۶ تعهد و پرداخت نماید.

تبصره هائی که تا مبلغی نشده بقوت خود باقی است

تبصره ۶۰ - حق تمیر گواهینامه های رانندگی که از اول سال ۲۵۳۶ صادر ویا تجدید میشود برای هر سال مبلغ یکصد ریال متناسب با افزایش مدت اعتبار گواهینامه ها دریافت و کماکان بحساب درآمد عمومی منظور میشود. نحوه اجرای این تبصره توسط وزارت امور اقتصادی و دارائی تعیین و ابلاغ میگردد.

تبصره ۶۱ - بدولت اجازه داده میشود از محل درآمد عمومی و سایر منابع تا سه میلیارد ریال برای عمران و نوسازی جنوب تهران اختصاص داده و مورد استفاده قرار دهد منطقه عمل و طرحهای اجرائی مربوط به منطقه مزبور به تصویب شورای اقتصاد خواهد رسید. سازمان اجرائی لازم برای انجام این منظور به پیشنهاد شهردار پایتخت و تصویب هیئت وزیران تشکیل خواهد شد. سازمان مزبور وابسته بشهرداری پایتخت خواهد بود و وظائف خود را برای یکدوره شش ساله مستقلاً و با اختیارات تام طبق مقررات شهرداری پایتخت انجام خواهد داد.

تبصره ۶۲ - وزارت امور اقتصادی و دارائی مجاز است از وجوه موضوع ماده ۲۹۲ قانون مالیاتهای مستقیم برای هزینه های مربوط به بهبود روشها ، امور رفاهی و مسکن کارکنان و تکمیل تجهیزات براساس مقررات تبصره یک ماده مذکور استفاده نماید.

تبصره ۶۳ - به سازمان جنگلها و مراتع کشور اجازه داده میشود که درآمدهای حاصل از ارائه خدمات علمی فنی ، تخصصی (از قبیل مالچپاشی و تثبیت شنهای روان، تهیه طرحهای مرتعداری و بهره برداری از مراتع و جنگلها ، تهیه و اجرای طرحهای فضای سبز و پاکسازی و غیره) به مؤسسات و سازمانهای دولتی و بخش خصوصی اعم از داخلی و خارجی را براساس تعرفه ای که بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید جز درآمدهای اختصاصی خود منظور و در حساب جداگانه در خزانه داری کل متمرکز و با رعایت بند ج تبصره ۷۴ قانون بودجه اصلاحی سال ۲۵۳۲ و بودجه سال ۲۵۳۳ کل کشور و سایر مقررات مربوط بمصرف برساند.

تبصره ۶۴ - به سازمان دامپزشکی کشور اجازه داده میشود وجوه حاصل از اجرای ماده ۱۳ قانون سازمان دامپزشکی کشور مصوب ۲۴ خرداد ماه ۲۵۳۰ را در حساب مخصوصی که در خزانه افتتاح خواهد شد جمع آوری و منحصرأ بمصرف اجرای همان ماده برساند.

تبصره ۶۵ - به وزارت کار و امور اجتماعی اجازه داده میشود بعضی از کالاها و خدمات فنی مورد نیاز بازار کار کشور را در مراکز تعلیمات حرفه ای خود و مراکز کارآموزی صندوق کارآموزی وابسته به وزارت کار و امور اجتماعی با مشارکت سربان و کارآموزان این مراکز تهیه و عرضه نماید. مصرف وجوه حاصله بارعایت بند ب تبصره ۷۴ قانون بودجه اصلاحی سال ۲۵۳۲ و بودجه سال ۲۵۳۳ کل کشور و سایر مقررات و همچنین ضوابط تعیین قیمت کالا و خدمات مزبور بتصویب شورای عالی کار آموزی خواهد رسید.

تبصره ۶۶ - وزارت کار و امور اجتماعی مجاز است باتوجه به ماده ۱۰ قانون کار برای صدور، تمدید و تجدید پروانه کار هر یک از اتباع بیگانه (موضوع بندهای ۲۹۱ تبصره ۴۳ قانون بودجه سال ۲۵۱۹ کل کشور) در هر مورد مبلغ ده هزار (۱۰.۰۰۰) ریال دریافت کند. مصرف وجوه حاصله از اول سال ۲۵۳۶ با رعایت بند ج تبصره ۷۴ قانون بودجه اصلاحی سال ۲۵۳۲ و بودجه سال ۲۵۳۳ کل کشور و سایر مقررات بتصویب کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی خواهد رسید.

تبصره ۶۷ - در تبصره ۵۷ قانون بودجه سال ۲۵۳۵

تبصره ۶۸ - هزینه های سازمان سرمایه گذاری و کمک های اقتصادی و فنی ایران بارعایت مقررات تبصره ۶۹ قانون بودجه اصلاحی سال ۲۵۳۳ و بودجه سال ۲۵۳۴ کل کشور از محل وجوه موضوع تبصره مذکور قابل پرداخت می باشد.

تبصره ۶۹ - مبلغ مذکور در تبصره ۶۳ قانون بودجه اصلاحی سال ۲۵۳۳ و بودجه سال ۲۵۳۴ کل کشور ناظر بر ماده ۱۱ قانون تشکیل بانک تعاون کشاورزی ایران مصوب تیرماه ۲۵۲۸ به دویست هزار ریال افزایش مییابد. حکم موضوع ماده ۱۱ قانون مزبور و مفاد تبصره فوق الذکر و این تبصره شامل معاملات شرکت و اتحادیه های تعاونی روستائی نیز خواهد بود.

تبصره ۷۰ - اجازه داده میشود انبارها و تأسیسات منضم به آنها که از محل اعتبارات طرح توسعه فعالیت های بازرگانی تعاونیها در سالهای ۲۵۳۰ و ۲۵۳۱ و ۲۵۳۲ احداث شده بصورت بلاعوض به سازمان مرکزی تعاون روستائی ایران واگذار شود تا برطبق ضوابطی که به تصویب مجمع عمومی سازمان مذکور میرسد بلاعوض یا بادریافت تمام یا قسمتی از قیمت تمام شده آن به اتحادیه یا اتحادیه های تعاونی مربوط منتقل گردد و وجوه حاصل از آن بمصرف افزایش سهم دولت در سرمایه سازمان مرکزی تعاون روستائی ایران برسد.

تبصره ۷۱ - به وزارت امور اقتصادی و دارائی اجازه داده میشود دیون مؤسسات آموزش عالی را که اداره امور آنها بموجب قانون اداره امور مؤسسات آموزش عالی غیر دولتی مصوب تیرماه ۲۵۳۴ به وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی واگذار شده و ناشی از اعتبارات موضوع تبصره ۵۲ قانون بودجه سال ۲۵۳۵ کل کشور می باشد، پس از تنظیم مفاسد حساب قطعی بصورت جمعا و خرجا محسوب نماید.

تبصره ۶۸ - هزینه های سازمان سرمایه گذاری و کمک های اقتصادی و فنی ایران بارعایت مقررات تبصره ۶۹ قانون بودجه اصلاحی سال ۲۵۳۳ و بودجه سال ۲۵۳۴ کل کشور از محل وجوه موضوع تبصره مذکور قابل پرداخت می باشد.

تبصره ۶۹ - مبلغ مذکور در تبصره ۶۳ قانون بودجه اصلاحی سال ۲۵۳۲ و بودجه سال ۲۵۳۳ کل کشور ناظر بر ماده ۱۱ قانون تشکیل بانک تعاون کشاورزی ایران مصوب تیرماه ۲۵۲۸ به دویست هزار ریال افزایش مییابد. حکم موضوع ماده ۱۱ قانون مزبور و مفاد تبصره فوق الذکر و این تبصره شامل معاملات شرکت و اتحادیه های تعاونی روستائی نیز خواهد بود.

تبصره ۷۰ - اجازه داده میشود انبارها و تأسیسات منضم به آنها که از محل اعتبارات طرح توسعه فعالیت های بازرگانی تعاونیها در سالهای ۲۵۳۰ و ۲۵۳۱ و ۲۵۳۲ احداث شده بصورت بلاعوض به سازمان مرکزی تعاون روستائی ایران واگذار شود تا برطبق ضوابطی که به تصویب مجمع عمومی سازمان مذکور میرسد بلاعوض یا بادریافت تمام یا قسمتی از قیمت تمام شده آن به اتحادیه یا اتحادیه های تعاونی مربوط منتقل گردد و وجوه حاصل از آن بمصرف افزایش سهم دولت در سرمایه سازمان مرکزی تعاون روستائی ایران برسد.

تبصره ۷۱ - به وزارت امور اقتصادی و دارائی اجازه داده میشود دیون مؤسسات آموزش عالی را که اداره امور آنها بموجب قانون اداره امور مؤسسات آموزش عالی غیر دولتی مصوب تیرماه ۲۵۳۴ به وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی واگذار شده و ناشی از اعتبارات موضوع تبصره ۵۲ قانون بودجه سال ۲۵۳۵ کل کشور می باشد، پس از تنظیم مفاسد حساب قطعی بصورت جمعا و خرجا محسوب نماید.

تبصره ۷۲ - به وزارت امور اقتصادی و دارائی اجازه داده میشود دیون مؤسسات آموزش عالی را که اداره امور آنها بموجب قانون اداره امور مؤسسات آموزش عالی غیر دولتی مصوب تیرماه ۲۵۳۴ به وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی واگذار شده و ناشی از اعتبارات موضوع تبصره ۵۲ قانون بودجه سال ۲۵۳۵ کل کشور می باشد، پس از تنظیم مفاسد حساب قطعی بصورت جمعا و خرجا محسوب نماید.

تبصره ۷۲ - اعتبار موضوع بند ۱ تبصره ۷ قانون بودجه اصلاحی سال ۲۰۳۳ و بودجه سال ۲۰۳۴ کل کشور بمبلغ سه میلیارد و پانصد میلیون (۳/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال افزایش داده میشود.

تبصره ۷۳ - اعتباراتی که در این قانون و قوانین بودجه سالهای بعد تحت عنوان «هزینه‌های خاص دستگاههای اجرائی» منظور شده و میشود، بترتیب مقرر در بندالف تبصره ۲ قانون بودجه سال ۲۰۳۰ کل کشور قابل مصرف است.

تبصره ۷۴ - عبارت زیر به آخر تبصره ۶ قانون بودجه اصلاحی سال ۲۰۳۳ و بودجه سال ۲۰۳۴ کل کشور اضافه میشود:

«وزارت مذکور میتواند در صورت لزوم قسمتی از زیان مربوط را طبق تصمیم هیئت وزیران بصورت علی الحساب پرداخت و پس از حسابرسی واریز نماید».

تبصره ۷۵ - تبصره ۱۰ قانون بودجه سال ۲۰۳۰ کل کشور بشرح زیر اصلاح میگردد:

الف - سازمان برنامه و بودجه مکلف است همه ساله براساس میزان و ترکیب جمعیت، احتیاجات، پیشرفت و سایر شرایط محلی سطح اعتبارات خاص ناحیه‌ای هر استان را تعیین و ابلاغ نماید.

تسهیم اعتبارات بین شهرستانهای هراستان با رعایت ضوابط مذکور خط مشی کلی که از طرف سازمان برنامه و بودجه ابلاغ میگردد به پیشنهاد دفتر برنامه و بودجه و تصویب انجمن استان صورت خواهد گرفت.

انجمن استان با جلب نظر نمایندگان استان در مجلسین حداکثر ظرف یکماه پس از وصول پیشنهاد دفتر برنامه و بودجه مصوبات خود را بدفتر برنامه و بودجه اعلام مینماید. در غیر اینصورت پیشنهاد دفتر برنامه و بودجه با تأیید کمیته برنامه ریزی استان قابل اجراء خواهد بود توزیع اعتبارات در داخل هر شهرستان با رعایت اولویت و ضرورت‌های محلی در قالب فصول و برنامه‌های تعیین شده در خط مشی کلی به پیشنهاد دفتر برنامه و بودجه حداکثر ظرف مدت یکماه به تصویب انجمن شهرستان خواهد رسید.

انجمن شهرستان مکلف است در توزیع اعتبارات برای تکمیل و اتمام کارهای نیمه تمام اولویت قائل شود. انجمن شهرستان نظرات نماینده یا نمایندگان شهرستان در مجلسین را جلب و ظرف مدت مقرر در فوق مصوبات خود در بدفتر

برنامه و بودجه اعلام خواهد کرد. در غیر اینصورت برنامه‌های پیشنهادی دفتر برنامه و بودجه با تأیید انجمن استان قابل اجرا خواهد بود.

ب - وزارت امور اقتصادی و دارائی اعتبارات مصوب خاص ناحیه‌ای را براساس تخصیص اعتبار در اختیار دستگاههای اجرائی مربوط قرار خواهد داد تا طبق موافقت نامه‌هایی که بین دفاتر برنامه و بودجه و دستگاههای اجرائی محلی منعقد میشود، بمصرف برسد.

پ - دستگاههای اجرائی محلی میتوانند در مواردی که مدت اجرای طرح خاص ناحیه‌ای بیش از یکسال است با موافقت قبلی سازمان برنامه و بودجه و در حدود خط مشی مذکور در بند (الف) و به ترتیب مقرر درباره تصویب طرحهای خاص ناحیه‌ای حداکثر معادل اعتبار مصوب همان سال برای سال بعد نیز قرارداد منعقد و اعتبار لازم را در طرح عمرانی سال بعد مقدم بر سایر اعتبارات پیشنهاد نمایند.

ت - دستگاههای اجرائی محلی مسؤل اجرای طرحهای خاص ناحیه‌ای میباشند. در صورتیکه دستگاه اجرائی محلی قادر به انجام آن نباشد به پیشنهاد دفتر برنامه و بودجه و تأیید استاندار دستگاه اجرائی محلی دیگری انتخاب خواهد شد.

تبصره ۷۶ - از تاریخ تصویب این قانون هیئت مذکور در ماده ۷۱ قانون محاسبات عمومی در مورد طرحهای منطقه‌ای با شرکت استاندار یا معاون استاندار، مسؤل دستگاه اجرائی و ذیحساب مربوط تشکیل میشود.

تبصره ۷۷ - از اول سال ۲۰۳۶ تبصره ۶۰ قانون بودجه سال ۲۰۳۰ کل کشور و اصلاحیه آن مصوب ۱۷/۴/۲۰۳۵ لغو میگردد.

موافقتنامه طرحهایی که تا پایان سال ۲۰۳۰ براساس مقررات تبصره اصلاحی مذکور مبادله شده قابل اجرا خواهد بود.

تبصره ۷۸ - بدولت اجازه داده میشود علاوه بر اعتبارات منظور در این قانون و اعتباراتی که در قوانین بودجه سالهای ۲۰۳۷ و ۲۰۳۸ منظور خواهد شد و نیز اعتبار موضوع تبصره ۶۶ قانون بودجه سال ۲۰۳۰ کل کشور به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه و وزارت

امور اقتصادی و دارائی تا مبلغ یکصد میلیارد (۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال برای طرحهای عمرانی در سالهای ۲۰۳۶ و ۲۰۳۷ و ۲۰۳۸ تصویب و منابع لازم جهت اجرای آنها را با اخذ وام یا اعتبار

خارجی طبق قوانین مربوط تأمین نماید.

تبصره ۷۹ - به وزارت امور اقتصادی و دارائی اجازه داده میشود در سالهای ۲۰۳۶ و ۲۰۳۷ وجوه لازم برای افزایش سرمایه بانک ملی ایران را از محل درآمد عمومی پرداخت کند بنحوی که جمع سرمایه پرداخت شده بانک به شانزده میلیارد ریال برسد.

تبصره ۸۰ - به دولت اجازه داده میشود که براساس قیمت‌ها و ضوابط و دستورالعملهای مصوب کمیسیون شاهنشاهی قیمت‌های پایه، نرخ پیمانهارا تعدیل و تجدید نظر نماید. این حکم از اول سال ۲۰۳۰ مجری است.

تبصره ۸۱ - به وزارت کشاورزی و منابع طبیعی اجازه داده میشود بمنظور تقویت بنیه مالی کشاورزان و وصول اصل وامهای جنسی (کودو بذر) آن عده از کشتکاران طرف قرارداد طرحهای افزایش تولید که قرارداد اجرای طرح آنها از ابتدای برنامه چهارم تا پایان سال ۲۰۳۰ میباشد و اصل بدهی خود را تا پایان آبان ماه ۲۰۳۶ پرداخت نمایند این قبیل کشتکاران را از پرداخت بهره و زیان دیرکرد معاف اعلام نماید.

تبصره ۸۲ - به وزارت آموزش و پرورش اجازه داده میشود عرصه و اعیان مدارس که تا این تاریخ در اجاره دارد و همچنین مدارس که مشمول فرمان آموزش رایگان شده اند در هر مورد با قسط چهار ساله و با بهره ده و نیم درصد در سال (با معافیت مالیاتی نسبت به اصل و بهره) خریداری نماید اقساطبهای مدارس خریداری از محل درآمد عمومی قابل پرداخت میباشد. نحوه برآورد قیمت این مدارس، چگونگی انجام معامله، روش پرداخت اقساط و سایر ضوابط و روشهای لازم بر طبق آئین نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد وزارت آموزش و پرورش و موافقت وزارت امور اقتصادی و دارائی و سازمان برنامه و بودجه بتصویب کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی خواهد رسید.

تبصره ۸۳ - وزارت جنگ میتواند بمنظور تأمین نیازمندیهای خود که مدت انجام یا تحویل خدمات و کالاهای موضوع آن از یکسال مالی تجاوز میکند با تصویب هیئت وزیران برای مدت لازم قرارداد منعقد نماید و اعتبارات مورد نیاز جهت پرداخت تعهدات

میشود عرصه و اعیان مدارس که تا این تاریخ در اجاره دارد و همچنین مدارس که مشمول فرمان آموزش رایگان شده اند در هر مورد با قسط چهار ساله و با بهره ده و نیم درصد در سال (با معافیت مالیاتی نسبت به اصل و بهره) خریداری نماید اقساطبهای مدارس خریداری از محل درآمد عمومی قابل پرداخت میباشد. نحوه برآورد قیمت این مدارس، چگونگی انجام معامله، روش پرداخت اقساط و سایر ضوابط و روشهای لازم بر طبق آئین نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد وزارت آموزش و پرورش و موافقت وزارت امور اقتصادی و دارائی و سازمان برنامه و بودجه بتصویب کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی خواهد رسید.

تبصره ۸۴ - مقرر است که در سال ۲۰۳۳ و بودجه سال ۲۰۳۴ کل کشور در موارد مغایر با این تبصره ملغی است.

تبصره ۸۵ - وزارت جنگ میتواند بمنظور تأمین نیازمندیهای خود که مدت انجام یا تحویل خدمات و کالاهای موضوع آن از یکسال مالی تجاوز میکند با تصویب هیئت وزیران برای مدت لازم قرارداد منعقد نماید و اعتبارات مورد نیاز جهت پرداخت تعهدات

میشود عرصه و اعیان مدارس که تا این تاریخ در اجاره دارد و همچنین مدارس که مشمول فرمان آموزش رایگان شده اند در هر مورد با قسط چهار ساله و با بهره ده و نیم درصد در سال (با معافیت مالیاتی نسبت به اصل و بهره) خریداری نماید اقساطبهای مدارس خریداری از محل درآمد عمومی قابل پرداخت میباشد. نحوه برآورد قیمت این مدارس، چگونگی انجام معامله، روش پرداخت اقساط و سایر ضوابط و روشهای لازم بر طبق آئین نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد وزارت آموزش و پرورش و موافقت وزارت امور اقتصادی و دارائی و سازمان برنامه و بودجه بتصویب کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی خواهد رسید.

تبصره ۸۶ - به وزارت آموزش و پرورش اجازه داده میشود عرصه و اعیان مدارس که تا این تاریخ در اجاره دارد و همچنین مدارس که مشمول فرمان آموزش رایگان شده اند در هر مورد با قسط چهار ساله و با بهره ده و نیم درصد در سال (با معافیت مالیاتی نسبت به اصل و بهره) خریداری نماید اقساطبهای مدارس خریداری از محل درآمد عمومی قابل پرداخت میباشد. نحوه برآورد قیمت این مدارس، چگونگی انجام معامله، روش پرداخت اقساط و سایر ضوابط و روشهای لازم بر طبق آئین نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد وزارت آموزش و پرورش و موافقت وزارت امور اقتصادی و دارائی و سازمان برنامه و بودجه بتصویب کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی خواهد رسید.

مربوط بهرسال را مقدم بر سایر اعتبارات در بودجه همانسال خود منظور نماید.

تبصره ۸۷ - الف - از اول مهرماه سال ۲۰۳۶ در اجرای ماده ۳۳ قانون استخدام کشوری ضریب جدول حقوق موضوع ماده ۳۲ قانون مذکور از هفتاد به هشتاد ریال افزایش داده میشود و تفاوت حاصل از این افزایش از محل اعتبار مربوط پرداخت میگردد.

ب - از اول مهرماه سال ۲۰۳۶ حداقل مجموع حقوق یا اجرت و مزایای مستخدمین رسمی و پیمانی مشمول قانون استخدام کشوری بر طبق آئین نامه‌ای که به پیشنهاد سازمان اموراداری و استخدامی کشور بتصویب هیئت وزیران میرسد بمیزانی معین میشود که متوسط دریافتی ماهانه آنان در هر سال از دوازده هزار ریال کمتر نباشد.

پ - از اول سال ۲۰۳۶ حداقل حقوق بازنشستگی و وظیفه از کار افتادگی و وظیفه وراث (مجموع دریافتی وراث) مستخدمین رسمی که حقوق بازنشستگی یا وظیفه آنان از صندوق بازنشستگی کشوری پرداخت میشود ده هزار (۱۰۰۰۰) ریال تعیین افزایش حاصل و از صندوق مذکور پرداخت خواهد شد.

ت - از اول سال ۲۰۳۶ حداقل حقوق بازنشستگی و وظیفه از کار افتادگی و وظیفه وراث (مجموع پرداختی بورات) و مستمری و شهریه مستخدمین دولت و شهرداریها که حقوق بازنشستگی یا وظیفه یا مستمری یا شهریه آنان بموجب قوانین و مقررات خاص از اعتبار وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و یا صندوق بازنشستگی مربوط پرداخت می‌شود به ده هزار ریال تریبم میگردد و تفاوت حاصل از اعتبار وزارتخانه یا مؤسسه یا شرکت دولتی و یا صندوق بازنشستگی مربوط پرداخت خواهد شد.

مشمولین قانون تأمین اجتماعی تابع مقررات خاص خود خواهند بود.

ث - مقررات بندهای ب و پ با رعایت نسبت مقرر در تبصره ۸۹ قانون بودجه اصلاحی سال ۲۰۳۳ و بودجه سال ۲۰۳۴ کل کشور در مورد مشمولین قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی و همچنین افزایندگان ارتش شاهنشاهی و ژاندارمری کشور شاهنشاهی نیز قابل اجرا میباشد.

ج - از اول مهرماه ۲۰۳۶ به حقوق بازنشستگی و وظیفه از کار افتادگی و وظیفه وراث (مجموع پرداختی

بورات) کلیه مستخدمین رسمی که حقوق بازنشستگی یا وظیفه آنان از صندوق بازنشستگی کشوری پرداخت میشود و تا پایان شهریور ماه ۲۵۳۶ بازنشسته یا از کار افتاده یا فوت شده یا بشوند به میزان یک هفتم اضافه میشود و تفاوت از صندوق بازنشستگی کشوری پرداخت خواهد شد.

افزایش ماه اول به درآمد صندوق بازنشستگی کشوری واریز میشود. اعضای هیئت علمی دانشگاهها و مؤسسات عالی علمی و دارندگان پایه های قضائی مشمول مقررات خاص خود میباشد.

تبصره ۸۵ - الف - در اجرای تبصره ماده ۱۴۹ قانون استخدام کشوری بمنظور متناسب ساختن حقوق مستخدمین بازنشسته و وظیفه بگیران با مستخدمین شاغل مشمول قانون استخدام کشوری، حقوق بازنشستگی و وظیفه از کارافتادگی و وظیفه وراثت مستخدمین رسمی که تا پایان سال ۲۵۳۵ بازنشسته یا از کارافتاده یا فوت شده یا بشوند و حقوق بازنشستگی یا وظیفه آنان از صندوق بازنشستگی کشوری پرداخت میشود

از اول سال ۲۵۳۶ براساس بالاترین شغل مورد تصدی در زمان خدمت طبق آئین نامه ای که به پیشنهاد سازمان امور اداری و استخدامی کشور بتصویب کمیسیونهای استخدام مجلسین میرسد از طریق همطرازی یا طبق بندی و متناسب با گروههای دوازده گانه جدول حقوق قانون استخدام کشوری مصوب ۲۵۲۵/۳/۳۱ و اصلاحاتی که در آن تا کنون بعمل آمده با ضرب ۷ ریال محاسبه و افزایش حاصل به نسبت هائی که در آئین نامه مذکور تعیین میشود حداکثر تا سه سال به حقوق ماهانه بازنشستگان و وظیفه بگیران مشمول این بند اضافه و از صندوق بازنشستگی کشوری پرداخت خواهد شد. در صورتیکه حقوق بازنشستگی یا وظیفه ای که بترتیب مذکور در فوق تعیین میشود از حقوق بازنشستگی یا وظیفه ای که بموجب مقررات فعلی به مستخدم یا وراثت قانونی وی تعلق گرفته است کمتر باشد حقوق بازنشستگی یا وظیفه طبق مقررات فعلی کماکان قابل پرداخت خواهد بود. افزایش ماه اول ناشی از اجرای این تبصره در موقع پرداخت کسر و بدرآمد صندوق بازنشستگی کشوری منظور میشود

اعضای رسمی هیئت علمی دانشگاهها و مؤسسات عالی علمی و دارندگان پایه های قضائی و مستخدمین مجلسین مشمول مقررات خاص خود میباشد

ب - در صورتیکه حقوق بازنشستگی یا وظیفه از کارافتادگی یا وظیفه وراثت مستخدمین رسمی که از اول فروردین ماه سال ۲۵۳۶ بعد بازنشسته یا از کارافتاده یا فوت میشوند از حقوقی که بترتیب مقرر در بند فوق برای مستخدم رسمی نظیر تعیین میشود کمتر شود حقوق آنان بترتیب مقرر در بند مذکور برقرار و پرداخت خواهد شد.

تبصره ۸۶ - الف - از اول مهرماه سال ۲۵۳۶ به حقوق دارندگان پایه های قضائی بمیزان یک هفتم افزوده میشود و افزایش حقوق ماه اول که به پایه قضائی مربوط تعلق میگیرد بنفع صندوق بازنشستگی کشوری کسر میشود.

ب - از اول مهرماه سال ۲۵۳۶ به حقوق بازنشستگی و وظیفه از کارافتادگی و وظیفه وراثت (مجموع پرداختی به وراثت) دارندگان پایه های قضائی که تا پایان شهریورماه سال ۲۵۳۶ بازنشسته یا موظف یا فوت شده یا بشوند بمیزان یک هفتم اضافه میشود.

تبصره ۸۷ - الف - اضافه حقوق مربوط به یک پایه ترفیع مستخدمین رسمی مشمول قانون استخدام کشوری که در اجرای ماده ۳۰ قانون مذکور با رعایت سایر مقررات مربوط استحقاق ترفیع دارند از اول سال ۲۵۳۶ از اعتبار دستگاه مربوط پرداخت خواهد شد. در صورتیکه اعتبار ماده ۱ بودجه وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی مشمول قانون استخدام کشوری برای پرداخت اضافه حقوق مذکور کافی نباشد کسری اعتبار طبق دستورالعملی که از طرف سازمان برنامه و بودجه و وزارت امور اقتصادی و دارائی تنظیم میشود تأمین و پرداخت خواهد شد.

ب - از اول سال ۲۵۳۶ حقوق بازنشستگی و وظیفه از کار افتادگی و وظیفه وراثت مستخدمین رسمی مشمول قانون استخدام کشوری با احتساب ترفیع استحقاقی موضوع ماده ۳۰ قانون مذکور و با رعایت سایر مقررات مربوط محاسبه و از صندوق بازنشستگی کشوری پرداخت خواهد شد.

تبصره ۸۸ - آن عده از کارکنان موضوع تبصره ۵ ماده واحد قانون واگذاری بیمارستان های وزارت بهداشتی مصوب ۲۵۳۰/۳/۲۲ که به دانشگاههای دولتی مشمول قانون استخدام کشوری منتقل شده اند تابع قانون استخدام کشوری خواهند بود و گروه و پایه آنان باتوجه به شغل مورد تصدی در اول اسفند ماه ۲۵۳۰ و سنوات خدمت بازاء هر دو سال یک پایه به ترتیبی که در مورد مستخدمین مشمول قانون استخدام کشوری عمل شده است تعیین خواهد شد. سوابق خدمت آنان

با پرداخت کسور بازنشستگی بماند ۸/۵ درصد حقوق اولین گروه و پایه آنها که در اجرای این تبصره تعیین میشود از لحاظ بازنشستگی و وظیفه محسوب خواهد شد.

تبصره ۸۹ - اجازه داده میشود هیئتی مرکب از نمایندگان وزارت امور اقتصادی و دارائی، وزارت بازرگانی و سازمان برنامه و بودجه وجوهی را که از اول سال ۲۵۳۳ تا آخر سال ۲۵۳۵ از محل وجوه در اختیار شرکت سهامی معاملات خارجی موضوع تبصره ۴ قانون بودجه اصلاحی سال ۲۵۳۳ و بودجه سال ۲۵۳۴ کل کشور و تبصره ۴۲ قانون بودجه اصلاحی سال ۲۵۳۲ و بودجه سال ۲۵۳۳ کل کشور بصرف اجرای طرحهای خاصی که بصورت نیمه تمام یا تکمیل شده رسیده است مورد رسیدگی قرار دهد تا پس از تعیین مبالغ آن بحساب قطعی منظور گردد.

این هیئت ضمناً میزان اعتبار لازم برای تکمیل طرحهای نیمه تمام مزبور را نیز تعیین و پیشنهاد خواهد کرد تا بترتیبی که شورای اقتصاد معین خواهد کرد از محل درآمد عمومی یا مانده وجوه مزبور بتصویب کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی تأمین شود. مبادله موافقتنامه طرحهای موضوع این تبصره مشمول احکام ناظر بر اجرای طرحهای عمرانی خواهد بود. رسیدگی هیئت مذکور نسبت به هزینه های انجام شده تا پایان سال ۲۵۳۵ در صورت اقتضا مانع رسیدگیهای لازم در مراجع قانونی (حسب مورد) نسبت بنحوه اجرائی کار نخواهد بود.

تبصره ۹۰ - شهرداری تهران مکلف است وجوه حاصله از جرائم راهنمایی و رانندگی تهران را منحصرأً بمصرف بهبود عبور و مرور در شهر تهران برساند.

مخبر کمیسیون بودجه - مجتبی عالمی

رئیس - کلیات لایحه بودجه سال ۲۵۳۶ کل کشور مطرح است آقای عالمی بفرمائید.

عالمی (مخبر کمیسیون بودجه) - جناب آقای رئیس همکاران گرامی بنده یکی دو دقیقه بیشتر وقت همکاران محترم را نمی گیرم بودجه سال ۲۵۳۶ در زمانی مورد بحث و بررسی قرار میگیرد که ملت ایران سرگرم برگزاری جشن های بزرگداشت پنجاهمین سال سلطنت دودمان پهلوی میباشد. بنابراین جادارد دونمونه از واقفیت های دیروز و امروز مورد مقایسه قرار گیرد، تا به عظمت پیشرفت هاییکه در این مدت کوتاه در سایه رهبریهای خردمندانه شاهنشاه آریامهر نصیب ملت ایران شده است وقوف بیشتری حاصل گردد.

نخستین نمونه مورد مثال، ارقام درآمد و هزینه بودجه سال ۲۴۸۶ شاهنشاهی برابر سال (۱۳۰۶ شمسی) یا بعبارت دیگر بودجه پنجاه سال پیش است. رقم درآمد بودجه سال ۲۴۸۶ شاهنشاهی معادل بادویست و پنجاه هشت میلیون و بیست پنج هزار و هشتصد قران و رقم هزینه آن بالغ بر دویست و چهل و یک میلیون و پانصد و چهل دوهزار و هفتصد و پانزده قران و ششصد دینار (شش صنار) بود.

مقایسه این ارقام با ارقام درآمد و هزینه بودجه مورد رسیدگی نتایجی بدست میدهد که مانند همه تغییرات حاصل در پنجاه سال اخیر ابعاد جدیدی در زمینه مقیاس پیشرفت های اقتصادی ما مطرح میسازد. زیرا در بودجه سال ۲۵۳۶ رقم درآمد بمبلغ ۳۴۰۷ میلیارد و ۱۴۲ میلیون و ۱۳۸ هزار ریال یعنی در حدود ۱۳۲۰۵ برابر و پیکر هزینه بمیزان ۳۵۲۹ میلیارد و ۷۵۸ میلیون و ۶۲۱ هزار ریال یعنی در حدود ۱۴۶۱۴ برابر بودجه نیم قرن پیش افزایش یافته است (احسنت)

اینک که بودجه کل کشور مطرح است اجازه میخواهم دومین مورد را نیز به مقایسه ارقام این بودجه با بودجه نخستین سال انقلاب اختصاص دهیم که با درآمدی معادل ۵۲ میلیارد و ۷۷۲ میلیون و ۳۵۰ هزار ریال و هزینه ای معادل ۵۷ میلیارد و ۸۹۶ میلیون و ۹۰۸ هزار ریال طی مدت کوتاهی به ۶۴ برابر یا بعبارت دیگر در حدود ۶ هزار و ۰۰۰ صد درصد افزایش یافته است. همکاران ارجمند استحضار دارند که این ارقام، ارقام تخیلی و تصویری نیست بلکه واقعیتی است که عملاً به ثبوت رسیده و غیر قابل انکار میباشد. (صحیح است).

نکته دیگری که لازم است عرض کنم کمیسیون بودجه در سال جاری دو اصل سرعت و دقت را سرلوحه کار خود قرار داد و بر این مبنا در تمام مدتیکه بودجه سال ۲۵۳۶ در کمیسیون مورد بحث و شور بود اکثراً از ساعت ۹ صبح تا ساعت چهار بامداد بکار شور و بحث اشتغال داشت. علاوه بر اعضای کمیسیون در هر مورد که بودجه دستگاهی مطرح میشد عده کثیری از نمایندگان محترم مجلس در شور و بحث شرکت و پیشنهاداتی به کمیسیون و نمایندگان دولت ارائه میفرمودند.

جناب دکتر دادفر رئیس محترم کمیسیون بودجه باینجانب مأموریت دادند که از همکاری و همفکری و ارشادیکه نمایندگان فرمودند تشکر نمایم.

یک اصلاحات مختصر چاپی هم در گزارش کمیسیون

بودجه هست که برای استحضار همکاران محترم عرض میکنم که اصلاح بفرمایند

در صفحه ۲ سطر ۲۲ بعد از جمله در سال جاری کلمه نا، جلوی خالص اضافه شود.

در صفحه ۲۷ سطر هشتم شماره ۷۶ به ۷۵ اصلاح شود.

در همین صفحه سطر هشتم شماره ۸۸ حذف و شماره ۹۰ اضافه شود.

در صفحه ۳۵ سطر دهم بعد از کلمه اردیبهشت کلمه ماه اضافه شود.

در صفحه ۴ سطر دوم بعد از کلمه خارج گیومه («) بسته شود.

صفحه ۴۱ سطر سیزدهم ردیف ۵۰۰۲۰۰۸ به ۵۰۲۰۰۸ اصلاح گردد

صفحه ۵۴ سطر چهاردهم بعد از عدد ۲۵۱۹ کلمه کل کشور اضافه شود.

صفحه ۵۷ سطر اول عدد ۱ و خط - حذف شود.

در همین صفحه سطر سوم بعد از کلمه محلی کلمه سطح اضافه شود.

باز در همین صفحه سطر ۲۲ بعد از کلمه مجلسین عبارت « را جلب و » اضافه گردد.

در صفحه ۶ سطر ماقبل آخر کلمات کمیسیونهای مربوط مجلسین، به کلمات کمیسیون بودجه مجلسین شورای ملی اصلاح گردد.

در همین صفحه سطر پنجم داخل پرانتز بعد از جمله معافیت مالیاتی، جمله نسبت باصل و بهره اضافه شود.

صفحه ۶۲ سطر دوم بعد از کلمه تعیین، کلمات « افزایش حاصل » اضافه شود.

در همین صفحه در سطر پنجم بعد از پرانتز کلمه جمع به مجموع اصلاح شود

باز در همین صفحه در سطر ششم کلمه رسمی بعد از مستخدمین حذف شود.

در صفحه ۶۵ سطر پنجم بعد از پرانتز کلمه جمع به مجموع اصلاح شود.

رئیس - کلیات لایحه مطرح است آقای رفعتی بفرمائید.

رستم رفعتی - بسم الله الرحمن الرحيم، با کسب

اجازه از مقام ریاست، همکاران، خانمها و آقایان سختم را بنام خدای بزرگ آغاز میکنم و از پیشگاه اومیخواهم خاک ایران، شاهنشاه ایران، ملت ایران را از شرح سودان و دشمنان و استعمارگران حفظ فرماید. (احسنت)

این سال که دارد سپری میشود پنجاه سال سلطنت پراقتخار دودمان پهلوی و ترقیات شگرف و عالی مملکت

و ملت را به نیم قرن دوم سال ۲۵۳۶ میسراند. ما شاهد احساسات پرشور و جشنها و سرورهای ملت حق شناس ایران و تجلیل از پنجاهمین سال شاهنشاهی دودمان پهلوی بودیم.

برگردیم به دوران پنجاه سال قبل ما چه داشتیم و از سرمایه ملی چه در اختیارمان بود منابع ما در دست که بود دست رنج دهقان و نتیجه کار آنان نصیب چه اشخاصی و ملتی بود. این افسانه خیلی دور نیست در همین جمع شاهدان هستند دیدند ما چه بودیم دیدند ما اختیار مملکت خودمان را نداشتیم دیدند دست رنج کارگر و کشاورز عاید بیکاران و عزیزان بی جهت بود ناظر بودند که ثروتهای ملی ما را به یغما میبردند. و بساط خان خانی و خود مختاری در گوشه و کنار مملکت طبل بی بندوباری و عدم اطاعت از دولت مرکزی را می نواخت اما یک سرمایه بزرگ داشتیم و آن شرف ایرانی بود و وطن دوستی و شاه پرستی. کی این بساطها را بهم ریخت؟ کی بادست خالی مملکتی از هم پاشیده مقروض به دول خارجی امتیاز منابع سرمایه ملی به دیگران واگذار شده را جمع و جور کرد طرحی نو و ایرانی نوین بنهاد؟ کسی نبود جز رضاشاه کبیر پهلوی اول شاهنشاه ایران (صحیح است).

در همان اوان یغماگران و دزدان و سرکشان متوجه شدند و صاحب خانه باز آمد و مملکت صاحب پیدا کرد هر کس از گوشه فرار و یا بجای خود نشسته و مترصد دوری بعد بودند که دنیا بکامشان برگردد هیئات هیئات دیگر ندیدند و نمی بینند چرا بینند دودمان پهلوی از میان ملت برخواسته اند خود را از آن ملت و ملت را از آن خود میدانند اثبات این مطلب را احتیاجی نیست اما به چند مطلب از فرمایشات این دودمان اشاره میکنم.

در سال ۲۴۹۶ پهلوی اول رضاشاه کبیر برای شرکت در یک مراسم اسب دوانی که در گرگان در پیشگاه مبارکش انجام میشد تشریف فرما بودند در آن موقع ساختمان راه آهن شمال در دست اقدام بود در بین راه توقف فرموده و عملیات راه آهن را بررسی میفرمودند که آقای شقایق مدیر کل راه آهن بعرض رسانید اجازه فرمائید در فیروزکوه تراورس های چوبی، تبدیل به آهن شود زیرا آن منطقه لغزنده و رطوبتی است و چوبها زود می پوسند شاهنشاه با سکوت به اطراف نگاهی انداختند با عضا اشاره به نقطه ای فرمودند حاضرین خارکنی را دیدند فرمودند آن خارکن که جان میکند، برزگری که گرسنگی میخورد و تو من همه در این راه آهن سهم هستیم در این فرمایش به نظر من دو مطلب

هست یکی شاهنشاه حق بیشتری از سایر افراد ملت برای خود قائل نبوده دوم اینکه ما از امکان مملکت برای احتیاجات خود استفاده کنیم و سرمایه خود بدیگران ندهیم

در روز اول فروردین ماه ۲۵۳۵ شاهنشاهی شاهنشاه آریامهر پهلوی دوم در مراسم سلام فرمودند:

ما دودمان پهلوی از میان توده ملت برخاسته ایم یعنی از میان شما کشاورزان و کارگران و دره حال شریک زندگی شما ملت میباشم (احسنت) درجائی دیگر در شرفیابی شورای عالی مؤسسه پژوهشهای دهقانی و روستائی فرمودند هرگونه بهره گیری فرد از فرد باید از میان برود (احسنت) و علیا حضرت شهبانو در شرفیابی مشاوران عالی و هیئت برنامه ریزی و دفتر مخصوص فرمودند:

قلب من، فکر و قدرتم را برای برطرف کردن مشکلات ملت ایران میگذارم (آفرین) آیا اینطور نبود و نیست بنیاد ایران نوین پهلوی اول انقلاب سفید و اصول ۱۷ گانه پهلوی دوم جز به خاطر استقلال ایران و رفاه ملت ایران و شئون برتری کشور در میان کشورهای جهان است آیا رفتن و الاحضرت ولایتعهد محبوب در میان توده مردم و نشستن سر سبز غذا با سپاهی جز موهبت خدائی و علاقه دودمان پهلوی به ملت چیز دیگری است ملت ایران نعمت وجود دودمان پهلوی را به درگاه خداوند همیشه شکر خواهند کرد جناب آقای نخست وزیر جناب عالی بادرک نیات عالی و رهنمودهای شاهنشاه آریامهر و اجرای آن در قلب ما جا دارید و از صمیم قلب شما را دوست داریم جلب اعتماد شاهنشاه جلب اعتماد ملت ایران است و این تا زمانی است که مورد عنایت شاهنشاه میباشید همه بدانید در آمدی که بدست میآید با تلاش شبانه روزی شاهنشاه و دولت خدمتگزار حاصل میشود که یک ریال آن بی زحمت نیست. الحمد لله مادر آمد زیاد داریم اما هزینه آن بایستی حساب داشته باشد پول داشتن آسان است اما خرج آن مشکل هزینه بایستی به موقع و به محل باشد اگر پول زیاد بدست یک نوجوان بدهد چون محل و مقدار هزینه نمیداند به موقع و به محل خرج کند و دنبال هوس و تجملات می رود شما ملاحظه میفرمائید شاهنشاه ما در تمام مصاحبه های رادیو و تلویزیون روزنامه از ذکر مطلب صرفه جوئی و یا کم کاری و یا مسائل دیگر خودداری فرموده و همه وقت امر به رعایت این مسائل میفرمایند. در کمین ما حسودان و دشمنانی هستند که شاهد توانگری و خوشبختی و از همه مهم تر هوشیاری شاهنشاه با هستند رنج میبرند و بی فرصت نشسته اند که دست رنج ملت ایران از کشاورز و کارگر تا کارمند گرفته به یغما

میرند اما باخواست خداوند این آرزو را با خود به گور خواهند برد. استعمار همیشه در نقشه شیطانی خود برای یغماگری غافل نیست روزی توطئه پانزدهم بهمن زمانی ۲۵ مرداد وقتی ۲۱ فروردین اما چون شاهنشاه جز خدمت به عالم بشریت و نجات ملت و مملکتش نظری نداشته و ندارد خداوند نگهدار و یاور اوست و او را تأیید فرموده. ملت ایران شکر گذار این موهبت الهی است (صحیح است).

همکاران توجه دارند که شاهنشاه آریامهر همه وقت ملت ایران را ارشاد میفرمایند به فضیلت اخلاقی و روشهای انسانی و بی حذر میدارند از کارهای ناپسند و از کم کاری و بی تفاوتی بشدت تنفر دارند و از ضایعات وقت و مواد کشاورزی و دامی و صنعتی اظهار ناراحتی میفرمایند.

و این دستور کتاب آسمانی مآقرآن است که شما بخورید و بیاشامید اما اسراف و زیاده روی نکنید.

شما با تقوا و با فضیلت باشید.

ملت ایران از این موقعیت حسن استفاده را نموده و به پیروی از نیات و فرمایشات شاهنشاه خود را به تمدن بزرگ خواهد رسانید و قرنها دودمان پهلوی و این ملت حق شناس زندگی مرفه خود را ادامه خواهند داد اگر گمراهی یا حسودی از این موهبت استفاده نمود بقول سعدی شیرازی چاه است و راه و دیده بینا و آفتاب - تا آدمی نگاه کند پیش پای خود چندین چراغ دارد و بیراهه می رود - بگذار تا بیفتد و ببند سزای خویش

با اجازه ریاست محترم و همکاران خانمها و آقایان وارد به اصل مطلب و آن موضوع بودجه کل مملکت برای سال ۲۵۳۶ میشوم و از خداوند توفیق هزینه نمودن صحیح آن برای دولت و مجریان طرحها مسئلت مینمایم من یک توصیه به دولت میکنم وزارتخانه ها و مؤسسات در طرح بودجه سالانه در کمیسیون بودجه مبلغ بودجه سال جاری خود را به همصارفی که رسید و پس انداز و صرفه جوئی دارند و یا کسر این هزینه به عرض کمیسیون بودجه برسانند.

من بدو از سازمان برنامه و بودجه چه رئیس آن و چه زنان و مردانی که با دلسوزی و اطلاعات وسیع خود در شهرها و روستاها حتی گاهی از روستاهای بدون راه ماشین رو با وسائل دیگر خود را به آنجا رسانده و طرح داده و برنامه ریزی نموده اند تشکر میکنم واقعاً دادن برنامه و طرحهای

عمرانی و اقتصادی کاری مشکل است اما این مشکل را سازمان وسیع و کاردان بودجه و برنامه حل کرده و این خدمتگزاران صدیق شاه و ملت را قدرشناسیم.

در مسائل کلی رهنمودهای شاهانه که روان پزشک خاص و توانای ملت و کارشناس بزرگ و حقیقی مسائل مملکتی است برای دولت و کارگزاران راه حل است سنتها مجریان امر در مملکت با دقت کامل با بررسی در مسائل وارد عمل شده که خدای نخواستہ اشتباهی در انجام کارها رخ ندهد.

در اینجا لازم میدانم از دقتی که در نظم بودجه شده و توازن آن که ارشادکننده آن خدمتگذار واقعی شاهنشاه جناب آقای هویدا نخست وزیر و مجریان و همکاران آنها تشکر کنم و از کمیسیون بودجه که با دقت کامل در ۸ شبانه روز بررسی مواد و تبصرهها و اقلام و اعداد بودجه کل کشور مطالعه و موارد ضروری را به دولت یادآوری و از تبصرهها حذف و چند تبصره نیز اضافه نموده و من خود شاهد آن وقتها در مواردی بودم تشکر مینمایم و توفیق خدمت به شاهنشاه آریامهر و ملت ایران را برایشان مسئلت نمایم.

در زمان انقلاب و جهش همه جانبه و زمانی را که شاهنشاه آریامهر برای رسیدن به هدفهای بزرگ که آنهم نزدیک شدن به دروازه های تمدن است وزارت بهداشتی و بهزیستی سهم بسزائی دارد در اینجا وظیفه خودم میدانم از توجهات جناب آقای دکتر شادمان و معاونین پارلمانی مخصوصاً سرکار خانم معارفی و جناب آقای معقول تشکر کنم و اما جناب آقای وزیر بهداشتی، بیمارستانهای تهران و بعضی از اطباء تاجر صفت دارند خون مرطای ایرانی را می مکند و آنها را غارت میکنند دو فقره صورتحساب اجحاف سریشخانه های تهران وسیله سرکار خانم معارفی معاون پارلمانی برای شما فرستادم در بیمارستانی برای یک ربع ساعت عمل گوشه چشم یک پسر بچه و یک شب خوابیدن ۸۲۴۸۸ ریال پول گرفته پدر شهرستانی این پسر ناراحت شد که من نمیخواهم همه را ناراحت کنم. و یک مریض برای شش شب خوابیدن نه عمل جراحی داشته و نه داروئی مصرف کرده زیرا مبتلا به سرطان بود و یک کشاورز اهل دهران ۶۶۷۰۰ ریال از او گرفتند شماروزنامه اطلاعات شماره ۱۵۲۰۰ - ۳۵/۱۰/۸ بخوانید که دختر شش ساله آبادانی به نام مهین دریکی از بیمارستانها در اثر عدم توجه متخصص بی هوشی فوت کرد و جنازه او را گروگان برای چهار هزار تومان گرفتند.

در بودجه سال جاری چنانکه جناب نخست وزیر

گفته اند (توجه خاصی به بخش های اجتماعی و رفاه میشود) محدودیتهای نسبی عرضه خدمات پزشکی و درمانی در شهرستانها در قبال تهران و فقدان تقریبی آن خدمات در روستاها این ضایعات و این اجحاف بیمارستانها و پزشکان تاجر صفت هست بگفته جناب وزیر بهداشتی قیمت دارو در ایران چهار برابرهای دارو در آمریکا است یعنی سهم دارو در کل هزینه های درمانی در آمریکا ۸ درصد و سهم دارو در هزینه های درمانی در ایران ۳۲ درصد است بنابراین هزینه درمان در ایران بسیار گران و درآمد پزشکان از تمام کشورها بیشتر است ولی میدانیم در ایران وقتی خواستند نظام فی فور سرویس را برقرار کنند گفتند درآمد پزشکان تا پنجاه هزار تومان در ماه هر چه بیشتر کار کنند بالا می رود و از پنجاه هزار تومان که بالا رفت بطور نسبت کاهش می یابد اما پزشکان زیر بار نرفتند زیرا درآمد اکثر آنان خیلی بالاتر از این است اگر حد متوسط را بگیریم درآمد دکتر میشود پنجاه هزار تومان.

باز هم مطلبی را جناب وزیر بهداشتی و بهزیستی گفتند در آلمان غربی که بالاترین درآمد را پزشکان دارند ماهیانه چهل و پنج هزار تومان است شاید مردم آلمان این مبلغ را خیلی گزاف حساب کرده اند. بعقیده من جناب وزیر دخالت نظام صنفی در کار داروخانه ها کار بازرگانانی که تخصص داروئی ندارند آسان کرده و تضمینی ندارد ادامه است شمار فرد از فرد است باید پروانه داروخانه های نظام پزشکی یا نظام ویژه ای برابر داروسازی درست کرد صادر کنند.

در شهرستانهای دوردست بیمه خدمات درمانی به بیمه شدگان مخصوصاً کارگران درست توجه ندارند و یا اصولاً دکتر و داروخانه در محل نیست و در بعضی جاها و استانهای دیگر متخصص بیشتری گمارده اند جناب وزیر روزنامه بازار ۳۵۹۲ - ۳۵/۸/۱۸ ملاحظه فرمائید برای یک درمانگاه ۹ متخصص اما در یک استان یک متخصص پزشک بیمه نیست در یک جلسه گفت و شنود که وزیر و استاندار و مدیران کل و ما نمایندگان آن استان حضور داشتیم از نداشتن دکتر بیمه شکایت بود و اظهار داشتند یک دکتر است نمی تواند برسد شخصی پشت میکروفون قرار گرفت و اظهار داشت کارگر بیمه شده شهرداری به دکتر بیمه مراجعه کرده و آن کارگر مرد بوده و اظهار سردرد شدید و ناراحتی نموده بود دکتر بیمه نسخه قرص ضد بارداری به او میدهد.

این گونه مسائل جناب وزیر قابل تعمق است.

هیچ کارمند مخصوصاً دبیر دبیرستان در آنجا جذب نمیشود مجدداً برقرار گردد ولی هنوز خبری نشده.

من ناچار شدم اعلام کنم هر دبیر مجردی که از حوزه انتخابیه ام که دبیرستان دارد زن اختیار کند هزار تومان به او شخصاً کمک کنم و داماد سرخانه تا زمانی که خانه پیدا کند باشد.

حقوق و مزایا در دستگاههای دولتی و وابسته به دولت تفاوت فاحش دارد در آخرین نقطه مرزی یک دبیر لیسانس ۳۱۸۰۰ ریال حقوق دریافت میکند در همان مکان کارمند دیگر ۵۸۰۰۰ ریال حقوق و مزایا و ۲۸۰۰۰ ریال اضافه کار مقطوع ماهیانه اضافه کار میگیرد و یک ماشین هم در اختیار دارد.

و یا در دستگاه دیگر یک کارمند که مدرک کمتر از دیپلم دارد ۴۰۰۰۰ ریال حقوق و ۲۵۰۰۰ ریال اضافه کار مقطوع در ماه با ماشین و هزینه آن.

چگونه دبیر و یا کارمند عالی رتبه و تحصیل کرده جذب میشود و چگونه عقده ایجاد نمی شود بیاید به خاطر رضای خدا و خواست شاهنشاه این تفاوتهای بی جهت را از بین ببرید.

من حرفی ندارم از اینکه آن دیگر چرا حقوق زیاد میگیرد آن حق دارد با وصول آن حقوق کسر خرج دارد نظر من تعدیل و رعایت عدالت است.

مسکن و شوسازی

مشکل مسکن یک مشکل مملکتی شده و میشود گفت در اکثر شهرستانها مخصوصاً شهرهای بزرگ برای مردم مسکن پیش آمده.

بطوریکه نمایندگان محترم استحضار دارند دوشب پیش شاهنشاه آریامهر با عنایت خاص به مشکل مسکن نوید پی گیری تا انجام این مهم را به ملت ایران اعلام فرمودند و طبعاً دولت نیز در این خصوص طرحهایی تهیه و به موقع اجراء خواهد کرد.

نکته ای که مرا بر آن داشت تا در این زمینه چند کلمه صحبت کنم بدین منظوره است که توجه هر چه بیشتر دولت به مشکل مسکن کارگران و کارکنان دولت که تا بعضی موارد تمام حقوق ماهانه خود را بابت مال الاجاره پرداخت میکنند و علاوه بر آن از این بابت به ناراحتیهای روحی خاص نیز دچار شده اند که مسلماً اثر مستقیم بر چگونگی انجام وظیفه آنان دارد جلب میکنم پیشنهاد من در این مورد اینست که با ایجاد شرکتهای تعاونی مسکن

متأسفانه بلای اعتماد به مواد مخدر دامنگیر عده زیادی از افراد کشورهای جهان گردیده که در اثر آمد و رفتها به کشور ما کشیده شده و عده از جوانان کم تجربه و مردان و زنان ناخودآگاه به آن مبتلا شده و در موارد عده شاهنشاه آریامهر و شهبانوی عزیز ما دستور چاره ترک این اعتماد را فرمودند جناب وزیر این عده مریض شده اند و مبتلا گردیده و شاید از خود نفرت دارند

بایستی معالجه شوند من از وزارت بهداشتی و بهزیستی یک بار خواستم در این مورد دقت فرموده و اعلام نمایند چند تخت خواب برای معالجه این نوع معتادین دارند و تعداد آنها چند نفرند در مرکز و شهرستانها به طور تفکیک به مجلس گزارش کنید تا بحال جوابی داده نشده من تحقیق کرده ام تریاک را تامشالی (یعنی کم تر از گرم) یک هزار و دویست ریال خرید و فروش میکنند.

زیرا سهمیه بعضی از آنان قبل از معالجه قطع شده و برای حفظ بقاء ناچار به خرید هستند و قاچاق این مواد خانمانسوز بیشتر شده.

اینها مریضند یا باید معالجه شوند یا داروبه آنها داد. انتظار همه ملت ایران معالجه آنان است و با صداقتی که در شما هست و همتی که در کار دارید و خدمت بدون ریا و منظور شما بطور یقین مورد محبت شاهنشاه و شهبانو و ملت ایران خواهد بود.

بیاو در این مورد اقدام فوری نما که این مبتلایان به کانون گرم خانواده فکر کنند نه فراهم نمودن مواد مخدر.

کارمندان دولت

جناب آقای نخست وزیر بنده دنبال لغتی میگشتم که با استقامت کارمندان دولت و این طبقه زحمت کش تطبیق کند پیدا نکردم ولی جناب آقای دکتر عالی مرد مشکل مرا حل کرد و آنها را قهرمانان گمنام خواند و واقعا است گفت نه تنها مورد تأیید من بلکه مورد تأیید عده ای از آقایان وزراء و نمایندگان محترم مجلسین که حضور داشتند واقع شد.

و عجب این است همین جناب آقای دکتر عالی مرد وقتی میخواهد به یک قهرمان گمنام بازنشسته کمک کند دستش در قلم زدن هم خشک است مثلاً برای گروه ۷ پایه ۱۱ حقوق ۳۴۹۳۰ ریال است اما میخواهد کمک کند گروه ۱۰ و بعد پایه ۹ مثلاً حقوقش ۳۵۰۰۰ ریال، تمام همت ایشان هفتاد ریال است به این قهرمان برای کارمندان استانهای سرزی که واقعا صعب المعیشه و از لحاظ مسکن هم سخت در مضیقه هستند و تا اول ۲۵۳۴ یک مزایای مرزی داشتند که از آنان قطع شد و

درواحدهای سازمانی دولتی و وابسته به دولت و واگذاری یا فروش زمینهایی که در اختیار شهرداریها - اوقاف یا وزارت کشاورزی و منابع طبیعی به این شرکتها و گذار کارگران و کارکنان دولت خواهند توانست، برای خود مسکن و مأوائی درست کنند و دعاگو باشند.

نامه‌ای از عده‌ای از کارکنان برق منطقه‌ای شیراز داشتم گویادو سال پیش قطعه زمینی در قصرالدشت شیراز تری ۸۰ تا ۹۰ ریال به قطعات ۷۰ تا ۹۰ متر به کارکنان برق منطقه‌ای شیراز از طریق شرکت تعاونی آن سازمان خریداری شده و شرکت تعاونی آنان نیز نقشه ساختمانی واحدهای مسکونی را تهیه نموده و اعلام داشته که قیمت هر واحد مسکونی حدود ۷۰ هزار تومان میشود. اعضاء شرکت تعاونی باید ۲۰ هزار تومان بصورت نقد و بقیه را به اقساط ۱۰ ساله بپردازند عده‌ای از اعضاء پیش قسط را پرداخت کرده بودند که ناگهان یکی از وزارتخانه‌ها آن زمین را ملی اعلام نمود و کارمندان برق منطقه فارس که تا این زمان یعنی ۲۷/۹/۳۵ پول خود را با بستان زمین پرداخته‌اند نتوانسته‌اند وصول کنند و بطوریکه نوشته‌اند پرونده امر در دادگستری شیراز مطرح است. این قضیه واقعیتی است و جنبه دارد. یکی اینکه با تشکیل شرکتی تعاونی و کمک‌هایی که به این گونه شرکتها در نظر گرفته شد و عده زیادی از کارکنان دولت خواهند توانست صاحب مسکن شوند. دیگر اینکه در ملی کردن اینگونه اراضی لاقول رعایت حال کارمندان دولت و بقول آقای دکتر عالی مرد قهرمانان گمنام بشود و اصل دیگر که به نظرم باید وزارت مسکن و شهرسازی رعایت کند نقشه یک نواخت خانه‌های سازمانی و ارزان قیمت است که در تمام شهرها حتی بخشها یک نواخت است از جمله در تهران نقشه خانه ارزان قیمت دوطبقه ۳×۴ و یک سرویس کوچک بدون حصارگاهی دو متر هم حیاط دارند.

در تهران بواسطه گرانی زمین و تقاضای زیاد این خوب است اما در شهرستانهای دور دست مثل دهلران یا بهبهان و یا بندرگز و غیره اغلب یا زمین مجانی مثل دهلران در اختیار دولت از طرف مردم گذارده شده یا برفرض پرداخت قیمت خیلی در سطح پایین است اینها را بایستی حیاط بیشتر داد و چون بواسطه گرانی غیر از کارمندان دولت در مناطق کوچک خریدار دیگر ندارد و چند متر اطاق را بزرگتر ساخت بضرورت این توصیه ایست به دولت من دریکی از سخنان قبل از دستور بعرض نمایندگان محترم و دولت رساندم در فقه اسلامی و قانون مملکت ما هر چه را که

مردم احتیاج داشتند و در دست عده‌ای بود و برای فروش و رفع نیاز عرضه نکرد احتکار محسوب است باید قدرت قانونی او را وادار به فروش به قیمت عادلانه کند.

ملاحظه بفرمائید در تهران و شهرستانهای بزرگ میلیونها متر زمین در حبس محکوران است این از خدا بی خبران می‌خواهند چکار کنند و چقدر باید جمع مال کنند و دنبال اعمال غیر انسانی بروند. وقت آن است که دولت چاره این کار را از طریق عدالت اجتماعی که منظور نظر شاهنشاه آریامهر است بنماید.

بدون هیچگونه آشنائی که با جناب دکتر تسلیمی وزیر محترم بازرگانی داشته باشم و یا او را بشناسد ایشان یک شخصیت علمی مملکتی است و مورد احترام است و خدمات ارزنده فرهنگی او مورد قبول شاهنشاه و دولت بوده.

ایشان در مدت کمی توانست سور شارژ را از زمین برد و در حدود یک میلیارد تومان به خزانه مملکت خدمت و صرفه جوئی کند.

شخصاً به کارها رسیدگی کرد در یک جلسه فرمودند یکی از تجار ۱۰ هزار جعبه میوه داشته و در موقع تخلیه از کشتی آنها را داشت می‌شمرد از ایشان سؤال کرده حاجی آقا چکار میکنید؟ میگوید بمحموله کشتی که مال من است می‌شمارم.

در همان موقع به این فکر می‌افتند بخش خصوصی را وادار کنند که خود اجناس ضروری و مجاز را وارد کنند. واقعاً یک مسائل خیلی کوچک هست که میشود نتیجه بزرگ از آن گرفت از آن تاریخ بخش خصوصی میوه وارد میکند و دولت ضروراً به التفاوت قیمت نمی‌پردازد این نتایج دقت در کار است که رویه ایشان هست.

اما مطلبی هست که باید بعرض مجلس شورای ملی و هیئت دولت مخصوصاً جناب آقای وزیر بازرگانی برسانم. نمایندگان ملت در دوره رستاخیز به بیان مردم می‌روند که واقعا مشکلات آنان را بفهمند من همیشه به بازار می‌روم در تا کسی سوار میشوم گاهی با اتوبوس رفت و آمد بینمایم و تا حدودی به کار بازاری نیز آشنائی دارم. البته کنترل دولت بر صادرات و واردات مملکت امری بدیهی و لازم است و وظیفه ارشاد و حمایت از بازرگانان.

اما سیاست کلی دولت حمایت از مصرف‌کننده است و تا جائیکه ممکن باشد باید قیمتها را در سطح متعادل نگهدارد و تلاش دائم مأمورین صدیق دولت به این روال است و

تقاضای کم است ملاحظه می‌فرمایند عرضه و تقاضا خیلی در وضع قیمتها مؤثر است.

اما چند قلم ساخت داخل سامور برقی پلان قیمت بررسی قیمتها ۱۶۵۰ کارخانه سازنده بدون دادن صورتحساب ۲۰۵۰ ریال می‌فروشد و منحصراً شخصی در بازار حاجب الدوله باسم آقای تسمه کش آن را سه هزار ریال می‌فروشد. نوع اغلب قماش و فاستونی همان است ولی اسم آن را عوض و قیمتها را تا چهل درصد بالا برده‌اند. (صحیح است).

حفاظت محیط زیست

در روزنامه رستاخیز شماره ۶-۵-۹۰-۳۵/۱۰ نوشته شورای عالی حفاظت محیط زیست در جلسه اخیر خود اعلام داشت خوک وحشی - گرگ - روباه و چند حیوان دیگر حمایت شده اعلام میگردد در روزنامه اطلاعات ۱۵۲-۱۰۲/۱۰/۳۵ آقای احمد احرار نویسنده داستانی مقدماً نوشته بود و آخرش اشاره کرد بود به نامه یکی از اهالی لاریجان شمال که اطلاع داده بود امسال خرس گلایی‌ها را خورد و چون حمایت شده بود ما ممانعت نکردیم و گراز نیز سیفی کار را ضایع نمود.

تا اینجا درست اینها حیوان زبان بسته اند باید حمایت شوند شما بفرمائید تکلیف حیوانات ناطق با دنیا چیست؟ اخیراً در شهر دهلران حفاظت محیط زیست مقدار ۱۴۰۰ هکتار از اراضی زراعی و مراتع کشاورزان و دامداران فرق کرده و مانع از زراعت آنها شده از مأمور مسئول سؤال کردم که این چه خبر است آیا دستوری هست؟ گفتند دستور از مقامات مرکزی داریم و در اینجا یک غار هست که خفاشها (شب‌پره) در آن خیلی هست مأمور که حکم دارد وحی دارد اجرا کند ممکن نیست در آن محیط که غار هست به شعاع ۱۰۰ متر ۲۰۰ متر محدود کند تا بقیه سزاحم کشاورزان و دامداران نشوند.

و نیز در حال حاضر زراعتها در اختیار خوک‌های وحشی هستند کشتن آنها ممنوع جنگ تن به تن هم ممکن نیست.

راه و ترابری

یکی از کارهای اساسی وزیر بنای اقتصادی ما ارتباط و راه است و بارفتن ماشین در راهها همه گونه وسائل رفاهی و اقتصادی را با خود به شهر و روستاها می‌برد.

پیمان کاران راه ساز تا به امروز به اندازه‌ای کم کار نموده‌اند و بوقت مقرر در پیمان نامه کار را تحویل نداده‌اند که بابت جریمه دیرکرد کار هر کدام مبلغی

سالیانه سیلاردها ریال مابه‌التفاوت قیمت می‌پردازد که مصرف‌کننده در رفاه باشد شرکت معاملات خارجی وقتی دید کارخانجات داخلی بی‌رویه قیمتها را بالا برده‌اند مقداری قماش نخ‌ی از خارج وارد کرد و قیمت قماش نخ‌ی تا حدودی متزلزل و یا متعادل شد و دیگر ترقی نکرد.

برای نمونه چند قلم آنرا ذکر کنم چلووار ۱۳۷ سانتیمتر عرض هندی را به بنکداران تهران ستری ۳۷ ریال می‌فروخت و آنها هم متری ۳۸/۵ ریال می‌فروختند و چیت هندی ۹۰ متری ۲۷ ریال آنها هم ۲۸ ریال می‌فروختند. نمیدانم چطور شد یک دفعه چلووار ۳۷ ریال بازار ۶۴ ریال و چیت ۲۷ ریالی ۳۸ ریال ترقی کرد و دنبال قضیه رفتم معلوم شد شرکت معاملات خارجی به یکی از کارخانجات چیت سازی فروخته و آنها هم چون فروشنده منحصراً قیمت را بالا برده حتی در این مورد شکایت شد که در روزنامه رستاخیز شماره ۴۱-۹۴-۲۹-۳۵/۶/۲ منعکس گردیده.

و به حساب وزیر بازرگانی نیز شکایت شده که بشماره ۶-۵۷-۴-۳۵/۶/۱۷ به دفتر حساب وزیر رسید و ثبت گردید.

پس این عمل با سیاست دولت در حمایت از مصرف‌کننده درست نبوده و یا اگر نحوه دیگری هم هست نمیدانم و عده زیادی را از بنکداران ناراحت نموده که این تبعیض برای چه هست. مقداری هم روغن نباتی بوده که فروشگاه‌های شهر و روستا مقداری از آن برده‌اند و بقیه موجودی را بنا بوده به آنها بدهند شرکت معاملات خارجی آنها را به دو سه نفری می‌فروشد کیلوئی ۲۲ ریال بنام روغن نباتی فاسد و ته انباری در جاده ساوه می‌برند بعد مقامات انتظامی آنها را تعقیب انبار مهر و موم شده بعد از مدتی فراموش میشود همین روغن‌ها اکنون بنام روغن سالم از قرار کیلوئی ۶۰ ریال می‌فروشند.

جناب وزیر من نمیدانم روال کار بررسی قیمتها چگونه است و قیمت بر چه مبنائی تعیین میکند. من سه نمونه از اجناس را که واردات خارج هستند قیمت سال قبل و امسال عرض میکنم چرخ گوشت مولومیکس ساخت فرانسه پارسال ۴۲۰۰ ریال بوده امسال ۲۳۰۰ ریال است چرخ گوشت لذا ساخت ایتالیا پارسال ۴۷۰۰ ریال امسال ۳۸۰۰ ریال چرخ خیاطی سیگلر ساخت چین سال گذشته ۲۴۰۰ ریال امسال ۱۶۵۰ ریال عجب این است صاحب چرخ‌ها میگفتند ضرر نمی‌دهیم علت آن عرضه زیاد و

معادل کل قیمت کار مورد پیمان بدهکارند و شاید بعضی از زمان تحویل آن ۶ سال گذشته باشد و هنوز هم جریمه نشده‌اند گناه از کیست اگر وزارت راه تصور کرده متصدی مربوط باید تعقیب شود اگر پیمان کار سهل انگاری نموده است باید جریمه تعهدی را از او بگیرند راه‌های ناتمام در تمام مملکت هست.

این طرحها و برنامه‌ها که داده میشود و برای اجراء به وزارتخانه‌ها یا مسئولین امر ابلاغ میگردد اعتبار آن قبلاً تأمین گردیده و بالااقل در سال بعد پرداخت میشود.

بیانیم عریان و بالخط باهم صحبت کنیم بیائیم حقایق را از هم پنهان نکنیم وقتی وزارت راه واردکننده ماشین ۱۸ چرخ میشود و کار تاجر انجام میدهد پول پیمان کار میماند راه ساخته نمیشود پیمان و سیمب زمینی می‌پوسد و محتاج واردات آنها میشویم.

من سال گذشته مسئله تخصص را مطرح کردم جواب مجلس را جناب آقای نخست وزیر فرمودند مدیریت بهتر از تخصص عرضه شد وزیر راه شخص خوبی است و تا عمر دارم به بزرگواری و خوبی او ایمان دارم اما دیدیم مدیریت هم دیدیم مگر نه اینکه شخصی که تخصص در موسیقی داشت آمد و رئیس اداره حج شد آیا مدیریت او درست بود؟ جناب آقای وزیر راه ما پارسال از جناب معاون پارلمانی گله داشتیم که با ما تهر کرده درخواست‌های ما را جواب نمیداد جناب آقای وزیر راه اما امسال از جناب عالی متشکر و همه همکاران شاید این عرض بنده را تأیید کنند ماشاءالله شما با قدرت جوانی و پشت کار به میدان آمده‌اید تا بحال هم اینقدر در کنفرانس، مصاحبه رادیو و تلویزیونی و با خبرنگاران جراید و در مسافرت‌های شهرستانها صحبت فرموده‌اید که مباحثی تا ده سال دیگر به برنامه کاری جناب عالی آگاهی پیدا کرده‌ایم و رفع گله ما از جناب آقای معاون پارلمانی نیز گردیده اما مملکت بیش از این شهرستانها است که شما تشریف برده‌اید همه به صداقت و پشت کار شما امیدواری دارند بنا فرمایش خودتان شما از طبقه کارگر که برادر کشاورزانند هستید روستائیان مملکت چشم به راه اقدام این برادر هستند از سایه سر شاهشاه و زحمات جناب آقای نخست وزیر اعتبار کافی در اختیار دارید و اینجا یک حسن هم برایتان هست خودتان توقع تجملی ندارید و کسی هم از یک کارگر که وزیر شده توقع زیاد روی ندارد و زمانی است که شاهشاه ما و دولت خدمتگزار ما میخواهند همه کارکنند همه صرفه‌جو باشند. من اسمی از راه‌های حوزه انتخابیه‌ام نمیبرم اما

دستور فرمائید فهرستی از راه‌های در دست ساختمان بشما بدهند که از چه زمانی شروع شده و چرا تا بحال بانجام نرسیده و اگر موعده آن باقی است در چه مرحله‌ای هست؟ من معتقدم کار زیاد و ناتمام نتیجه مطلوب نیست کاری را تمام کنید و بعد کار دیگر را شروع نمائید مگر اینکه ضرورتی پیش آید. ماشین آلات خود رادستور فرمائید برسد چرا یک بلدوزر که بیش از یک میلیون ریال قیمت دارد خوابیده آیا تعمیر آن مگر بیش از یکصد هزار تومان است راننده در کوه و بیابان خسته شده نفر بعدی هم ندارد ده روز مرخصی برود فوراً بلدوزر خراب میشود بواسطه کمی فرد و حقوق راننده ماهر کم است اغلب دست ناشی می‌افتد و خسارتی هنگفت به خزانه دولت وارد میشود. شما بیائید رکورد بشکنید و این ناپسانجها را به سامان برسانید اساس و بنیاد اقتصاد مملکت کشاورزی بوده و در هر عصر و زمانی کشاورزان این مملکت خود کفایه هیچ کشوری ستوسل برای مواد غذایی نبوده و صادرات نیز داشته اند.

دنیای صنعتی امروز به اوجی از صنعت رسیده که در عصرهای گذشته نبوده و کشور ما به ناچار باید با آن پیش برود و از آن قافله باز نماند.

در سال ۱۳۴۱ فرمان انقلاب شاه و ملت به تصویب رسید و کشاورز خود را در عالمی رؤیائی دید و ملاحظه فرمودید که احتیاج به واردات هیچگونه مواد غذایی نداشتیم و حتی به خاطر دارم در سال ۱۳۴۸ ما صادرات گندم داشتیم و همه سال مقادیری زیاد حبوبات و سبب زمینی به خارج از کشور صادر می‌نمودیم و احتیاج به وارد کردن گوشت از جانی نداشتیم.

بعد از سال ۱۳۴۸ سرعت صنعتی شدن مملکت زیاد شد و در نتیجه فعالیت کشاورزی با آن هم آهنگی ندارد سیاست کلی دولت این است ما احتیاج به واردات مواد غذایی نداشته باشیم و به اصطلاح خود کفا باشیم.

این سیاست بایستی توأم به قدرت کشاورزی و کارائی باشد و از ضایعات آب جلوگیری شود و کود و بذر سالم و ارشاد میخواهد.

ما تا زمانی که مردم را آماده برای کشاورزی ماشینی و مکانیزه مینمائیم باید کشاورزی و دامداری سنتی را حمایت کنیم که بتدریج به سوی نوع جدید از کشاورزی و دامداری سوق دهیم.

ما باید آموزش صحیح کشاورزی داشته باشیم

تکیه ما بر واردات کشاورزی نباشد و امیدواریم در برنامه ششم توجه بیشتری بشود.

اگر اشتباه نکنم جناب آقای نخست وزیر زیر عنوان هدفهای بودجه در بند یکم فرموده‌اند تداوم رشد و توسعه اقتصادی کشور و تأکید بر بخشهای تولیدی اعم از صنعت و کشاورزی و توسعه ظرفیت صادرات، آیا این صادرات که اشاره فرموده‌اند در بخش صنعتی است یا از کشاورزی و یا هر دو امیدوارم ما صادرات مواد غذایی و کشاورزی داشته باشیم آینده روشن میکند صادرات ما چه خواهد بود انتظار ملت ایران و نمایندگان توجه بیشتر به کشاورزی است ما صنعت میخواهیم احتیاج داریم.

اما مسئله اینست اگر ما مواد غذایی نداشته باشیم و احتیاج به کشورهای دیگر پیدا نمودیم و آنها گاهی با ما تهر کردند آنوقت درست نیست.

بنده در این جالازم دانستم اعلام کنم ملت ایران خدای نخواسته اگر روزی با این امر مواجه بشود عشایر باغ دانه بلوط و شهرنشینها با چهار دانه بادام اکتفا نمینمایند و تسلیم نظر کسی نخواهند شد.

چند آفت برای کشاورزی ما بوجود آمده بر اثر زمین خواری عده‌ای افزایش فاصله درآمد شهری و روستائی و ارزانی فرآورده‌های کشاورزی داخل همگام با سایر پیشرفتهای مملکتی نیست.

دولت بایستی شرایط اقلیمی برای کاشت محصولات و استعداد زمینها و تضمین خرید و تعیین قیمت عادلانه و دادن بذر و کود به موقع توجه باغ داران و راهسازی در روستاها و بردن خدمات شهری به روستا یا نزدیک روستاها را سیاست توسعه کشاورزی و حمایت از او را در دستور کار وزارت کشاورزی قرار دهد.

من معتقد نیستم که مک بلاعوض به کشاورز بشود که مک بلاعوض کشاورز را تنبل کرده کشاورز حقیقی خریدار دست رنجش و محصولش را میخواهد.

این صفت گدائی را در کشاورز ایجاد نفرمائید. بازیکی از فرمایشات شاهنشاه را اعلام کنم فرمودند بی غذایی یعنی مردن و فرمودند اگر ما غذای خودمان را از کشورهای خارجی و ابرقدرتها وارد کنیم بازیچه اراده آنها میشویم.

غذا از نفت مهم‌تر است و ما میدانیم نداشتن نفت چگونه است و بال دولتهای صنعتی غربی را در مواقع بحرانی می‌بندد.

مانباید غذای خود را از کشور دیگر تهیه کنیم.

امروز آنچه از دانشگاهها و مدارس عالی و یا ابتدائی کشاورزی فارغ التحصیل میشوند با کمال تأسف باید بگویم پشت میز نشین هستند و یا لافل مدرس جدید از این همه فارغ التحصیل چه کار عملی میشود و بازده آن چیست هنوز احتیاج هست که عده کشاورز و یا دامدار سنتی را زیر دست آنها قرار دهیم که آنها کار عملی را ببینند.

این خاطره از تحصیل کشاورزی به نظر رسید که بی‌مناسبت نمیدانم بعرض برسانم در سالهای ۱۳۱۵ و ۱۳۱۶ در منطقه ایلام گویا در تمام مملکت مدارس کشاورزی بود در شهر ما مدرسه کشاورزی بنام شاهپور بود که شاگردان مدرسه را از سال پنجم به زمینهای کشاورزی میبرد و با دلسوزی کار به آنها یاد میداد نحوه زراعت گندم - نحوه برنج کاری - نحوه درخت کاری - نحوه امور دامپرشی که بستگی به استعداد شاگرد داشت تعلیم میداد.

همین آقای رجائی بخارائی اهل خراسان که استاد دانشگاه است و گاهی هم در تلویزیون درباره شاعر نامدار فردوسی صحبت میکند استاد ما در ایلام بود من در حال حاضر از مهندسين شما در امر کشاورزی با آن چند سال درس و عمل کار کشاورزی را بهتر انجام میدهم ما با بیل و کلنگ کار میکردیم و با گاو شخم میزدیم. با اینکه امروز الحمدلله تکنیک پیشرفت کرده و میشود بهتر آموخت. شما در شیراز یک مدرسه عالی کشاورزی دارید آیا نتیجه کار آنها که فارغ التحصیل شده‌اند چه هست؟ چند نفر از آنان کشاورز هستند و بازده کار کشاورزی کل این عده در این چند سال چه هست؟ شما آمار آنها را بگیرید اکثراً یا معلم یا کارمند دولت هستند که بغیر کار کشاورزی پرداخته‌اند. صحبت کردن با اطلاعات علمی با تکنیک و ماشینی کردن کشاورزی بازده باید داشته باشد. من معتقدم که رشد کشاورزی و توجه به آن مقدم بر صنعت است. شاهنشاه در فرمایشات یازدهم اسفند به مناسبت سال روز رستاخیز فرموده‌اند کشاورزی و صنعت باید جایگزین نفت باشد یعنی این فرمایشات شاهانه این است که با این دودرآمد، درآمد سابق خود را تأمین و معادل درآمد نفت را جبران کنید. بنا بر این بایستی توسعه کشاورزی و صنعت هم آهنگ باشند آیا از سال ۱۳۴۸ تا بحال این دو با هم هم آهنگ هستند هر سال تکریم ما به واردات هست حتی آقای وزیر بازرگانی در موردی فرمودند ما برای خوراک خودمان به ۲۰ الی ۳۰ درصد واردات نیازمندیم و درجائی جناب وزیر کشاورزی اعلام فرمود ما فقط ۶ درصد نیاز داریم و خود کفایستیم و آنهم موز و پنیر و پرتقال و غیره است. ما امیدواریم

باردیگر به دولت جناب آقای هویدا توصیه میکنم که به امر کشاورزی توجه بیش از پیش بشود.

جناب آقای وزیر محترم کشاورزی جای تردید نیست از مردان شاه دوست و وطن پرست مملکت ما میباشند و برای جلب رضایت خاطر شاهانه از هیچگونه فداکاری دریغی ندارند اما آماریکه از طرف مسئولین تابعه به ایشان تسلیم میشود اغلب درست نیست در روزنامه شماره ۱۰۱۳۶-۲۲۷/۳۵ اطلاعات آقای عبدالله تمدن معاون طرح و بررسیها تولید برنج را ۹۳۷ هزار تن برای سال ۲۵۳۴ اعلام کرده و جنابعالی برای سال ۲۵۳۵ یک میلیون و ششصد هزار تن بنا بر این برنج یک رشد ۷۵٪ داشته است و اگر تمام ۳۴ میلیون جمعیت ایران همه شب و روز برنج مصرف کنند مقداری اضافه خواهیم داشت پس به وارد کردن آن احتیاج نیست و ایشان در همان مصاحبه فرمودند تولید گندم در سال ۲۵۳۴ هر هکتار ۹۲۱ کیلو و جناب وزیر در جلسه کشاورزی مجلس شورای ملی در هکتار ۲۵۰۰ کیلو فرمودند.

یا در روزنامه بازار رشت شماره ۳۵۷۳ - ۳۵/۷/۱۹ اداره کل کشاورزی ۱۴۳۰۲۹ هکتار زیر کشت و محصول برنج آن در هکتار چهار هزار و پانصد کیلوست آنوقت آمار رسمی برنج تولیدی در استان گیلان با آن مساحت زیر کشت ۴۶۶۳۵ تن داده و حال اگر گزارش و آمار صحیح باشد بهر صورت ۴۳۶۳۰ تن باشد آمارها و گفتارها با هم مطابقت ندارد.

در روز نامه رستاخیز شماره ۳۰۳ - ۲۵۳۵/۱۰/۶ یک مقام رسمی و مسئول وزارت کشاورزی اعلام نموده که هفده میلیون کشاورز آموزش سیاسی می بینند. اما اگر هفده میلیون کشاورز داریم و با جمعیتی در حدود سی و چهار میلیون در کل کشور باز هم خود کفا نیستیم آمار در هر موردی میبایست با سادانه و واقعیت تهیه شود. من در آخرین کلامی که به عرض میرسانم از خدمات ارتش شاهنشاهی در مرزهای مهران و دهلران که در مورد دامپروری مدرن توأم با سیستمی بهتر فرآورده های گوشتی خدماتی انجام داده سپاسگزارم توفیق خدمت در راه شاهنشاه و ارتش دلیر ایران را از خداوند خواهانم جاوید شاه - پاینده ایران (احسن).

رئیس - آقای دکتر عاملی بفرمائید.

دکتر عاملی تهرانی - جناب آقای رئیس همکاران ارجمند یکبار دیگر برای من این توفیق حاصل شده است که بهنگام بحث در بودجه کل کشور مطالبی بعرض برسانم آن چه را بعرض میرسانم به یک اعتبار بودجه ای

است و به یک اعتبار بودجه ای نیست به این اعتبار که معطوف بررسی رقمهای درآمد و هزینه نیست، به ستونها، نسبت ها، درصدها، فزونیها و کاهشها کاری ندارد، به این اعتبار بودجه ای نیست اما رقم های بودجه خود به خود جان ندارد رقمهای بودجه نمایشگر برنامه ها هستند و برنامه ها بر پایه مفاهیم و سیاستها استوار است بنابراین سخن گفتن از برنامه ها و آنچه باید بکنیم و آنچه شده است بودجه ای تلقی میشود چون چندبار شنیده شد و سال گذشته متأسفانه روزنامه حزب، حزب همه ما، به این نکته اشاره کردند که نمایندگان هنگام نطقهای بودجه همه چیز گفتند جز سخن گفتن درباره بودجه (یکی از نمایندگان - بی انصافی کردند) راجع بسال گذشته بحثی ندارم اما امسال سخن گفتن درباره خود بودجه به اعتبار رقمها ستون درآمدها و هزینه ها کار بسیار بسیار دشواری بود از جهت شخصی من این کار انجام نشده است شخصاً توانائی این را ندارم که بودجه ای با این حجم را در مدتی بدین کوتاهی مورد بررسی از جهت ارقام بودجه قرار بدهیم و حقیقتاً اینجا باید قبل از اینکه چند نکته درباره سیاستها و مفاهیم بپردازم باین نکته توجه همکاران گرامی را جلب کنم که ما برای انجام وظایف قانونی خودمان، بطور دقیق، لازم است شیوه های دقیقی تری اتخاذ کنیم این شیوه ها از یک جهت محدود به آن وظیفه ای است که دولت باید انجام بدهد و آن این است که بودجه زودتر به مجلس داده میشود (صحیح است) به اعتقاد من هیچ ضرورت ندارد البته این مسئله کاملاً صحیح است رقم های درآمد ممکن است دستخوش تغییراتی قرار بگیرد ولی امکان دارد که بودجه درحجمی که قبلاً مورد رسیدگی دولت قرار گرفته در همان وهله قانونی به مجلس داده شود چون تمام رسیدگی های ما درباره رقم هائیست رسیدگی های دقیق تری که باید بعمل آوریم درباره سیاست هاست، درباره خط مشی هاست، و درباره وقوف از خواسته های مردم است. این ها مسائلی است که خیلی در ارتباط با آخرین ارقام بودجه نیست این مسائل میتواند از یکی دوماه پیش از همان وقتی که برآورد کلی دولت صورت گرفته و هنوز به دقیق ترین پیش بینی های نهائی در مورد رقم های درآمد دست نیافته در اختیار مجلس گذاشته شود و تحولات بعدی، بعداً به مجلس داده شود و آن تغییرات به همان دلیل که دولت در مدت زمان کوتاهی به آن می پردازد به همان دلیل نسبت به تغییرات، مجلس در مدت کوتاهی رسیدگی

می کند و نظر خودش را اعلام می کند این است که اگر واقعاً این رویه به شکلی سنتی نسبت به ارتباط دولت و مجلس در بیاید که بودجه همیشه دیر داده بشود و با عجله رسیدگی بشود ما هم نتیجه ای را که از بحث و بررسی کمیسیون و جلسات علنی مجلس در مورد رسیدگی به بودجه باید بگیریم نخواهیم گرفت. در اینجا یکی از دوستان عزیز و گرامی به من تذکری دادند گرچه من می خواستم این مطلب را جای دیگری عنوان کنم ولی حالا که دامنه سخن در این باره است ناگزیرم از دوست بسیار عزیز و گرامی جناب آقای وزیری که دوشنبانه روز در مجلس به سر بردند و امروز در نهایت بلند نظری و لطف جای خودشان را به من تفویض کرده اند سپاسگزاری کنم من قطعاً این سپاسگزاری را میگردم ولی آقای اسکندری مرا متوجه این مطلب کردند که از توجه ایشان و از زحمت جناب آقای وزیری شاکر و ممنون هستم، گرچه نمیدانم این مدتی را که من وقت شما را میگیرم تا چه اندازه به شما لطف می کنم بدلیل این که شما به سخنان من توجه می کنید. بهرحال این نکته را خواستم اول عرض کرده باشم که باید نسبت به رسیدگی بودجه و برنامه ترتیب دقیق تری بدهیم و در فرصت کافی تری به این مهم بپردازیم و حتی من اعتقاد دارم به این که باید فرصت ما آنچنان باشد که ما بتوانیم گذشته از اطلاعات و تجربیات و مطالعات شخصی خودمان استفاده کنیم، فرصت آن را داشته باشیم که در هر مورد گزارش کارشناسانی را که چه در مؤسسات دولت و چه در مؤسسات خصوصی هستند و اطلاعات و آمار و تحقیقات ذی قیمتی دارند و میتوانند بما یاری بدهند، و چشم ما را در رسیدگی به مسائل ملی بازتر و بینا تر کنند استفاده کنیم بهرحال همه این ها موقوف به داشتن فرصت کافی است و با فرصت کم کار بررسی با نهایت دقتی که ممکن بود در مجلس انجام گرفت و دوستان و همکاران اعضای کمیسیون بودجه و همکاران عزیز دیگر از مجلس و دوستانی که در صف مجریان امور پیوسته در جلسات بودجه تشریف داشتند تا آنجا که امکان داشت و فرصت بود رسیدگی دقیق و انشاء الله نسبتاً کافی انجام شد. بهرحال من این عرض را کردم که اگر رسیدگی به مفاهیم و سیاستها که در حقیقت معنی و محتوی حقیقی بودجه است بحث بودجه ای تلقی شود مفهوم عریضی دارم که بعنوان بحث بودجه مطرح کنم. اجازه می خواهم مسائلی را که بعنوان تذکرات کلی هم به دربار بلای مطالب و نظرهایی که در قسمت های مختلف هست بعرض برسانم در آغاز اجازه می خواهم بخش آموزش و پرورش

را مورد بررسی قرار بدهم درباره آموزش و پرورش قبلاً هم مطالبی بعرض دوستان گرامی در فرصتهائی که داشتم رسانده ام در این موقع می خواهم فقط دو موضوع، دو مسئله و دو نگرانی بزرگ خانواده ها را که در ارتباط با مسائل پرورش ملی و آموزش ملی است مطرح کنم و در این باره مطالبی بعرضتان برسانم نگرانی عمده بسیاری از خانواده ها مربوط و منوط به کسانی است که فرزندان دارند و در پشت در کنکور قرار دارند تعداد این گروه رقمی است در کشور ما که سال به سال در حال تزايد است. رقم افزایش داوطلبان، داوطلبانی که مایلند به دانشگاهها راه پیدا بکنند و به اجبار در برابر صف کنکور قرار گیرند این مسئله را ما باید بعنوان یکی از عوارض ذاتی نظام آموزش و پرورش کشور مورد بررسی قرار بدهیم البته از یک نظر ساده اینطور مطرح میشود که ظرفیت دانشگاهها در بسیاری از کشورهای دنیا باندازه داوطلبان نیست بنابراین هرگاه داوطلب بیش از تعداد ظرفیت بود ناچار باید یک رویه ای اتخاذ شود که آن رویه نوعی کنکور خواهد بود حال ممکن است روش کنکور را از یک روش به روش دیگری تغییر بدهیم ولی بهرحال یک مسئله ای برای انتخاب کردن باید در نظر بگیریم این جنبه ساده مسأله است که ما بگوئیم که داوطلب بیشتر است و جا کمتر است و ناگزیر باید به کنکور متوسل شویم. تعداد داوطلبان و نسبت داوطلبان به پذیرفته شدگان سال بسال در حال افزایش است اگر سالهای پیش که من خاطر هست که در سال ۱۳۳۸ نوشتن یک جزوه ای را شروع کردم یعنی در سال ۲۵۱۸ شاهنشاهی نوشتن یک جزوه ای را شروع کردم که بعداً بشکل کتاب کوچکی انتشار پیدا کرده بایک جمله ای باین ترتیب آغاز میشد که امسال خانواده های ایرانی بایک نگرانی بزرگی روبرو هستند برای اینکه ۲۸ هزار دانشجو در پشت درهای دانشگاه هست و از این تعداد باندازه سه هزار نفر پذیرفته میشوند این مسأله هم در آن زمان یکی از نگرانی های جامعه ما بود و امروز این نگرانی عیناً بجای خودش هست با این تفاوت که حجم عظیمتری پیدا کرده یعنی هم داوطلب بیشتر شده البته ظرفیت بالاترته ولی نسبت داوطلب به ظرفیت فزونی پیدا کرده بنابراین ماده نگرانی عیناً بجای خودش هست و حتی شدت بیشتری هم دارد، برای اینکه ما بتوانیم باین مسأله بپردازیم اولاً باید ببینیم این حسن است یا عیب یعنی همینکه یک تغییر کمی پیدا شد

مسئله حل شده است و همینقدر که آمدم تعداد دیپلمه‌ها و تعداد داوطلبان ورود بدانشگاهها را رقمش را بالا بردیم و از طرفی ظرفیت دانشگاهها را افزوده‌ایم که اینکار را هم کرده‌ایم پس ما این نگرانی و مسئله اجتماعی را غلط می‌دانستیم و با بعد از افزودیم اما در راه حلش قدمی برداشتیم حل این مسئله یک سلسله دگرگونی بنیادی در نظام آموزش ملی را می‌طلبد که ما به این مسئله تا بحال پرداخته‌ایم ممکن است بفرمائید که خوب این دگرگونی بنیادی چیست، این دگرگونی عبارت است از گسیل دادن دانش‌آموزان قبل از اینکه دیپلم متوسطه خودشان را بگیرند برشته‌های فعال و خلاقیتی که بسبب دست یافتن به حرفه و تخصص و داشتن افق‌هایی برای پیشرفت آینده‌شان دیگر ضرورت نداشته باشد بعنوان داوطلب کنکور پشت درهای دانشگاه بمانند (احسن است) اگر ظرفیت دانشگاهها هزار نفر است ما باید در سیستم متوسطه خودمان کسانی را فقط جذب کنیم و راه‌بدهیم که پشت کنکور بیایند که یک افزایش معقول چند درصدی داشته باشد فرضاً ده درصد باشد نه اینکه چندین صد درصد نسبت به نیاز اضافه داشته باشیم و باین معنی ما باید سیستم آموزشی خودمان را در مقطع دبیرستان و حتی در مقطع دبستان و راهنمایی در انشعاب جدیدی به طرف فنون و حرفه‌هایی که مختوم به شغل باشد هدایت کنیم و این کاریست که تا حال نکرده‌ایم و دلیلش اینست که اعتقاد ات بنیادی مانسبت با آموزش فنی و حرفه‌ای غلط است. مادر مورد مدارس فنی و حرفه‌ای ایده‌ای داریم که این طرز تفکر بنیادش مربوط است به ۶۰، ۷۰ سال پیش و در ضمن این ۶۰-۷۰ سال پیش در این بنیادها هیچ تغییری نداده‌ایم و اساس و بنیاد اندیشه ما برای ایجاد مدارس فنی و حرفه‌ای است مدرسه فنی و حرفه‌ای در نظر ما یک بعد خاصی و نمایش خاصی دارد، مدرسه فنی و حرفه‌ای عبارتست از آنچنان مدرسه‌هایی که کلاس دارد، چند کارگاه دارد و در این کارگاهها وسایل سنگین باید خرید و در آن قرارداد فقط باین منظور که از این وسایل در هفته چند ساعت هنرآموزان بیایند و استفاده بکنند و کارآموزی بکنند و از آنجا که دگرگونی رشته تکنیک خیلی سریع است بفرس که بتوانیم یک چنین سرمایه‌گذاریهایی سنگین بکنیم و چنین کارگاههای را مجهز بکنیم و با کار هفته‌ای یکساعت و دو ساعت کارآموزی در آن کارگاههای خیلی دانش‌آموزان را پرورش دهیم و آماده کنیم همین که دانش‌آموزان به بازار کار بیایند آن وسایلی که با آن

کار یاد گرفته از بازار کار خارج می‌شود اگر فرض کنید یک چرخ تراش است که با آن کار را یاد می‌گیرد تا فارغ التحصیل شود و به بازار کار بیاید در آنجا آن مدل چرخ تراش اساساً از رده خارج شده و کنار رفته بنابراین روی این تصور کلی دو نتیجه می‌گیریم اول این است که مدارس فنی و حرفه‌ای از این دیدگاه اگر بخواهد تشکیل شود بسیار گران است در برابر تقاضای روز افزون به‌گشایش مدرسه ما ناچاریم مدرسه‌های ارزان را زودتر از مدرسه‌های گران تأسیس کنیم در نتیجه مدارس عمومی که احتیاج به کارگاه ندارد و احتیاج به این نوع ماشین‌های عجیب و غریب ندارد، این مدرسه‌ها زودتر از مدرسه‌های فنی و حرفه‌ای تأسیس میشود بهمین دلیل شما در طی این مدت وقتی بروال رشد مدرسه‌های فنی و حرفه‌ای در قبال مدرسه‌های عمومی توجه بکنید می‌بینید مدارس عمومی با گامهای سریعتری پیش رفته و مدرسه‌های حرفه‌ای با گامهای آهسته‌تری پیش رفته است و نتیجه نهائی این است که محصول مدرسه‌های عمومی بدون هیچ نوع مهارت و تخصص ویژه به پشت درهای دانشگاه کشیده می‌شوند و با اصطلاح تومور اجتماعی داوطلبان کنکور را بوجود می‌آورد، اساس تفکر و اندیشه‌ها را هنوز من در آن ابعادی نمی‌بینم که تغییر کرده است عجیب باشد که من گاهی با خودم فکر می‌کنم ما نوعی آدم هستیم که هر چه اسم مسائل و شرایط تغییر می‌کند ما هستیم، یعنی قبلاً انقلاب نبود و ما هم انقلابی نبودیم بعد انقلاب شاه و ملت عنوان میشود ما فوری انقلابی میشویم ولی همان آدمهای قبلی هستیم و طرز تفکرهای قبلی، بعد عصر رستاخیز میشود باز هم همانیم با همان طرز تفکرها و با همان میزان با همان طرز تفکرها و با همان میزان تلاش و کوشش و با همان نوع سازمان بندی اجتماعی می‌شویم رستاخیز، رستاخیز در شرایطی قابل تحقق است که دگرگونیهای مناسب آن پدید آید. این انقلاب آموزشی نمیشود که مدارس، برنامه‌هایش و اصول فنی و حرفه‌اش و همه خصوصیاتش همان چیزهای قبلی باشد در عین حال هم انقلاب آموزشی باشد، نمی‌شود در این بنیادها و سازمانها و در بینش آدمها باید دگرگونی ایجاد شود، تا انقلاب، انقلاب شود و رستاخیز بشود، دوست داشتن و عشق ورزیدن یک مقوله است همت کردن و عوض شدن مقوله مهمتری است عمده فشار در آموزش ملی این است که بتوانیم نیروی

انسانی را بتناسب نیازمندیهای کشور تربیت کنیم و هیچ اجازه ندهیم که در مهمترین سرمایه ملی یعنی خود نیروی انسانی ضایعات وجود داشته باشد، این ضایعه است که ۷۰ هزار نفر پشت کنکور بیایند و ۷۰ هزار نفر بروند تو و بقیه بروند سال دیگر بیایند، این ضایعه است اما اینک بعنوان یک پیشنهاد یا ابراز نظر مطرح میکنم که چطور می‌شود آموزش فنی و حرفه‌ای را دگرگون کرد جناب آقای نخست وزیر جناب عالی در زمره همه محاسنی که دارید یک حسنی هست که من خیلی بشما حسادت می‌کنم آن هم علاقه شماست به مطالعه و هم امکانی که در این باره دارید، در این مورد حالت غبطه‌ای برای من هست من از هیچ کس اسم نمی‌برم این مندی را که عرض می‌کنم نه ذهن و فکرتان دنبال ایوان ایلچ برود و نه بدنبال پابلو فرره برود من از یک بنیاد فکری ملی و اگر از این اسم که حق نداریم از آن بترسیم، از دیدگاه یک اسم سخن می‌گویم و آن ناسیونالیسم است و ناسیونالیسم متعلق به یک آدم نیست و متعلق بیک گروه نیست بلکه متعلق به تجربه طولانی ملت ماست و تجربه دیرین سال همه ملت‌های دنیاست، هرملتی که خواست راه زندگی خودش را بسوی آینده با قدرت و با استحکام باز کند متکی به ناسیونالیسم میشود، بنابراین بررسی من بریک جنبش ملی و ناسیونالیستی استوار است و مدرسه عبارتست از آن چهار دیواری که ما دورش خط می‌کشیم و توی آن تخته سیاه می‌گذاریم و چند آزمایشگاه و چند کارگاه پدی و حرفه‌ای در آن می‌گذاریم نیست مدرسه همین اجتماع است هر مزرعه‌ای را که شما نگاه کنید این مزرعه واجد یک ارزش آموزش است که شما شبیه آن را در مدرسه کشاورزی نمی‌توانید ایجاد کنید، نمی‌گویم یک دانه هم نمی‌توانید می‌توانید بلکه بآن نسبت و بآن میزانی که لازم و کافی هست نمیشود ایجاد کرد هر کارگاهی که در این کشور مشغول کار و فعالیت است واجد یک میزان ارزش آموزش است یعنی اقلاً یک نفر آدم، دو نفر آدم می‌تواند برود توی این کارگاه و کار کند و آموزش ببیند و در طی یک زمان مناسبی تبدیل به یک آدم فنی و کارائی بشود که بتواند از فکر و بازوی خودش نان خودش را بدست بیاورد، همین کارگاههایی که توی این شهرها وجود دارد ماشینها و رادیوها را تعمیر میکنند و تراشکاری میکنند و چکش کاری میکنند و انواع و اقسام فعالیتها چه در بخش صنعتی و چه در بخش‌های دیگر انجام میدهند و هر بنیاد تولیدی که در این کشور داریم اینها یک نمره

آموزشی دارد که برایشان می‌شود داد و نمره آموزشی عبارتست از این که اگر امکان این دستگاهها برای آموزش و برای اینکه جایگاههای کارآموزی قرار بگیرند اگر بخواهیم در یک چهار دیواری مدرسه کارگاههای لازم را ایجاد کنیم برای اینکه ۶۰ درصد دانش‌آموزان بروند توی این کارگاهها و کار یاد بگیرند هرگز با کل این بودجه و با کل اعتبارات برنامه ششم هم نمیشود. اما اگر اعتقاد داشته باشیم از هر جایی که امکان آموزش دارد استفاده کنیم و این امکانات را بسیج کنیم، این امکانات را ارگانیزه کنیم این امکانات را کنار هم بیاوریم و در مجموعه آموزشی بکار ببریم آنگاه می‌توانیم راه باز کنیم و آنوقت می‌توانیم یک حجم قابل ملاحظه تعلیمات کشاورزی داشته باشیم و در آن صورت تمام مزارع اعم از آنکه بطور سنتی اداره می‌شود و آنکه مکانیزه یا بصورت کشت و صنعت یا سهامی زراعی اداره می‌شود همه آنها را میتوانیم عرصه کارآموزی قرار دهیم تمام اینها را می‌توانیم و ادار بکارآموزش کنیم یک مثال می‌زنم برای مدت یکسال من شدم رئیس مدرسه جهانگردی این مدرسه شعبه‌ای داشت با اسم هتلداری که در این مدرسه یک قسمت از درس دانشجویان آشپزی است فکر کردم که اگر بخواهیم توی مدرسه به دانشجویان آشپزی یاد بدهیم، هنوز که بودجه اسسال است و سه یا چهار سال از آن وقت می‌گذرد یک رقمی در بودجه مدرسه بود حدود ۵ میلیون برای ساختن خود مدرسه این رقم ۵ میلیون نمیدانم در عرض سالها سرخورده و از این ستون رفته است من هنوز اقی را نمی‌بینم که ما بتوانیم برای این مدرسه جابسازیم که توی آن آنچنان آشپزخانه‌ای بسازیم برای تمام مدیران صنعت جهانگردی آینده در حدود ۱۰ تا ۲۰ میلیون نفر از جهانگرد داخلی و خارجی و مادر مقایسه با کشوری مثل اسپانیا و ترکیه در این صنعت تاحدی عقب هستیم بگذاریم در این مورد، چگونه میتوانستیم برای تمام مدیران این صنایع مختلف ترتیبی بدهیم که بتوانند درس آشپزی یاد بگیرند. من فوراً فکر کردم در این مملکت امکانات و سرمایه گذار یهای عظیمی هست که میتواند بمدرسه انتقال پیدا کند و رقم دنبال این برنامه و توفیق در اینکار پیدا کردم صاحبان این صنف هم استقبال کردند و در نتیجه آشپزخانه هتل هیلتون و هتل شرایتون شد آشپزخانه مدرسه ما و بسیاری از هتل‌های دیگر که کارشناسان ما

آن را واجد شرط دانستند در عمل شد آسپه‌خانه مدرسه ما . چرا این تدبیر را نمیتوان در همه جای کاربرد ؟ چرا این بعد را نمی‌شود در محل‌های دیگر گسترش داد ؟ تمام آژانس‌هایی که با میانیونها سرمایه مردم و بخش خصوصی پدید آمده بود اینها را جایگاه کارآموزی کردم و صاحبان این منابع استقبال کردند و از ماه اول حقوقی معادل ۱۰۰۰ تومان هم بکارآموزان دادند این یعنی مشارکت وقتی اسم مشارکت بیانی می‌آید می‌گویند برویم از بچه‌ها پول بگیریم تنها مفهوم مشارکت این نیست که هزینه تحصیل را بخواناده‌ها تحمیل کنیم امکانات و راههای دیگری در مشارکت هست تمام امکانات آموزشی این کشور در بر بنیاد تولیدی قابل مهار کردن است قابل استفاده کردن است . هر جا که بیمارستانی هست می‌تواند جای کارآموزی قرار گیرد ، کمی گفته فقط بیمارستان دانشگاهی است که باید جایگاه کارآموزی پزشکی باشد تهران کلینیک که با وامهای دولت ساخته شده هیچ اشکال ندارد که از امکان آموزشی آن استفاده شود (صحیح است) این بیمارستانها را شما اگر تمام تخت‌هایش را تخت آموزشی تلقی کنید ، باید بدین منظور بسیج کردند باید اینها را آماده کرد باید اینها را بهم مربوط کرد بیمارستانی که در مرزبانه است حالا نمیدانم با چه وضعی اداره می‌شود و امیدوارم با وضع بهتری اداره شود آنجا هم بشود این کار را کرد آنجا هم جای کارآموزی باشد اگر همه امکانات را بسیج کنیم دیگر نمی‌گوییم ظرفیت دانشگاههای ما فلان تعداد است . این رقم افزایش پیدامی کند برای اینکه هر تخت بیمارستانی را از ارزش آموزشی استفاده می‌کنید از هر پرستاری استفاده می‌کنید و یک بعد آموزشی بکارش می‌دهید پرستاری که مجبور باشد بکارآموز درس بدهد و برای او نمونه باشد کیفیت کارش را بالا می‌برد پزشکی که وظیفه استادی داشته باشد کیفیت کار خود را بالا می‌برد ، و این آوردن بعد آموزشی تمام کارگاههای تولیدی سبب می‌شود که کیفیت کار همه دگرگون شود شما بیخود عقب کارگاه می‌گردید شما بگویم اگر دنبال این فکر بروید که آموزش فنی و حرفه‌ای را آموزش چهار دیواری کنید در داخل مدرسه‌ها بانجام رسانید به نتیجه نخواهید رسید و این غندی که در پشت در دانشگاهها درست کردید سال‌ها سال بزرگتر خواهد شد . اگر میخواهید از حجم این غده بکاهید باید ایده نو لوژی و پیش و فلسفه خودتان را در مورد آموزش

فنی و حرفه‌ای عوض بکنید یکی از ابعاد این تغییر نکته‌ای بود که عرض کردم در این زمینه و بر این بنیاد اگر بیائیم مدرسه‌های ما در دوره متوسطه بدون اینکه ضرورت داشته باشد مردم را گیسج بکنیم و از جامع و غیر جامع سخن بگوئیم میتواند دارای رشته‌های جدیدی بشود .

مگر نمی‌گوئید معلم کم داریم هر دبیرستانی که در این مملکت هست همانطور که رشته طبیعی و نظری و جامع و غیره دارد یک رشته تربیت معلم هم ایجاد کنید و زیاد به حرف بعضی از متخذه‌صین گوش نکند چون ما اینکار را در مملکت کرده‌ایم البته بشکل دیگری ، مگر نه اینکه هر دیپلمه را دو سه ماه آموزش میدهم میشود سپاهی دانش میرود در روستاها کار تربیتی انجام میدهد ، خوب بجای این دوره سه ماه ، بمدت ۲ سال ۳ سال و حتی فرصت دارید ۴ سال شعبه‌ای ایجاد کنید در دبیرستانها و این مدرسه‌ها دوره مقدماتی تربیت معلم باشد از این معلمین حق آمدن به پست دروازه‌های کنکور را هم نگیرید یعنی یک معلمی می‌آید کنکور میدهد اگر قبول نشد می‌رود معلم میشود (صحیح است) . رشته دیگری که مامی توانیم در در دبیرستانها ایجاد بکنیم ، بهیاری است . برای بهیاری لازم نیست مدرسه جداگانه داشته باشید می‌شود یک کلاس در هر مدرسه به بهیاری اختصاص داد در هر دبیرستان می‌شود شعبه معلمی و بهیاری ایجاد کرد . بهیاری میرود در رشته خودش درس می‌خواند کارآموزش را نیز در یک دبیرستان نزدیک انجام میدهد بعد از اینکه بسطح دیپلم رسید برای شما یک بهیار است اولاً سال به عنوان کارآموز کار کرده و معمولاً از سال دوم نه تنها یاد می‌گیرند بلکه خدمت مؤثر هم انجام میدهند بنابراین دختری که دیپلمه می‌شود سه سال قبلاً برای شما خدمت انجام داده استعداد خودش را آزموده محیط بیمارستان را لمس کرده و احساس کرده و بطور روشن میتواند تصمیم بگیرد که آیا می‌تواند در این رشته بماند یا نه بهر حال از این مثالها بسیار می‌شود گفت همینکار را در سطح روستاها میشود کرد . شعبه‌های کشاورزی را میشود در هر مدرسه روستائی ایجاد کرد مشروط باینکه محیطهای کشاورزی و دامداری را که انشاءاله روز بروز توسعه خواهد یافت و بهیچ وجه در آن کاهش پیدا نخواهد شد همه اینها را اختصاص بدهید بکارآموزی در محیطهای شهری با مدد وزارت کار که در این قسمت وظیفه تنظیم

نیروی انسانی را دارد می‌شود ارتباط و پیوند برقرار کرد . بین مدرسه‌هایی که در اختیار وزارت آموزش است و محل های کارآموزی به این ترتیب مامی توانیم یک افق جدید را در گسترش آموزش فنی و حرفه‌ای لاقط تجربه کنیم و فقط تا آنجایی که خود ما در این زمینه‌ها به طرق مختلف تجربه داریم و به نتایج بسیار ارزنده و گرانبهائی هم میرسیم نگرانی دیگر و مسأله دیگری که برای کشور ما هست و تا کنون با سیاست کبک و اراز کنار این مسأله گذشته‌ایم وضع دانشجویان ما در داخل و خارج است (احسنت) بموجب گزارشهای رسمی که هیچگاه تا مرحله نهائی مورد بررسی و تحقیق قرار نگرفته است وضع دانشجویان ما در داخل در معرض ضایعات زیادی است . کلاس‌های درسشان بطور مرتب تشکیل نمی‌شود بجهت نسبت تشکیل نمیشود کاری ندارم ولی مجموعه اینها نشانه یک درد اجتماعی است . دانشجویان خارج ما مسأله دیگری است . هدف هجوم های جنگ سرد و پنهانی هستند . و این یک واقعیتی است کشورهایی در دنیا هستند که باندها و گروه‌هایی از این کشورها در پس پرده و پنهانی با یکدیگر تحریک و توطئه مشغولند یعنی این باندها یکی مال کشورهای بلوک غربی و دیگری شرقی است اینها در پس پرده و پنهانی با هم یک فضای حاکمیت زیر زمینی ایجاد می‌کنند و در این فضای حاکمیت زیر زمینی بمبهای خودشان را بهدفعهایی که دارند رها می‌کنند بمبهای آنها بمب تبلیغاتی است و هدفهای آنها دانشجویان ما هستند تا اینجا از ابعادی صحبت می‌کنیم که در اختیار ما نیست ما نمیتوانیم کشورهای غربی و شرقی را وادار کنیم که از کارهای خرابکارانه خودشان دست بردارند آنها سلیقه‌هایی دارند که سالهای سال بر اساس استعمار و پان روال زندگی خود را ادامه داده‌اند . شما نمیتوانید بلندگوهای خارجی را که بزبان فارسی بالهجه‌های دیگر معطوف به دانشجویان ما و بعضی از هم‌میثانان ماسپاشی می‌کنند جلوی آنها را نمی‌توانیم بگیریم ، حتی کشورهای آنها میگویند اینها به ما مربوط نیست اما درد ما این نیست که آنها تبلیغ می‌کنند و اثر این تبلیغات بطوریکه میگویند ناچیز است من هم قبول دارم ، اگر ۵۰ هزار دانشجو در خارج داریم همه آنها ملعبه این تبلیغات قرار نمی‌گیرند ، اما عده کمی هستند که این عده کم خودش مسئله است که باید بررسی بشود که چرا در آن محیطی که تبلیغات ضد ایرانی هست اگر ۵٪ دانشجویان

ما را هم بفربند و از راه بدر کنند این را ما باید یک ضایعه نیروی انسانی تلقی کنیم (صحیح است) چون در سالهای بعد با صرف هزینه‌های بسیار ناچاریم این عده را بگیریم و از جامعه خودمان کنار بگذاریم و یا به راه مستقیم بگشانیم که مجموعاً تلاش‌های بسیار و خرجهای بسیار دارد یعنی اول میگذاریم که یک پیکری بیمار بشود و ۵٪ پیکر در معرض تباهی قرار بگیرد و بعد میائیم معالجه‌اش می‌کنیم . این که ما به فکر پیشگیری نیستیم تقصیر ما است . تقصیر ما این است که چه تدبیری کرده‌ایم که چنین نشود و اینجا است که من حرف دارم چه در مورد دانشجوی خارجی و چه در مورد دانشجوی داخلی ، شما محیط رابه سم و میکرب سپرده‌اید و شما این بدن را آماده و تجهیز نکرده‌اید تا مقاومت طبیعی خودش را برانگیزد ، خطای ما اینجاست و جرم ما اینجاست ، مسؤلیت دولت و مسؤلیت همه ما بعنوان همه اعضای حزب اینجاست ، ما چه کردیم در مورد نسل جوان و اینها را می‌گوییم بعنوان کسی که تمام زندگی سیاسی خودش را که از نوجوانی شروع شده و در این راه تجربه روزانه دارد . محال است که شما یک محیط را خواه ، یک کلاس باشد یا مملکت باشد بتوانید از خطر سمپاشی مغرض حفظ کنید ، مگر آنکه طبیعت آن جامعه را تقویت کنید یعنی ناسیونالیسم آن ملت را برانگیزید (احسنت) تقویت روح جامعه باعث می‌شود تا آن جامعه خود به خود در برابر خطر خارجی بایستد ، راهی به جز این ندارد ، خیال نکنید که اگر بروید و به عوامل خارجی و بیگانه و فریب خورده رشوه بدهید کار حل میشود نمیشود اما در محیطی که خود آن محیط مقاومت طبیعی اش را داشته باشد در آنچنان محیطی ما میتوانیم این مسئله را حل کنیم ، من مسئله دانشجویان خارجی را هرگز مسئله پنهان کاری و خرابکاری بیگانگان نمی‌بینم . مسئله کم کاری و عدم توجه مادر متشکل کردن نیروی دانشجویی آرمانهای ملی و رسالتها و تعهدهای ملی میدانم در این زمینه گام برداشتیم ، مأمورین هم مرعوب تبلیغات بیگانه هستند در بسیاری از محیطها ممکن است با آنها همصدا بشوند ، برای اینکه مد روز آن جواسع را تشکیل میدهد شما با این عوامل نمی‌توانید کاری بکنید دگرگونی ایجاد کنید ، در این زمینه است که اقدام اساسی باید بکنند بدون هیچ تردید مادر این زمان زندگی می‌کنیم یعنی عصر رستاخیز احتیاج بیک گروه جدید در خدمت ملت داریم و این گروه جدید کسانی هستند که کارشان در شکل

دادن افکار عمومی مؤثر است آنها که تولید را در رادیو و تلویزیون به عهده دارند، قسمتی از این گروه جدید هستند آنها نیکه مطبوعات را اداره می کنند و بویژه در مطبوعات قلم می زنند، ارباب چراید را نمی گویم، آنهایی که در محیطهای دانشجویی باید بعنوان راهنما، استاد راهنما، ارشاد کنند، خدمت کنند، آنهایی که در محیطهای دانشجویی ما در خارج از کشور باید وظیفه سرپرستی را بعهده بگیرند، تمام این گروهها که جمعاً البته گروه عظیمی نخواهند شد اینها باید مجهز باشند به بینش جدید و بصیرت جدید و به روحیه جدید، اینها باید نمونه های مشخص و با ایمان رستخیز باشند و با تمام قلب و وجودشان تعهدها و رسالتهایی که دارند نسبت به چند امر که در اینجا نام می برم قبول داشته باشند.

دکتر شیروانی — در اینجا است که می بینیم تقوای سیاسی لازم است.

دکتر عاملی تهرانی — باید یک مبشر با ایمان جهان زبان فارسی باشند، باید این جهان بزرگ را که محصولی از خدمت و کوشش پدران ما و عرصه گسترده ای دارد از آن سوی شبه قاره هند، تا اعماق اروپا، این جهان زبان فارسی که در طی سالها و دهه های اخیر بر اثر مطامع استعمارگران مورد تجاوز قرار گرفته است. زبان فارسی در میان دلسوختگان و شتاقان آن در هند و پاکستان، این زبان را عده ای میشناختند با آن تکلم می کردند و شد میسر شدند و کتاب می نوشتند، هنوز هم دلبستگان باین زبان در تمام این نقاط هستند و اینها همه موجودیت معنوی و فرهنگ ایران است، ملت ایران در مورد این مسئله متعهد است، مسئول است که باید باین کسانی که بادب پارسی آشنا هستند ارتباط معنوی داشته باشد. اینها دوستانی هستند که در راه دوستی ما سعی می کنند، در راه دوستی ما اعتبارات دانشگاهی اختصاص میدهند، دانشگاههایی در هند و پاکستان هستند که اعتباراتی را برای تدریس زبان فارسی اختصاص میدهند، اینها عزیزترین دوستان ما هستند این پهنه گسترده، اینها جلوه های حیات فرهنگی ملت ایران است، البته من نمی گویم که عده ای از خارج بیایند و به تولید کنندگان تلویزیون یا نویسندگان روزنامه ها درس فرهنگ و تاریخ بدهند، این بسیج فرهنگی از میان خودشان باید آغاز شود و بدست خود آنها و همت خود آنها تعهد و رسالتهای فرهنگی شکل بگیرد کسانی که در این برنامه ها کاری کنند باید خودشان را رسولان راه این نهضت فرهنگی بدانند. میسونر این راه باشند حاضر به فداکاری باشند حاضر به مبارزه

گذشت باشند مادربرابر ایدئولوژی های مخرب باید با سلاح ایدئولوژی بجنگیم این ایدئولوژی فرهنگ ایران زمین است، تعهد دیگر نسبت به فرهنگ و هنر ایرانی است، ما مرتباً میرویم می نشینیم سمینار تشکیل میدهم و مسائلی را مطرح میکنیم که باید در راه آموزش فرهنگ ایران قدمهایی برداریم اما همه این راهها متأسفانه تا این ساعتی که در برابر شما هستم نیمه کاره مانده یک نمونه اش را عرض می کنم شورای عالی فرهنگ و هنر یک رشته نشریاتی در باره فرهنگ و تاریخ و هنر ایران تهیه کرد، اما تنها مسئله این نیست که ما چند کتاب داشته باشیم، این کتاب ها باید در دست مبشران باشد که همانطور که عوامل زیر زمینی نشریات خود را بدست میگیرند و باین سوراخ و آن سوراخ میروند در مقابل باید مبشران فرهنگ ایران نیز در راه آشنا ساختن مردم به محتویات کتابها از یک محل به محل دیگر حرکت کنند کتابها و نشریات فرهنگی را درفش خود بدانند، بجنگند اگر لازم است کتک بخورند، همانطور که گروهی چنین کرده اند تا این کشور بدین صورت باقی مانده است باری تعدادی کتاب تهیه شده، اما کتاب در دست مردم معتقد و با ایمان نیست و گسترش پیدا نکرده و هر جا که عده ای دور هم جمع میشوند باید این گروهی که آشنای به فرهنگ و هنر هستند و این کتابها را تهیه کرده اند، خودشان رابه آن جمع برسانند و با آنها بحث کنند، ای دریغ که مادر شرایطی قرار گرفته ایم که باید از فرهنگ ایرانی، ایرانی دفاع کند متأسفانه در برابر محضر ایرانی، ای دریغ و افسوس ولی حالا که هست باین بیماری چه میشود کرد، باید هریک از ما مبشرین این فرهنگ باشیم، باید محیط خودمان را در آثار بی فرهنگی حفظ کنیم، از هر ایدئولوژی تباه و منحط پاک کنیم اما برای آن گروهی که مستقیماً در تماس هستند با ساختن افکار عمومی، این یک وظیفه مقدسی است وظیفه غیر قابل انصرافی است نمیشود که ما در تمام سپاه عظیممان چه آنها که در ارتباط جمعی کار میکنند چه آنها که وظیفه پرورش و مراقبت از دانشجویان ایرانی را در خارج بعهده دارند که باید بعهده داشته باشند اگر چنین گروههای ما چنین ایمان نداشته باشند قسمت عده ای که پول در خارج خرج میکنیم ضایع و تباه است تعهد دیگر نسبت به اندیشه های ایرانی است نسبت به معارف اسلامی است همه معارف اسلامی و بویژه جهان تشیع این یک همبسته زندگی ملت ایران است ما باید باین نکته توجه داشته باشیم که فرهنگ ایرانی از

زمانی که بوجود آمده تا امروز هرگز رشته اش منقطع نشده و این فرهنگ تا قبل از اسلام هر شکل و سیمائی که داشته پس از اسلام این فرهنگ ایرانی حلول کرده است در قالب معارف اسلامی چه بدلیل دلبستگی هایی که از جهت اعتقادات مذهبی خودمان بعالم اسلام داریم و چه بدلیل سهم عمده ای که پدران ما در پدید آوردن این معارف داشته اند ما ناگزیریم که احساس تعهد کنیم نسبت به تمام پایگاههایی که در جهان شیعه قرار دارد باید با آنها در پیوند باشیم این جهان زندگی ما است جهان زندگی یک ملت هم مثل آن مدرسه که گنتم منحصر به یک چهار دیواری مرزهای جغرافیاییش نیست شما آن چیزی هستید که از شما می شناسند، آن حیثیتی که در دنیا دارید ابعادش این است شیعه و ایران از هم قابل جدا کردن نیست ایران و اسلام هم قابل جدا کردن نیست بهمین دلیل است که بعضی از ناآشنایان خارجی بعضی از شخصیت های ایرانی را به عربها نسبت میدهند. چرا؟ بدلیل پیوستگی ملت ایران با معارف اسلامی، بدلیل آنهمه دانشمندی که از این ملت در راه معارف اسلامی قلم زده اند و کتابهای جاودان از خود بیادگار گذاشتند چنین اشتباهاتی حادث میشود چون قابل تفکیک نیست و ما نسبت باین جهان پهناور از این ابعاد گسترده اندیشه ایرانی، معارف اسلامی جهان تشیع گرانبار شده یاری گرفته که در تمام دنیا ملت ایران را باین پیوستگی ها و پیوندها بعنوان یک ملت فخیم با فرهنگ میشناسند از این موجودیت ها باید دفاع بکنیم باید احساس رسالت کنیم و بالاخره ملت ایران امروز در یک مرحله رستخیز است اینرا باید کسانی که با نسل جوان در تماس قرار دارند تمام وجودشان پر شده باشد از فلسفه رستخیز و از حکمت رستخیز واقعاً باید ایمان داشته باشند که در تاریخ آینده جهان، ملت ایران یکبار دیگر برپای خواهد خاست و با تمام قدرت و عظمت در عرصه جهان و فرهنگ بشری خواهد درخشید و آئین های زندگی و نظام حکومتی خودش را بعنوان ایدئولوژی بشری و انسانی در برابر انواع دیگر حکومت ها قرار خواهد داد یعنی میگوید اگر هر چه هستید باشید کمونیست هستید باشید کاپیتالیست هستید باشید جمهوری هستید باشید اگر هر یک از این رژیم ها را دارید داشته باشید ولی ما نظامی برخاسته از خاک و خونمان داریم که در برابر نظامهای شما عرض وجود میکند و مدعی هستیم که این شیوه حکومتی جامع ترین و عالیترین شکل حکومت است ما مدعی شناساندن

ویژگیهای عالی رژیم خود هستیم نه اینکه تنها از خود دفاع کنیم این خبرنگارهایی که گاهی می آیند واقعاً با جوابهای قاطعی از جانب شاهنشاه ما برابر میشوند چون شاهنشاه ایران از موضع شاهنشاهی دفاع میکنند ولی آنها بمنها هم آن پی نمیبرند و نقطه نظرهای ایشان را درک نمیکنند چون آنها طور دیگر فکر میکنند و توجهشان بعالم دیگری است آنها غالباً خیال میکنند دوقطب در دنیا هست سرمایه داری و کمونیستی اینها منتسب به یکی از آنها هستند و در تمام طول زندگی ابعاد ذهنی و دماغی آنها فرم گرفته روی ایدئولوژی که هیچیک مبنای ملی ندارد و اگر داشته باشد مبنای ایرانی ندارد، از حکمت شاهنشاهی باید بعنوان یک ایدئولوژی دفاع کنیم یعنی در میان این جهانی که صاحبان اندیشه با هم تبادل نظر می کنند و متأسفانه بیگانگان و تحریک کنندگان بمدد صفهای کمونیستی مارکسیستی می آیند و حتی توطئه میکنند از درون جمعیتهایی که دلبسته مذهب هستند خودشان را وارد می کنند و سرانجام هواداران ناآشنای مذهب را بسوی مارکسیسم میبرند باید در این دنیا ایدئولوژی ایرانی در برابر این ایدئولوژی ها قد علم کند و پرچم برافرازد و ما در این ایدئولوژی برای اولین بار در فرهنگ بشری موجد یک سیستم حکومتی شدیم که در این حکومت معنی و ماده در کنار هم قرار گرفته در حکومت ایران شاهنشاه مظهر اقتدار قوای مملکت و قوای مادی اجتماع است و در عین حال مظهر قوای معنوی و پاسدار حفظ موجودیت ملت ایران است وقتی برای اولین بار در دنیا حکومت متعهد حکومتی که باید پاسداری کند از آئین، از نظام، از فرهنگ در ایران به غیر از ایدئولوژی ملت ایران ایدئولوژیهای دیگر این جهان از محتوای اصیل فرهنگ و معنویت تهی است آنکه کمونیست است میگوید دنیا یک روز یکسان و یک جور میشود اما ایده آل ملی و حفاظت از یک مجموعه فرهنگی نه در قطب شرق است نه در بلوک غرب، این مظهر یک حکومتی است که رسالت انسانی با خود دارد پیام دارد مدل زندگی برای انسان دارد مدل زندگی برای سرزمین دارد ما سالها است که در ابعاد بودجه صحبت میکنیم و حالاً هم میکنیم انشاء الله در برنامه ششم هم صحبت میکنیم البته من پارسال سوء تفاهمی با جناب مجیدی داشتم من نمی گویم هر کس در سازمان برنامه است تکنوکرات است اما این برنامه ریزی صرف در قالب رشد اقتصادی برنامه ای است فاقد یک سیستم انسانی

(صحیح است) و ما معتقدیم که اقتصاد علم بسیج نیروهای انسانی و منابع طبیعی یک ملت در راه رسیدن به آرمان‌های آن ملت است اگر آرمان‌های ملی وجود نداشته باشد اصلاً اقتصاد لازم نیست جامعه، جامعه‌گرگها و سگوائی است که جانشان از هم جداست و بگذارید هرطور میخواهد بشود سگها همدیگر را بخورند اینکه ما زحمت میکشیم در برنامه صحبت میکنیم برای اینستکه نظم اجتماعی ما مجموعه فرهنگ ملی ما باقی باشد باین دلیل سرمایه‌گذاری میکنیم و برنامه‌ریزی میکنیم این حکمتی که ما امروز به آن توجه میکنیم مایه اصلی نظام شاهنشاهی است. نظام شاهنشاهی یک نظام متعبد است نسبت به حفظ موجودیت و فرهنگ ملی از این دیدگاه و ایدئولوژی است که باید بطور ضربتی به بسیج گروهی بپردازیم که بتواند مدافع موضع فرهنگ ایران زمین باشند آنهایی که در رادیو و تلویزیون و مطبوعات و درساختن فیلمها کار میکنند باید چنین روحیه‌ای مجهز باشند. والا ما همیشه با این مشکلات و بدآموزیها به این شکل برابر خواهیم بود در اینجا اجازه بدهید واقماً در برابر بدآموزیها دو نکته را بگویم یکی اینکه اگر کسانی خودشان میخواهند موجبات بدآموزی خودشان را فراهم کنند خود دانند. اما جامعه نباید دستخوش آلودگی شود در همه دنیا محلهایی است که در آنجا برنامه‌های خاص و فیلم‌های خاصی ارائه میشود هر کس با پای خودش میآید به این محل خودش میداند. اما ما حق نداریم تمام جامعه را بوسیله تبلیغات بدآموزی را به کسانیکه مایل نیستند در معرض آن قرار گیرند بسط بدهیم.

تبلیغات با کمک تصویرهای زشت و زننده به عقیده من نه پیشرفت است و نه اخلاق است و هنر، این تصویرهایی که در نهایت هرزگی و وقاحت و زشتی بر سردر سینماها نقش می‌بندد خیلی خوب، کسی که می‌خواهد ببیند، می‌رود می‌بیند، ولی کسی که نمی‌خواهد ببیند چه باید بکند چنین شهری چرا باید آلوده شود هیچ جای دنیا اینطور صور قبیح به این آشکاری و به این فضیحت عرصه خیابانی که معبر عمومی است یعنی همه جور آدم از آن رد می‌شوند و همه خانواده‌ها از آن عبور می‌کنند عرضه نمیشود این خشک مقدسی نیست این آئین زندگی است شما وقتی به شهر خارجی می‌روید در نظر اول می‌فهمید که اینجا یک شهر با فرهنگ و معتقد به نظام خانوادگی و اصول خانوادگی است و یا یک شهر بندری است برای رهگذرانی که می‌آیند و می‌روند این دو نوع شهر بایک

زورشان به آنها نمی‌رسد در معرض تماشا قرار بدهیم. آنهایی که به اجتماع ما در روزنامه‌های خودشان حمله میکنند و نسبت به حقوق انسانی در ایران معترضند از یاد می‌برند که خودشان چه در اجتماع خودشان و چه در سراسر جهان چه تعدیاتی به حقوق انسانی کردند (احسن است). این جامعه غربی که امروز ما می‌تازد در مورد زنان بچنان تعدیات دست زده است هرگز در تاریخ بشریت زن این اندازه خفت که در جوامع غربی روی صحنه کاباره‌ها و در پس صحنه کاباره‌ها کشیده است، هرگز در طول تاریخ بشری حتی کنیزان رم اینقدر خفت نکشیدند این تعرض به حقوق انسانی نیست؟ آنوقت نمونه‌هایی از حفظ حیثیت مقام زن را در فیلمهای خودشان تصویر میکنند و برای ما می‌آورند شما وقتی تاریخ را می‌خوانید به زمانهایی برمی‌خورید که برده‌دارها زن‌ها را می‌آوردند روی سکوها برای فروش قرار میدادند و مشتری می‌رفت و می‌خرید شما حالا لعنت می‌کنید به آن دوره از تاریخ که این چنین زن در معرض اهانت و بدور از هرگونه حقوق بشری بود آیا جوامع غربی سنتهای برده‌فروشی رارنگ و جلانداده‌اند؟ (یکی از نمایندگان - چرا) حالا اینها مدافعان حقوق بشر هستند اینهایی که درون اجتماعشان از آدمهای رنگارنگ پر شده است که هر کدام از آن آدمها را اگر امروز لباسشان را از تنشان درآورند پیششان هنوز جای تازیانه دیده می‌شود (صحیح است) اینها مدافع حقوق بشر هستند تعدی به حقوق انسانی تنها مربوط بگذشته این اجتماعات نیست امروز هم غارت کردن ثروت کشورها و خرید نفت آنها پائین‌تر از قیمت عادلانه نمونه‌ای از تعدی به حقوق ملتها است. آیا این تعدی نیست؟ تعدی به حقوق انسانها نیست؟ سالها نفت کشور ما را غارت کردند و به حقوق ملت ایران تعدی کردند و حالا نفت اعراب را غارت می‌کنند برای اینکه یکی از آنها ریش دارد و حاضر است تعدیات را بپذیرد. آیا این تعدی نسبت به حقوق انسانها نیست؟ گوی اینگونه همین تعدیات به حقوق انسانی ملت‌ها علت این فریادهایی است که علیه ما برداشته‌اند؟ آنها می‌خواهند باز ما غافل باشیم و نفت ما را غارت کنند. حالا که ما برخاسته‌ایم و از حقوق خود دفاع می‌کنیم، حالا که می‌خواهیم با شیوه حکومتی خودمان زندگی کنیم، حالا آنها شده‌اند انسان دوست و ماشه‌ایم متعدی به حقوق بشر! چه کسی را می‌خواهند گول بزنند؟! (احسن است) باری سخن از فیلم بود، این فیلم‌ها غالباً ساخته مجامعی است در کشورهای

غربی که حتی خود آن اجتماعات هم از این مجامع بیزار هستند و با فکرشان موافق نیستند، همه در راه پول، همه برای ایجاد پول - فیلم می‌سازند، تعلیم و تربیت مابعه یک عده بازار پرست پول دوست بود که در راه بدست آوردن پول هر شیوه‌ای را می‌پسندند و بکار می‌برند و بعد ما هم نیم خورده آنها را در جامعه خودمان مصرف میکنیم. این راه بازگشت به فرهنگ ملی نیست (صحیح است، احسن است) ما نمی‌گوئیم تکنولوژی غرب و بویژه تکنولوژی ارتباط جمعی را باید کنار بگذاریم، این امکان ندارد ولی باید فرهنگ ایران را حلول بدهیم و وارد کنیم و بیامیزیم با مظاهر تکنولوژی غرب، و آن چیزی که در درجه اول باید در معرض این دگرگونی بنیادی قرار بگیرد عرضه کننده روابط جمعی است، یعنی آن چیزهایی که روی مغز مردم اثر میگذارد و روی روح و روان جامعه تأثیر می‌کند، ما برای این گروه ناگزیر هستیم بایک برنامه ضربتی به بسیج عده‌ای بپردازیم که اینها تعدیاتی که نسبت به فرهنگ ایران، سیاست ایران، رستاخیز ایران و شاهنشاهی ایران دارند، برایشان یک مسأله جدی و حیاتی باشد و در این راه مبشر باشند در این راه میسیونر باشند، در این راه اگر فیلم می‌سازند فرهنگ ایران را نشان دهند، حقیقت اجتماع و فرهنگ و آرمانهای ایران را نشان بدهند. اگر چیزی می‌سازند در این روال باشد و هرگونه کوششی در زمینه هنر میکنند بر همین روال باشد. عرض کنم، مسایل بسیاری هست که همه آنچه در خور اهمیت است که مورد بحث قرار گیرد. موضوعی که در اینجا به آن اشاره شد مسأله سیاست‌درمانی کشور است. متأسفانه کارهای مملکت آنقدر زیاد است که مسؤلان طراز اول فرصت نمی‌کنند یکی دو روزشان را بما اختصاص بدهند و در ده‌های مردم را از زبان ما بشنوند. بهرحال مسأله سیاست‌درمانی، مسأله‌ای است که بعد از این، مشکلات زیادتری پیدامی‌کند. اهمیتش بسیار است چون این سیستم بر پایه‌هایی قرار گرفته و نهادهایی دارد که در وضع کنونی نه مردم از این وضع راضی هستند و چند موردش را جناب آقای رفعتی به آن اشاره کردند، حق است یا ناحق نمی‌دانم ولی هرچه هست عرضه این خدمات آنچه‌ان بامان نیست که بتواند تمام جمعیتی که نیازمند به این خدمت هستند، از خودش برخوردار کند. پس مردم از این سیستم ناراضی میشوند. از طرف دیگر طبیب هم ناراضی است چون مردم آنچه که برای گروههای پولدار طبابت می‌گویند، اگر موردی داشته باشد، مربوط به یک اقلیت ناچیز است و اکثریت طبیب کشور نسبت

به سایر گروه‌ها هیچ نوع مزیتی نه از لحاظ مادی و نه از لحاظ احترام و شؤون اجتماعی ندارند. پس اکثریت طبیب هم از این سیستم درمانی که تاکنون هست ناراضی هستند، اما عیب کار تا این حد نیست، عیب کار اینست که در آینده این وضع بدتر می‌شود. برای اینکه تا بحال ما یک اصل کلی را بعنوان عرف قبول کرده‌ایم و آن عرف این بود که کسی باید برود خودش را درمان کند که پول داشته باشد اگر کسی پول ندارد جزو مستمندان است، بی‌بضاعت است اگر هرنوع سرویسی به او بدهند در واقع یک خیری است که به او می‌کنند، یک نوع پیشکشی است و اسب پیشکشی هم که نباید دندانش را شمرد. این یک عرف و مسأله‌ای بود که براساس این عرف جامعه ما شکل گرفته بود. یک عده حق درمان خودشان را داشتند تا به طبیب مراجعه کنند و یک عده حق درمان خودشان را نداشتند. اینها در سلک مستمندان بطرف بیمارستانهای شیروخورشید و مؤسسات خیریه می‌رفتند. متأسفانه حتی در برنامه پنجم این عبارت به قانون راه یافت که بیمارستانهای دولتی و بیمارستانهایی که دانشکده‌های پزشکی دارند، در اختیار مردم بی‌بضاعت قرار بگیرد. این موضوع تا چندی پیش بود اما بعد از این هر کسی که یک شناسنامه ایرانی دارد، یک شناسنامه دیگر هم باو می‌دهند بنام کارت بیمه درمانی، و این شناسنامه دوم، ایرانی را بحق صاحب ادعای کند. مایل است که خدمات لازم بهداشتی و درمانی به او و خانواده‌اش داده شود و مایل است که خدمات درمانی بموقع به او داده شود. پس مدعی و متقاضی زیاد میشود دیگر آن اشخاصی که بعنوان مستمند و بی‌بضاعت به طرف بیمارستانهای دانشکده پزشکی میرفتند و گاهی هم به آنها یک تشری میزدند، دیگر آنها بی‌بضاعت نیستند، آنها هم صاحب ادعا هستند، ادعای بحق، و حق انسانی خود را می‌خواهند و باید درمان بشوند و این شرایط اگر امروز یک نمونه‌هایی از ناراضی‌ها دارد این ناراضی‌ها صدچندان میشود برای اینکه مردم در پرتو انقلاب بسرعت بحقوق خودشان در عصر انقلاب آشنا شده‌اند پس باید به بینیم اصلی ترین مسئله ما چیست مسئله بهیچ وجه این نیست که بگوئیم وزارت بهداشتی کارش را کرده یا نکرده؟ بلکه مشترکاً باید به بینیم چاره اصلی کار چیست چاره اول عبارت است از استقرار آنچنان نظامی که بتواند هرچه سریع‌تر از پرسنل لازم پرشود یک نکته را هم عرض کنم از چندین سال قبل یک طرحی مورد توجه قرار گرفت که از لحاظ منطقی هیچ جاشینی

نستد دارد و آن ایسسن است که ما برای سرویس دادن مردم یک انتظامی برقرار کرده‌ایم که مردم از دورترین روستاها باین شبکه دسترسی پیدا کنند و مردم فقط مسئول مراجعه اولیه باشند وقتی رفتند به شبکه خودشان را معرفی کردند آنوقت در آن شبکه که پزشک هست و غیر پزشک هم هست آن شخص را مورد حمایت قرار دهد و او را بیاورد درمان کند این اساس فکر است من امروز خوشوقت هستم که در برنامه وزارت بهداشتی و بهزیستی توجه باین شبکه هست و بتدریج بعد از اینکه یک اقداماتی بعنوان نمونه کردند و توفیق‌هایی داشتند میخواهند این شبکه را گسترش دهند بطوریکه بتوانند تمام جمعیت کشور را طی سال‌های آینده بپوشانند بنابراین تصور که ما باید تنها طبیب داشته باشیم تا امر در مان تحقق پذیر نمی‌تواند مورد قبول باشد بلکه استقرار شبکه درمانی که از پزشک و گروهی غیر پزشک تشکیل میشود میتواند وافی بمقصود باشد فقط تأسف من این است که چرا مدت سیزده چهارده سال وقت مملکت را بی‌جهت بامشغول شدن بماجراهای وام بیمارستانی در امر درمان تلف کردیم و خودمان را سرگرم کردیم و از گسترش شبکه غافل ماندیم درحالیکه این طرح را قبلاً هم داشتیم ولی توجه لازم نکردیم حالا که برگشتیم لااقل این فکر را رها نکنیم و اجتماع را برای استقرار این شبکه‌های درمانی یاری دهیم و بتدریج بطرف این منظور حرکت کنیم این شبکه‌ها همانطور که در روستاها باید استقرار پیدا کند در شهرها هم باید مستقر شود و شاید اولین نکته گفت و شنود ما این جاست اینکه ما بدست جمعیت شهری یک کتابچه بدیم که با اطلاعات خودش و در و همسایه به پزشک‌های گوناگون مراجعه کند تا یکی از آنها دردش را تشخیص دهد این اولین اشتباه است که در معرض گرفتاریش هستیم همانطور که در روستایک خانه بهداشت میگذارید و روستائی انتخاب دومی ندارد و الزاماً باید برود بان خانه در شهرها هم باید سیستم بیماران ثبت شده وجود داشته باشد البته جز در مواردی اورژانس که اگر کسی وسط خیابان زمین می‌خورد این دیگر نمی‌تواند در حال اغما طبیبش را معرفی کند اما مریضی که سرپا ایستاده باید بوسیله پزشک خانوادگی خودش از سیستم درمانی کشور استفاده کند ولی در انتخاب پزشک خانوادگی آزاد است پیش هر کس می‌خواهد برود و اسم خودش و خانواده‌اش را ثبت کند و یک پرونده پزشکی داشته باشد که همه مراجعات بعدی بوسیله پزشک خانوادگی باشد که از سوابق بیماری او

آگاه است و راهنمای او می‌باشد و اوستول درمانش است و اگر لازم است او را به متخصص‌های مختلف رجوع میدهد پس او این ایرادی که بنظر من میرسد که انشاء الله بررسی کرده‌اید و مرتفع خواهید کرد و همین است و جلوگیری از هزینه‌های سرسام آور درمانی و داروئی است. هیچ بیماری به شبکه رجوع نکند مگر بوسیله کارشناس مخصوص خودش، پزشک خانوادگی مخصوص خودش و پزشکی که او و خانواده‌اش را می‌شناسد نه اینکه کسی که یک جانی از بدنش درد میکند فرض بکنید اول برود پیش طبیب گوش بعد باو بگوید این بمن مربوط نیست برو پیش متخصص چشم، بهرحال در این سیستم مردم چرخ می‌زنند توی شهر هم وقت خودشان تلف می‌شود هم به منظورشان نمی‌رسند هم هزینه‌ها بالا می‌رود و هم مطب‌ها شلوغ میشود. پس آغاز مراجعه باید از آنجائی باشد که خانواده مریض و استفاده کننده خودش را اعلام کند در آنجا ثبت شود. این شبکه را با چه نوع پرسنلی باید پوشانید این اصل اول است باید تمام مقدرات درمانی خودمان را جاسازی کنیم در این شبکه که باید به تمام جمعیت سرویس بدهد این شبکه با چه عواملی پوشانیده می‌شود با دوتنوع ۱- طبیبی که استخدام شده و حالا این طبیب مورد بحث ما نیست ۲- یک نوع طبیبی که می‌نشیند در بیمارستان یا مطب خودش خدمات خودش را دانه شمار بشمارد میفروشد تمام این ماجراهایی که در مسأله فی‌فور سرویس پیدا شده این را باید یک ارزیابی صحیح کرد. عرض کردم یک مدتی خودمان را سرگرم کردیم هروقت گفتیم که درمان چه میشود گفتند وام میدهم میروند بیمارستان باز می‌کنند حالا خودمان را دچار فی‌فور سرویس نکنیم و بعنوان مخالف و موافق صحبت نکنیم فی‌فور سرویس همان سیستم خصوصی است با این تفاوت که بجای اینکه خودش برود سرمایه‌گذاری کند و بیمارستان بسازد اینکار را شما می‌کنید بجای اینکه درمانگاه بسازد این کار را شما می‌کنید اما طبیعت این کار طبیعت طب خصوصی است خوشبختانه در این مورد من و جناب وزیر بهداشتی و بهزیستی یک وجه مشترک داریم و آن این است که هر دو طبیبیم مادر زندگی طبابت خودمان موضوع بکار بردن داروهای مختلف را داریم، هیچ وقت یک دارو را کنار نمی‌گذاریم یک‌آسپیرین می‌باید باشد و داروهای مختلف و مسکن‌های دیگر هم داریم و باید باشد اما در موردش یک ترکیب مناسبی از این داروها را بکار می‌بریم وام بیمارستان کار بدی نیست اما کار دولت هم نیست کار بانک است باید مقرراتی بگذاریم که گروه‌های پزشک بتوانند بروند از بانکها

وام بگیرند ۲- فی‌فور سرویس هیچ کار بدی نیست اما هیچکدام اینها به تنهایی چاره کار نمی‌باشد چاره کار یک ترکیب مناسبی است که بین بخش خصوصی که باید خدماتشان را دانه شمار بخرند و یک بخش استخداسی که باید با یک میسیون خدمتی کار کند از این دو ترکیب باید یک ترکیب مساعد و مناسبی ایجاد کند و شرایط این ترکیب مناسب را بوجود بیاورد شرط این ترکیب مناسب عدم تبعیض است یعنی اگر به پزشک استخدام شده مبلغ سه هزار تومان بدهید به سیستم فی‌فور سرویس ۲ هزار تومان بدهید و این تبعیض کل سیستم را بهم می‌زند وقتی بهم خورد پرسنل بدست نمی‌آوردید وقتی پرسنل بدست نیاموردید شبکه درست نخواهد شد باید تعادل برقرار کنید و این تعادل استقرار پیدا کند بین بخش استخداسی و بخش خصوصی. طبیب در مؤسسات استخدامی باید در سطحی متناسب با بخش خصوصی درآمد داشته باشد شما مسئول انتظام این کار هستید مقررات مالیاتی می‌خواهید برقرار کنید مقررات استخدامی می‌خواهید برقرار کنید ولی بهرحال شما باید به دو اصل توجه داشته باشید اول اینکه باید شما بتوانید رفاه پرسنل را فراهم کنید. رقم حقوق نماینده رفاه نیست اگر شما بگوئید رقم حقوقشان ۵ هزار تومان است این رقم حقوق بر قیمت‌ها اثر می‌گذارد و آنها را بطور سرسام‌آوری بالا می‌برد و هزینه زندگی را بالا خواهد برد و همه چیزها قیمتش بالا می‌رود و بعد از مدتی قدرت خرید ۵ هزار تومان میشود باه هزار تومان سابق باید قدرت خرید حقوق را حفظ کنید قدرت خرید رقم امروز حفاظتش خیلی آسان است از مبلغ حقوق یک پنجم آن باید صرف هزینه مسکن شود و چنین حقوقی واجد شرایط رفاهی است در شرایطی که ما داریم صحبت می‌کنیم پس بنابراین در این شبکه باید دید که از گوناگونی و تبعیض مقررات خبری نیست پس در شبکه شما اول پرسنل آن نباید در معرض تبعیض و دگرگونی مقررات قرار گیرد و همچنین گرفتار گوناگونی سطح پرداخت‌ها نباشد اگر باشد شبکه استخداسی شما درست نمیشود این شبکه شما لامحاله اکثریتش استخدام شده است شما آنها را که برای خدمت در بخش‌ها لازم دارید نمی‌توانید بوسیله سیستم فی‌فور سرویس بکار بگیرید فی‌فور سرویس یکی از داروهای ماست اما بدرد همه دردی نمی‌خورد شما باید متکی باشید به راه حل‌هایی که سبب استقرار یک نظام استخداسی باشد که اکثریت پرسنل پزشکی را در بر گیرد اساساً باید اعتقاد داشته باشیم که با یک دگرگونی در آموزش پزشکی آموزش پزشکی از حالت (بی‌زنس) خارج

شود و از حالت پول درآوردن خارج شود شما فی فور سرویس را نمی‌توانید گسترش دهید شما نمی‌توانید فی فور سرویس را بعنوان یک راه حل کلی مطرح سازید آیا می‌توانید تصور کنید در جامعه خدمات گونا گونی هست که نمی‌توان همه آنها را براساس فی فور سرویس خریداری کرد.

از انواع این خدمات یکی خدمات درمانی است خدمات دیگر هم البته داریم، مانند خدمات انتظامی خدمات دفاعی هم هست اما اصل فی فور سرویس دارای آن خصوصیات که بتوانیم در تمام موارد از آن بجای هرگونه نظم استخدامی استفاده کنیم نیست، بهر حال من ضمن اینکه سپاسگزاری میکنم از لطف و توجهی که دوستان فرمودند بویژه از جناب آقای وزیر که وقتشان را در اختیار من گذاشتند البته مطالب بسیار زیادی در نظر گرفته بودم که بمرض برسنام ولی وقت ضیق است و بودجه دیرتر از موعد داده شده است و فرصت کافی برای بحث و بررسی نیست و در وقت هم مثل هر یک از مظاهر دیگر زندگی باید هر چه بیشتر صرفه جوئی کنیم و من امیدوارم صرفه جوئی تعمیم پیدا کند و مخصوصاً صرفه جوئی در ارزشم باید باشد بخصوص این ارزی را که با این زحمت بدست میآوریم صحیح نیست ارزی را که با این زحمت بدست میآوریم بدست کسانی بدهیم که اینقدر کفش بخرند که حتی آقای نخست وزیر هم بآنها اعتراض بکنند باید ارز را هم در مصرفش صرفه جوئی کنیم و اصولاً در همه امور باید صرفه جوئی کنیم از جمله وقت (احسن است - احسن است).

رئیس - آقای دلخوش فوسنی بفرمائید.

دلخوش فوسنی - سالی دیگر در حیات ملت بزرگ ایران روبه پایان است و به زودی به آستانه سالی نو می‌رسیم سالی که امیدواریم برکت و بهروزی را به ملت ارزانی دارد. (احسن است)

بودجه‌ای که امسال تقدیم مجلس شده است در حالی که ادامه گرایش های عمده اقتصاد ایران در سال های اخیر است یک حلقه ارتباطی بادیورانی تازه نیز به شمار می‌رود، دوران استقلال تدریجی از درآمد نفت و بادرك این واقعیت که ایران اکنون میتواند به استقلال از درآمد نفت بیندیشد و به همین دلیل بودجه جدید بیش از هر زمان دیگر به این اصل توجه کرده است، که نیروی لایزال و فنا ناپذیر و تنها ثروت واقعی قدرت کارمندی ایران است و به همین علت است که بخش آموزش و پرورش بیشترین سهم را بدست می‌آورد پس سرمایه‌گذاری در آموزش و پرورش نمیتواند و نباید کاهش یابد و باید

همچنان در بودجه‌های آینده مورد توجه قرار گیرد زیرا حتی اگر ثروت مالی بیکران داشته باشیم باز هم بدون نیروی انسانی درس خوانده و پرورش یافته نمیتوانیم به هدف برسیم و تنگناهای مالی ناشی از کاهش درآمد نفت نه تنها سبب ناراحتی نخواهد بود بلکه به سلامت اقتصاد ملی نیز کمک خواهد کرد و در حقیقت ملت ایران می‌آموزد که چگونه میتواند در آینده بی‌نفت قدرتمند باشد و از طرفی همه میدانیم که رشد اقتصادی منظم ایران از ۱۳ سال پیش آغاز شد که نتیجه مستقیم آن تحولات سیاسی بود و در آن سالها ایران درآمد نفت امروز را نداشت و اما توانست با اتخاذ روش‌های سیاسی قاطع و ثبات کلی اوضاع کشور به سریع‌ترین رشد اقتصادی دست یابد آنچه که در بودجه امسال اهمیت دارد انضباط مالی است که از اسراف کاری‌های بی‌جا جلوگیری کرده و مسئولین را وادارند که نظم لازم را در مصرف پول رعایت کنند و بدانند که کجا باید پول خرج کنند و از طرفی به این اصل تکیه دارد که از کمترین نیروی انسانی به بهترین شکل بهره‌گیرد و بر این اساس در این جامعه هیچ چیز بهتر نخواهد رفت.

من که قبل از ورود به مجلس رستاخیز، فرهنگی بودم و اکنون نیز، کوچکترین تفاوتی در نحوه زندگی و وابستگی اجتماعی خود به قشر متوسط وزیر متوسط احساس نمی‌کنم به حکم وجدان مسائلی را مطرح مینمایم، این مسائل با توجه به اینکه صرفه جوئی ها و حسابگری هائی را در برنامه ریزی های مملکت ایجاد میکنند. باید، در مجلس رستاخیز بی‌پرده مطرح شود.

موضوع صحبت من را به چهار بخش تقسیم کرده‌ام تا بشکلی منطقی پیش رود و از حاشیه پردازی حتی المقدور پرهیز شود.

مسئله اول مربوط میشود به وزارت آموزش و پرورش که ماهانه میلیون ها تومان بابت اجاره ساختمان در سراسر کشور می‌پردازد آسیب‌های ناشی از پرداخت این مبلغ بی‌گمان تنها دامن آموزش و پرورش کشور را نمی‌گیرد بلکه خود بی‌تردید یکی از دلایل انکار ناپذیر افزایش بی‌رویه اجاره بها در سراسر کشور و در نتیجه تحمیل فشار اقتصادی بر خانواده‌های کم‌درآمد است و در حال حاضر آموزش و پرورش ما بزرگترین مستاجر کشور است و با اتخاذ سیاست دولت در خرید مدارس اجاره‌ای وزارت آموزش و پرورش باید هر چه زودتر از اجاره نشینی پرهیزد. (احسن است)

پارکینگ مناسب، پارک و دیگر خدمات شهری را نادیده نگیرند.

چهارم: یکی از مسائلی که شهرهای دانشگاهی به مشکل مسکن دامن می‌زند نقل و انتقال دانشجویانی است که خانواده هایشان در شهرهای دیگر زندگی میکنند هر کدام از این دانشجویان به یک اطاق کوچک برای اقامت و استراحت راضی هستند اما همین یک اتاق هم در اختیارشان نیست پیشنهاد من اینست با حذف اعتبارات غیر ضروری، اعتباری خاص در اختیار مؤسسات آموزشی بزرگ گذاشته شود تا بتواند یک خوابگاه مجهز در کنار خود داشته باشد تا هنرجویان و دانشجویان در بدر بدنبال مسکن نگردند.

پنجم: در سیاست مسکن کشور اکنون بانک‌ها بزرگترین نقش را دارند. بانک‌ها اینطور وانمود میکنند که از طریق وام مسکن به حل این مشکل کمک کرده‌اند درحالی‌که در عمل چنین نیست و می‌بینیم که تقریباً تمامی بانک‌ها زیر لوای «کمک به توسعه مسکن» کیسه‌های بزرگ و پر نشدنی برای زحمتکشان مملکت دوخته‌اند اولاً شرایط پرداخت وامشان بسیار نامناسب است و کمتر کسی از طبقات متوسط و کم‌درآمد میتواند این شرایط را تحمل کند (صحیح است) مثلاً اعلام میکنند برای هر واحد مسکونی تا یک میلیون تومان وام می‌پردازیم. اما وقتی مردم مراجعه میکنند. میگویند هر مبلغی به حساب بگذارید بعد از شش ماه یک برابر و بعد از یکسال دوبرابر وام میدهیم باین ترتیب مثلاً کسی که به ۴۰۰ هزار تومان وام نیاز دارد باید ۲۰۰ هزار تومان پولی را که معلوم نیست چگونه باید فراهم کند. یکسال بحساب بانکی بخواباند و پس از پایان یکسال ۴۰۰ هزار تومان وام دریافت نماید و اگر مدت وام ۲ سال باشد اقساط ماهانه ۳۸۸ تومان و جمع کل اصل و بهره پرداختی پس از ۲ سال ۹۳۲۰۰ تومان خواهد بود وقتی حساب میکنیم می‌بینیم سود وام‌های مسکن بانک‌ها از کل وامی که پرداخته‌اند بیشتر است اسم این را نمیتوان کمک به تأمین مسکن گذاشت این در واقع سوء استفاده از نیاز مردم به مسکن است یک کارمند دولت، ناچار است برود از بانک وام بگیرد اما ۲ سال باید قسط وام بپردازد یعنی در واقع ۲ سال مستأجر بانک است و برای بانک زحمت میکشد و بعد از ۲ سال کو خانه‌ای که آبادان مانده باشد؟

من مصرّاً از دولت میخواهم که این موضوع را

مسئله دیگری که میخواهم در اینجا به عرض برسانم، تنگناهای سیاست مسکن است من بر اساس برخورد هائی که با طبقات متوسط و زیر متوسط کشورم داشته‌ام اینجا میتوانم به جرأت بگویم که مسکن، مهمترین مشکل ملت است و بیشترین ناراضی و گرفتاری را بین طبقات متوسط و کم درآمد برانگیخته است.

چندی پیش در روزنامه‌ها به نقل از آقای آزمون وزیر محترم کار و امور اجتماعی خواندم که موسسات بخش خصوصی به تأمین مسکن کارکنان خود ملزم میشوند.

میخواهم پیشنهاد کنم که دولت بایک برنامه تازه و مترقی، از این طرح حمایت کند و برای اجرای هر چه زودتر آن هرقادسی را که لازم میدانند معمول دارد. شخصاً پیشنهاد هائی برای رفع بحران مسکن دارم که بعرض میرسانم.

اول: در هر مؤسسه بخش خصوصی یک صندوق تأمین مسکن با سرمایه گذاری دولت، صاحب مؤسسه و کارمندان و کارگران تشکیل شود. طرز کار این صندوق میتواند بر این منوال باشد که از اولین ماه استخدام هر کارمند، درصدی از حقوق او را بنفع صندوق مسکن کسر کنند معادل همان مبلغ یا کمی بیشتر کارفرما و درصدی نیز دولت به حساب کارمند یا کارگر در اختیار صندوق بگذارد و باین ترتیب، مؤسسه موظف شود که حداکثر پنج سال پس از استخدام کارمند باسهل‌ترین شرایط خانه در اختیار وی بگذارد.

دوم: بورس بازی زمین قیمت زمین را بمیزان وحشتناکی در سراسر کشور بالا برده و همه این مسائل باعث آمده است که تعاونی‌های مسکن، در راه تأمین مسکن اعضای خود با مشکل بزرگ خرید زمین روبرو شوند این مشکلات در شرایطی ادامه دارد که مادر محدوده‌های شهری خود، میلیون‌ها متر مربع زمین بایر وقفی داریم. بعقیده من چنانچه زمین‌های وقفی مناسب خانه‌سازی در اختیار شرکت‌های تعاونی مسکن گذاشته شود مشکل مسکن در زمانی کوتاه حل خواهد شد.

سوم: در حال حاضر، ایجاد شهرک‌ها اغلب بر هیچ اصل و ضابطه صحیحی استوار نیست و هر کس مقداری زمین در محدوده یا خارج از محدوده شهرها داشته باشد میتواند با کمی دوندگی اجازه ایجاد شهرک بگیرد.

باید ضوابط نوین شهرک سازی به شدت کنترل شود و از شهرک سازان جدا بخواهیم که در مجموعه مسکونی خود، فضای سبز، خیابان کافی

پیگیری کند و برای جلوگیری از سود جوئی بانکداران کشور راهی بیابد (صحیح است).

قسمت سوم عرایضم را به بحثی درباره سیاست کشاورزی کشور محدود میکنم: در حال حاضر میدانیم که دولت هر سال میلیونها تومان زیان خرید محصولات کشاورزی و مواد غذایی خارجی را میپردازد. این در شرایطی است که برنامههای توسعه کشاورزی آنطور که باید پیش نمیرود و هر روز شاهد هجوم مخرب تر و روستائیان به شهرها هستیم آمدیم کشاورزی مملکت را مکانیزه کردیم اما کشاورز هسائی که تراکتور و دیگر وسایل کشاورزی مدرن را خریده اند بعد از مدتی کار با این وسایل معطل مانده اند. در روستاها نه تعمیرگاهی برای لوازم کشاورزی هست و نه فروشگاه لوازم یدکی.

زمینهای کوچک کشاورزی هر روز کمتر میشود و صاحبان این زمینها هستند که سربار شهرها میشوند، در شرایطی که کمکهای دولت به خرید مواد غذایی خارجی هر روز بیشتر میشود، می بینیم که چایکارگیلانی و گندمکار آذربایجانی دم از ضرر و زیان میزند و رسماً اعلام میکنند که قادر به کار کشاورزی نیست. برای رفع این تنگناها فکر میکنیم بهترین راه این است که اولاً دولت بجای کمک به خرید مواد خارجی به کشاورز ایرانی کمک بکند. (البته اکنون کمک می شود، اما کمکهای بیشتر ضروری است). ثانیاً دولت باید کلیه وارد کنندگان و تولید کنندگان وسایل مدرن کشاورزی را موظف سازد که در روستاهای اقماری تعمیرگاههای مجهز و فروشگاههای لوازم یدکی بسازند.

سالمهای زیادی است که مسئولین امور روستائی در استانهای که بیش از نیمی از برنج مورد نیاز کشور و ۸ درصد محصول چای و ابریشم مملکت را تأمین میکنند وعده شان اینست که با بردن صنعت به روستا و ایجاد قطبهای صنعتی جلوی مهاجرت روستائیان را بشهر خواهند گرفت ولی این وعده با همه حلاوت و شیرینی اش هنوز عملی نشده است در نتیجه روستائی دائماً در حال جابجائی و حرکت بشهر است نتیجه این جابجائی این است که اولاً در یک شهر زراعی که عمده ترین سرمایه گذاری برای تأمین آب در این شهر به عمل آمده یعنی فومن به شما اطمینان میدهم که در سال آینده با سیل مهاجرین جوان به شهرها دیگر دست جوانی به کار کشاورزی مشغول نخواهد بود و شالیزارها میماند برای عدهای پیرمرد و پیرزن که همه بالاتراز چهل سال خواهند داشت نتیجه این مهاجرت

و جابجائی جمعیت چه خواهد بود؟

وارد کردن برنج و چای از کشورهای دیگر و مصرف تخم مرغی که فلان مارک کشور خارجی بر روی آن زده شده است.

نمیگویم جمعیت شاغل به کار کشاورزی نباید کم بشود. تکامل صنعتی جامعه در پرتو انقلاب شاه و ملت چنین چیزی را ایجاد میکند و عقل سلیم هم آنرا پذیراست ولی آیا مهاجر روستائی بصورت کارگر ماهر و تولید کننده درمیآید یا کار روستائی را که ترک کرد در شوره گارسونی و مشاغل حاشیه میپردازد! سؤال اینست و در دین است. خوشبختانه راه علاج را محققین و برنامه ریزان عالم دریافته اند و ایجاد قطبهای صنعتی و کشاورزی صنعت بروستا و تقویت صنایع وابسته به کشاورزی است بنابراین بیشترین تلاش در برنامه ششم باید متوجه مکانیزاسیون و ایجاد این قطبها باشد.

خیل مهاجرین صرف نظر از تمام دشواریهایی که برای شهر درست میکنند از ترافیک گرفته تا بزهکاریهای نوجوانان و ایجاد مشاغل حاشیه با وجود این مهاجرت بدون برنامه شالیزارهای ارزنده اطراف شهرها یکی پس از دیگری سقوط میکنند و تبدیل بواحدهای مسکونی میشوند بدون اینکه از کوچکترین خدمات شهری در آنها اثر و خبری باشد و به عبارت دیگر این مهاجرت نه تنها به کشاورزی خواه از نظر نیروی انسانی و خواه بلعیدن شالیزارها لطمه وارد میسازد بلکه بحاشیه نشینی که زمینده کشورمان در این مرحله انقلابی و سازندگی نیست دامن میزند، در استانهای شمالی بخصوص گیلان به عقیده

من کارائی مؤسسات دست اندر کار امور کشاورزی روستائی بهر طریقی که ممکن باشد باید افزوده شود تا دشواریهای اقتصادی و اجتماعی که میتوان در وضع فعلی تصور کرد ایجاد نشود، در ارتباط با مسایل کشاورزی استان از شاهرک حیاتی این استان و ارزنده ترین هدیه انقلاب یعنی سد شهبانو فرح استفاده ای که به عمل آمده ناچیز است همانطوریکه روزنامهها نوشته بودند قرار بر این بوده است که تا آخر برنامه پنجم کار کانال کشی و آبیاری باتمام برسد ولی هنوز بیش از ۴ درصد این پروژه ارزنده و مهم عملی نشده است از اینکه بگذریم در هفته استان گیلان وسیله مدیر عامل برق منطقه ای مطرح شده بود که تا پایان برنامه پنجم یک هزار روستا دارای برق خواهند شد این روستاها کجا هستند خدا میداند طرحهای شهرک سازی که یکی از نیازهای اساسی است و میتواند

به پراکندگی واحدهای روستائی خاتمه دهد و دادن خدمات را بروستا نشینان سهل نماید در گیلان عملی نشده است همه و همه اینها گرچه در برنامههای قبلی جائی بخود اختصاص داده بودند ولی در آنجا آن موفق نشدیم و بامید برنامه ششم هستیم در ارتباط با همین مسایل یعنی مسایل روستائی، اشاره باین نکته ضرورت دارد که برای کوه نشینان تاکنون برنامه ای که مفید بحالشان باشد و بآنها فرصت بدهد که از خدمات بهداشتی و آموزشی سهمی ببرند هنوز برنامه روشنی طرح نکرده ایم و از طرفی منابع طبیعی آنها را مضر بحال جنگل میداند و حق هم دارد چون جنگل طلای سبز منطقه شمال است بآنها پروانه نمیدهیم که ساختمان بکنند و راهی هم پیش پای شان نمیگذاریم که البته این نیز یک عامل عمده مهاجرت است حتی تعاونیهای روستائی نیز به علت پراکندگی فوق العاده واحدهای مسکونی و شیوه زندگی دامداران نمیتوانند بآنها پوشش بدهند در نتیجه مناسبات اقتصادی این مردم شکلی ایده آل ندارد امید اینکه روشن نگری در بودجه امسال و برنامه ششم بتواند تمام سطح مملکت را از نظر رفاهی و درمانی و آموزشی ببوشاند چون سازنده ترین هدف انقلاب شاه و ملت این است که فاصله بین شهر و روستا را کم کند و همگان از رفاه حاصله از تلاشهای همه جانبه سود جویند.

آخرین بخش عرایضم در واقع دنباله همین بحث است و کمی هم به سیاست قیمت گذاری کالاها مربوط میشود ما اکنون با شتاب بسوی صنعتی شدن میرویم، اما برنامه هایمان برای توسعه کشاورزی آنطور که باید کار ساز و مؤثر نبوده است می بینیم که مردم حتی برای تهیه نخود ولویا با مشکل روبرو میشوند. هر روز بیشتر به مواد غذایی خارجی متکی میشویم و این وضع اگر ادامه داشته باشد عاقبت خوشی برای ما نخواهد داشت. در واقع کشاورزی ما این روزها فقط در شرکت های سهامی زراعی و مجتمع های بزرگ، بازدهی مطلوب دارد اما در این قسمت ها نیز قسمت عمده فعالیت های ما محدود است به تولید فرآورده های صادراتی، البته هیچکس مخالف توسعه صادرات نیست اما برای صادرات باید برنامه ای جامع داشته باشیم. ما باید ابتدا به خود کفائی برسیم و بعد ب فکر صادرات باشیم چه فایده دارد که چند تن پنبه صادر کنیم و در مقابل هزاران تن گندم و برنج وارد کنیم؟ دولت البته برنامه هائی برای تشویق کشت محصولات

ضروری کشاورزی اجرا کرده است اما به گمان من، این برنامه ها باید گسترش بیشتری داشته باشد و دولت کشاورزانی را که گندم، برنج، چغندر قند، حبوبات، میوه و صیفی میکارند، بیشتر از همیشه تشویق کند. اگر ما توانستیم تولید کشاورزی را بالا ببریم نظام قیمت گذاری هم بخودی خود درست خواهد شد. وقتی مواد مورد نیاز بازار فراوان باشد میتوان قیمت ها را نیز بر اساس قانون عرضه و تقاضا تنظیم کرد. تثبیت قیمت ها، بشکلی که امروز ما دنبال میکنیم، نمیتواند کارگشا باشد، چطور انتظار داریم وقتی تولید کننده، وارد کننده، و عمده فروش گران می فروشند، خرده فروش ارزان بفروشد.

مسأله دیگری که لازم است دقیقاً مورد توجه قرار گیرد موضوع خرید محصولات کشاورزی از طریق شرکت های تعاونی است ما در شمال موارد بسیار دیده ایم که شرکت های تعاونی با خریدهای بی منطق خود سبب رشد قیمت ها شده اند این شرکت ها نماینده ای را با اختیار تام به شمال میفرستند تا بهر قیمتی که شده برنج بخرد و نماینده شرکت هم، خواه بخاطر سود شخصی و خواه به خاطر اراضی کردن مسؤلان خود، بهر قیمتی که از طرف واسطه ها پیشنهاد شود تن میدهد مثلاً برنج را کیلویی ۹.۵۰ ریال میخرد البته بعضی از تعاونی ها که از بودجه دولتی استفاده میکنند میتوانند همین برنج را ب قیمت ارزان تری در اختیار اعضای خود بگذارند و زیان را تحمل کنند اما نتیجه نهائی کار اینست که خود کشاورز روستائی نیز مجبور می شود برنج کیلویی ۱۰ تومان بخورد (صحیح است) و باین طریق است که طبقات کم درآمد زیر فشار میمانند خریدهای شرکت های تعاونی باید تحت نظام روشن درآمد و دولت نباید اجازه دهد که قیمت ها بی رویه بالا برود، من در اینجا با سپاس از نمایندگان محترم مجلس شورای ملی که با حوصله تمام به عرایضم توجه کردند عرایضم را تمام میکنم به این امید که آنچه را امروز به عنوان مشکل و تنگناها در پیش روی ملت قرارداد مورد توجه بیشتری قرار دهیم. (احسنت)

۴- تعیین موقع و دستور جلسه آینده - ختم جلسه
رئیس - چون وقت تمام شده است با اجازه خانم ها و آقایان این جلسه را ختم میکنیم جلسه آینده ساعت ۳ بعد از ظهر امروز خواهد بود.

(جلسه ساعت یک بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی